

శ్రీ మదండరామ గ్రంథాలయం
తెలంగాణ ప్రభుత్వం ద్వారా
వెజయంతి విలాసము

అను
విప్రనారాయణచరిత్రము.

12690

శ్రీ మదండరామ గ్రంథాలయం
తెలంగాణ ప్రభుత్వం ద్వారా

సారంగు తమయామాత్యునిచే

రచింపబడినది.

K. R. N. S.

కోటమర్తి చినరఘుపతిరావుగారిచే సరిచూడబడినది.

కొండపల్లి వీరవేంకయ్య,

బుక్ సెల్లర్ అండ్ పబ్లిషర్స్,
రాజమండ్రి.

కాకినాడ:

కోటమర్తి చినరఘుపతిరావుగారిచే

కాకినాడముద్రాక్షరశాలయం

ముద్రింపబడినది.

1926

వెల 0—12—0.

౧ పూర్వక పుల పద్య కావ్యములు.

శశాంకవిజయము

శేషము పేరిటకవి ప్రణీతము రు 1—0—0

విజయవిలాసము

చేనుకూర పేరిటకవి ప్రణీతము వెల రు 0—12—0

సారిజాతాపహరణము

మొక్క తిమ్మవాఝవి మద్దుకల్లులు రు 0—12—0

విలసేయము

చిత్రకవి సింగరాధ్యవి ప్రణీతము 0—8—0

శృంగారవైఖరము

పూర్వకవి శ్రీహనుని ప్రణీతము వెల రు 1—0—0

కొండపల్లి వీర వెంకయ్య, బుస్క సెల్లరు, ఇన్నిసుపేట, రాజన

శ్రీ 11

శ్రీరస్తు.

ప్రీతి క.

—

వైజయంతీవిలాస మను విప్రనారాయణచరిత్రమును నాల్గొ
శ్వాసముల ప్రబంధముగా రచించినవాడు సారంగు తమ్మయ్యకవి.
ఈతడు కావ్యాంతగద్యమందు “శ్రీమదాప స్తంబసూత్ర భారద్వాజ
గోత్ర పవిత్ర శ్రీరామచంద్ర కరుణాతరంగిత వైభవ సారంగు నృసింహ
మంత్రీపుంగవతనూభవ” యని ప్రాసుకొనియుండుటచే నీతఁ డాప
స్తంబసూత్రుఁడు భారద్వాజగోత్రుఁడు నృసింహుని కుమారుఁడు
నైనట్లు తెలియుచున్నది. కాని యీతఁడు నియోగియా మధ్యుఁడా
యని శంక గలుగుచున్నది. ప్రబంధము వ్రాసిన ప్రతికవిని నియోగి యని
వ్రాసిన వీరేశలింగముగా రీకవినిగూడ నియోగియే యని వ్రాయుట
మిత కాదు. సారంగువారు మధ్యులు. తాకిక వ్యాపారపారీణులు. గోలు
కొండను గరణికం బొనరించెడువారు. కావుననే వారు యమాత్యాది
నామముల వాడుకొనియుండవచ్చును. అంతమాత్రముచే దన
పూర్వుల “కమాత్యాదిపదములను జేర్చుచువచ్చుటచేత, గవి నియోగి
బ్రాహ్మణుఁడు కావచ్చు నని తోచుచున్నది.” అని వీరేశలింగముగారు
తమ కవులచరిత్రమందు వ్రాసియున్నారు. ఇది యెంతయు సాహసము
మఱియు, వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్సువారు వైజయంతీ
విలాసమునకుఁ బీఠిక వ్రాయుచుఁ గవి నియోగి యని వ్రాసియున్నారు.
బహుశః వీరేశలింగముగారి కవులచరిత్రమును జూచి వ్రాసియుం
డు! కానియెడల వారు వ్రాసిన యీవిషయమును గొంతవఱకుఁ
గించి సారాంశమును దమ యభిప్రాయముతోఁ గలిపి యిదమిద్ద మని
వ్రాసి సందేహనివృత్తిఁ జేసియేయుందురు. అట్లు వ్రాయకపోవుటచే
రిదియును బ్రమాణముగా నెంచుటకు వలను కాదు.

ఉ. త త్మనయంబు బోచుటకు భావని బంధులు బంధు పారిజా
తమ్మన రామభక్తి గలతార్కికులు

అని తమ్మయ తనతాతను రామభక్తి గలతార్కికులనుటచేతను,

గీ. తమ్మమంత్ర గాంచె దిమ్మాయుయండు, నం

దనుల శౌర్యసింహు నారసింహు

అని యతని భార్యను తిమ్మయియని మధ్యలు వాడు నామమును
వాడుటచేతను యీతఁడు మధ్యఁ దేల కాఁగూడదో వెలియుటలేదు,
ఈసందేహములు వీరేశలింగముగారికి కలుగకపోలేదు.

ఇందుఁ గథానాయకుఁ డైన విప్రనారాయణునకుఁ దొండర
డిప్పొడియాళ్వారనునామాంతరము గలదు. తొండరడిప్పొడి యనఁగాఁ
బావరజ మని యర్థము. ఇత్తుఁ డైన విప్రనారాయణునకు శ్రీరంగే
శుఁడు సాక్షాత్కరించి,

“అనఘ తొండరడిప్పొడి యనఁగఁ బరఁగు

నీకు నాళ్వారి పేరు నొక గాక ”

అని యాశీర్వాదించెను. ఇట్టి పరమభాగవతోత్తముని భవ్య
చరిత్రమును వ్రాసిన సారంగు తమ్మయ్యజీవితమును వ్రాయుచు వీరేశ
లింగముగారు—

ఉ. చోరుఁ డనంగరా దొరులసొమ్ములు మ్రుచ్చిలినం బ్రపన్నునిన్
బారుఁ డనంగరాగు పెలుచం బరకాంతలఁగూడ నీడనా
చారుఁ డనంగఁగూడ దగిశంబును వేశ్యలతో రమించినన్
బోగున మీర లాతనికిఁ బూనుడు బ్రహ్మరథము వైష్ణవుల
చతు

అను పద్యమును నుదహరించి “ఇటువంటి సిద్ధాంతములే
దేశములో నీతికిని మతమునకునుగూడ సమిత మైనచెఱుపురు గె
జేయుచున్నవి. నీతిని విడిచినమత మెప్పుడును దేవునికి నీతికర

కా నేరదు" అని కవులజీవితములలో వ్రాసిరి. ఈపద్య మేసందర్భములో నేపాత్రములచేతఁ జెప్పింపఁబడినదో యావిషయములేమియు సరిచూచు కొనకుండఁ దమచిత్తానుసారముగ వ్రాసిన యీవాక్యములు చదువరుల నెట్టిదుర్మోహములపాల్జేయునో వేఱుగఁ జెప్పవలెనా? నేరమును మోపి శిక్షింపఁ దలవఁయొద్దకుఁ దెచ్చిన విప్రనారాయణుని గని యితర మతములవారలు యెగతాళిగఁ బల్కినపలుకులు పై పద్యములోనివి. అవి సిద్ధాంతవాక్యములు కావు. చదువరులకు సందర్భము తెలియుట కై గ్రంథమునుండి యాఘట్టమునందలి వాక్యముల నీక్రింద నిచ్చుచున్నాను.

వ. అని యిట్లు హరిదాసు లయిన శ్రీవైష్ణవజనంబులు మనంబుల ఘనం బగుభేదంబు లొందుచూడ నవ్వల నితరమతంబులవా రతని నుద్దేశించి.

99

ఉ. చోరుఁ డనంగరా దొరులసొమ్ములు ముచ్చిలినం బ్రపన్నునిన్ జారుఁ డనంగరాదు పెలుచం బరకాంతల్ఁ గూడ వీఁ డనా చారుఁ డనంగఁగూడ దనిశంబును వేశ్యలతో రమించినన్ బోరన మీర లీతనికిఁ బూనుఁడు బ్రహ్మరథంబు వైష్ణవుల్. 100

వ. అని సోల్లుంఠనము లాడుచుండి రాసమయంబున జియ్యరు నభా సదల కిట్లనియె 101

పై దానింబట్టి చోరుఁ డనంగరాదు మున్నగువాక్యములఁ బర మతస్థులు వైష్ణవమతస్థులఁ బరిహసించుటకై పలికినపలుకు లని గ్రంథ కందు స్పష్టముగఁ దెలుపఁబడియుండె. ఆసందర్భము దేనిని జూచు నకయే వీరేశలింగముగారు వానిని వైష్ణవమతస్థుల సిద్ధాంతవాక్య ముగాఁ దీసికొని పరిహసించుట వింతను బుట్టించుచున్నది. నిజముచే వైష్ణవమతస్థులు విప్రనారాయణుని పతిసము తమ కపమాసకరముగా నున్నట్లే గ్రంథము చెప్పుచున్నది.

వీరేశలింగముగారుకూడ నితరమతమువా రగుటచేతనేకాఁ
బోలు విప్రనారాయణచరిత్రము నీతిబాహ్యముగా నున్నదని వ్రాసిరి.

ఈగ్రంథము నీతిబాహ్య మని మొదట వీరేశలింగముగారు నిం
దించినను యితీవల దీని నీతిదాయకముగా నెంచి తాము స్వయముగా
సంస్కరించి ప్రకటించియున్నారు. అప్రకటనమున కగుభర్తును పెట్టు
కొనిన గున్నేశ్వర రావుసోదరులు తమగ్రంథమునకుఁ బీతిక వ్రాసి యం
దిది నీతిదాయక మని యీక్రిందివాక్యములలో నుద్ఘోషించియుండిరి.
“నీతిబోధక మగు నీవైజయంతీవిలాసమును ”

మొదట నీచగ్రంథ మని యథితేపించిన వీరేశలింగముగారే
మరలఁ బరిష్కరించి ప్రచురించుట వారి యనుమాము లగుగున్నేశ్వర
రావుసోదరులు నీతిదాయకమే యని ఘోషించుట జరుగుటచే పంతుల
వారి మొదటియాక్షేపణము రద్దైపోయినది.

కాని చిత్రాభ్యుదయపీఠికలోఁ దద్గ్రంథకర్త వైజయంతీవిలాస
మును నీక్రిందిరీతి మరల నధితేపించెను. “తద్గ్రంథకర్త (సారంగు
తమ్మయ్య) భగవంతుఁడు భక్తవత్సలుఁ డని నిరూపింపఁ బూసికొని,
విప్రనారాయణుఁడు వివేకమంతయుఁ బోగొట్టుకొని వేశ్యావియోగ
ముకొఱకుఁ జింతించుచుండఁ భగవంతుఁడు చౌర్యము సలిపి మరల
నతని నవ్వేశ్యకుం దార్చె నని కల్పించెను. ఇది యెంతనీతిదాయకముగా
నున్నదో విచారించుడు”

వైజయంతీవిలాసమునందు తద్గ్రంథకర్త భగవంతుఁడు భక్త
వత్సలుఁ డని తెలుప నుద్దేశించినాఁ డని వీరంగీకరించిరి. కాని యుం
కై చెప్పినయంశమునూత్రము నీతిబాహ్య మనిరి. పరమేశ్వరుని
వత్సలత్వాతిశయమును బోకమునకుఁ జూపుటకై గోషులనుసూచఁ
పాడినట్లు కవులు తెల్పుట కలదు. అట్టివ్రాతల తాత్పర్యము దే
భక్తవత్సలతన వ్యక్తీకరించుటగాఁ దీసికొనవలెనగాని వికరీతార్థము

చేసి నిందింపరాదు. అట్లుచేసిన సారస్వత మంతయు దోషదూషిత మగును. ఇందులకై మన చిత్రాభ్యుదయగ్రంథకర్తగారి వ్రాతనుండియే ప్రమాణముఁ దీసికొందము. ఈమహాకవి చింతామణి యనునొక కొత్తనాటకమును వ్రాసియుండెను. అం దా వేశ్య పరమదుర్మార్గురాలిగఁ జిత్రింపఁబడియె. అట్టిదుర్మార్గురాలియందు భక్తవత్సలుఁ డగుభగవంతుఁడు కరుణను వహించి పనిపట్టికలతోనికి వచ్చి హితబోధ కావించి యిహమున నే యామెబ్రమకును నానందదాయకము గావించె ననిచెప్పఁబడియున్నది. అతియేకాదు, మహాపతివ్రత యగురాధ (బిల్వమంగళ పత్ని) మర్మరణముపా లైనట్లును, దరువాత నీశ్వరునికరుణకుఁ బాత్రురా లైనట్లును లిఖింపఁ బడియుండె. ఇంకను బహుకాలము ఘననీతివర్తనముగలిగి గ్రహచారవశమున నించుక పతనముపా లైన లీలాశుకుని యందు నీదేవదేవునకు వేశ్యపై వచ్చినంతకరుణ రాలేదు. మొదటి నుండియుఁ బరమహేయచరిత్ర యై, లోకవంచనము చేసిన వేశ్యకుఁ బ్రత్యక్షమై యామెను బూతురాలిని జేసి యామెద్వారముగా బిల్వమంగళుఁడు బాగుపడునట్లు చేసె.

ఇది నీతినిబోధించుక్రమమూ యనిన యాగ్రంథకర్త యేమి చెప్పను? దీని నధిక్షేపించువారి యాక్షేపణము లన్నియు నిస్సారములై వారినే బాధించుచున్నవి గావున, గున్నేశ్వరరావుసోదరులు తెల్పినరీతిగా దీనిని నీతిదాయక మగుగ్రంథ మనిగ్రహించుటయే ధర్మము. భగవంతుఁడు భక్తవత్సలుఁ డని తెల్పుటకై యిది వ్రాయఁబడినది. అందలికథ యెల్లరకును దెలిసినదగుటచేఁ దద్విషయమై వ్రాయలేదు. శ్వామిత్ర వసిష్ఠమహర్షు లిరువురు తగవులాడుకొని నడుమ హరిశ్చంద్రుని బలుబాములఁ బెట్టినట్లే యందు దేవదేవి మధురవాణి యనునిరువురు వేశ్యలు తగవులాడుకొని మధ్య పరమభాగవతోత్తముఁ డైనవిప్రనారాయణుని బోతునిగాఁ జేసినకథ యిది. కవిత్వము ద్రాక్షాపా

కము. మృదుమధురశైలిని గ్రంథ మలరారుచున్నది. శైలికి రెండు
పద్యములుమాత్ర ముదహరించుచున్నాను.

శా. ఆవిప్రోత్తము వజ్రపంజరనిభం బై నిశ్చలం బైనన
ద్భావం బంగనసాహచర్యగుణసంఘర్కంబునన్ లోహ మై
గ్రావం బై దృఢదారువై తరుణవృక్షం బై ఫలప్రాయ మై
పూ బై తన్మృకరంద మై కరగెఁ బో పో నీశ్వకుం బల్చు నై. 139

సీ. నీపట్టెతిరుమణి నీతిరుచూర్ణంబు

గణికకు వెండిబంగారు తొనె

నీపుట్టగోచియు నీకావివేష్టము

ల్వారకాంతకుఁ బట్టుచీర తొనె

నీముష్టిగూడయు నీతులసిసరులు

వేశ్యకుఁ బాడుగువేట తొనె

నీవేదశాస్త్రము ల్నిసంధ్య జపములు

లంజెసానికీ బంజలగము తొనె

గీ. పెట్టనోపితివా యెప్ప టట్టె యుండు

పెట్ట లేకున్న విచ్చేయు పెందలకడ

మొదల రోయింతులకు నెక్కముడుపె గాక

నీసగాచార మే లయ్య దాసరయ్య.

కాకినాడ,
17—5—26. }

ఇట్లు విధేయుఁడు,
కోటమర్తి చినరఘుపతిరావు.

1

శ్రీరస్తు.

వైజయంతీ విలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము

ప్రథమాశ్వాసము.

అవతారిక.

శ్రీవసుధాసుతాంఘ్రి వివరింప శిరీషదళోపమాన మి
 త్తీవసుధామరం డనుచు నింతులు పక్కగ నంటఁ గొంచులో
 కావనుఁ డైన పెద్దికొడు క స్మదబీప్సితముల్ ఘటించుతన్. 1

చ. జను లరు దంద నాఘుఁడు చాపలతన్ దరియంగఁ జూచి లో
 నినుపఁగఁ గూర్చినీడలను నెమ్మి రహి న్బరి విప్ప నయ్యెడన్
 గనుఁగొనువారికి న్గలిగెఁగన్నులపండు వటంచు నెచ్చెలుల్
 ననుపులుపల్కఁ గన్గొనల నవ్వనరాసుత మమ్ముఁ బోవుతన్.
 చ. మహిరతనూనపాద్యతుల మించి సమంచమదారశక్తిచే
 బహిరబహిస్తమస్తతులఁ బాపుచు శేషశయామకార్య
 ర్వహణసమర్థ మై యతిపరంపరఁ బెంపెనలార్చు నమ్మహా
 మహము సుదర్శనం బెపుడు మత్కృతిఁగూర్చుఁ బ్రసన్న భావమున్. 3

క. అమరఁగ నేఘను శేష
 త్వము తగ శేషిత్వ మర్థవంతం బగుఁ ద
 త్కమలాక్షున కట్టిసహ
 స్రముఖుండు వచఃపరంపర ల్లపసేయున్. 4

గా. దాసుం డై సఖుఁ డై తురంగ మయి చిత్రచ్ఛత్ర మై మేలుక
 టై సింహాసన మై సుమన్యజన మై యంకోత్తమం బై రమో

ల్లాసిం జేరి భజించు వేదమయుఁ గళ్యాణప్రదు నీర్తిము
దాసీమంతవతీమనోహరు గరుత్మంతు స్పృశంసించెదన్.

5

ఉ. వేత్రిలత న్ధరించి యరివిందభవాండచరాచరావలు
ల్చిత్రగతి న్నటించుటకు శిక్ష యొనర్పఁగ సూత్రధారుఁడై
మిత్రశ శాంకలోచనుఁడు మెచ్చఁ బరాంకుశవృత్తిఁ జెందు మా
సూత్రవతీశుచే గవిత చొప్పుఁగఱత నిరంతరాయ యై.

6

ఉ. మంజుతరోవృంబరుచిమద్రదదాడిమబీజకజ్జి లె
క్కర జడఁ జూచి పల్కు చిలుక స్ప్రియము ల్చిలుకం జతుర్ముఖ
పంజరపాలికి న్నెనఁచుప్రాధవి నోడి ఘటించుఁ గావుతన్
గంజముఖుఁడు మత్కృతిముఖింబున విశ్వజనప్రమోదమున్.

7

శా. వీణాపుత్రిలనద్గుణంబులు ముదావిర్భాసముం జేయఁగాఁ
బ్రాణంబు న్బలె తొమ్ము డించక సుధాప్రాయానులాపంబులం
బాణం గూర్చుచు సారెసారెను రుచు ల్వాటింపఁ బల్కించున.
వ్వాణీదేవి నటించు మద్విమలజిహ్వరంగమధ్యంబునన్.

8

ఉ. మాటికి నెమ్మశంకముఖమండలిఁ జుక్రిమణంబుఁ జూపుచో
లేటికి గారి మిక్కిలి చలింపఁగ దస్మగడిభము న్జటా
జూటతలంబున న్బొలుచుసోమునిఁ జూపి సుధాంశుఁ బిల్చుచు
న్జోటికి వేడ్క చేయుగిరిశుండు గృప న్నయఁ బోచుఁ గావుతన్ 9

ఉ. ఏదమవిచ్ఛిఖామణు లహీనశయాసుఁ బ్రపత్తివాసనా
స్వాదము చేయుచున్ మలయశైలమరుత్తులు తేటిరీతి స
శ్రీదయితంబుగా సహచరిష్టువుఁ జేయుదు రట్టియాదిమ
ద్వాదశసూరికర్యుఁ కదఁబులు మానసవీధిఁ గొల్చెదన్.

క. వందారుదాసజనతా
మందారు స్వేదశాస్త్రమహితప్రజ్ఞా
బృందారకగురు మద్గురుఁ
గందాశప్పలగురు న్జగద్ధితుఁ గొల్తున్.

1

క. జాతులవార్తల నుపమల
రీతుల బదగుంభనల ధరితీతలవి
ఖ్యాతిగఁ గృతు లొనరించుపు
రాతననూతనకవీశ్వరచ్ఛటఁ గొలుతున్.

12

క. గణశుద్ధియు గుణశుద్ధియు
గణుతింపఁగ లేనివారు కవిత లటంచు
నగములు దెలుపుకొనఁగా
గుణదోషము లెంచ నేల కుకపులయంగున్.

13

వ. అని ప్రధానజేవతానమస్కారంబుచుగురుజనపురస్కారంబుచు సుక
వివాదనంబుచు గుకవినిందనంబుచు గాపించి మదీయవచోవిశే
షాబుల రఘుమౌళవల్లభుని బొగడందలంచినవాడ నై తదీయ
దాస్యఃసితప్రచారం బగుమదీయవంశప్రకారం బభివర్ణించెద 14

—♦ కవివంశానుక్రమణిక. ♦—

మ ఇం శ్రీరామున కేమహర్షి వనిగో నిష్టాప్తిచే రాకపో
కలఁ బ్రేమ స్థుటియించె బర్వతియు లై కన్పట్టుచోమిన్ము లా
మలకంబు బృతఁ గేలఁ గైకొనియె నేమానీదుగ్గఁ జానిస్తుగో
జ్వలకల్లోకమహాస్సమాజుఁడు భరద్వాజుండు తా బెంపగున్. 15

వ. ఆముషిమిత్రప్రవిత్రగోత్రంబున. 16

క. శ్రీరంగహిమవదంతర
భూరంగత్కిర్తి యగుచు బొగడత కెక్కెన్
సారంగధరుఁడు కీర్తిత
సారంగధరుండు కీర్తి సర్వజ్ఞఁ డిలన్.

17

సారంగధరుఁడు వెలయఁగ
సారంగునివా రటంచు సచివాగ్గిలు లై
పేరుం బొపును గాంచి రు
దారత నయ్యభివె లనఁగఁ దద్వంశభవుల్.

18

శా. ఆసారంగభయము గంగ మన భార్యారత్నము నైండ్లి యై
వాసి స్వన్నెయు రా మెలంగి కనియె స్వంశాపను న్బావను
నూర్చి సమాద్ధాకావతంసనిరతాభ్యుద్గితనానాకి ధా
ధీసంధానసు రేంద్రమంత్రీ గిరిమంత్రీ స్మృతీమందారమున్. 19

క. గిరిమంత్రీమాళిచంద్రు

తరుణీమణియందు గనియె దానక శాభా

స్కరతనయుని ధరఁ దమ్మన

ధరధైర్య ననూనశౌర్యఁ దతగాంభీర్యం. 20

మ. అనఘుండాగిరిదండనాయకుని తమ్మామాత్యునద్దానసం

జనిత్రోదారయశోవిలాసములు నిచ్చుల్ గేరు వందాకిసి

ఘనసారామృతహారహీరసుర రాడ్గధర్వంధేధచ

దనమందారిసుధాంశుబింబములయందంబుల్ వినిందించుచున్. 21

ఉ. తమ్మనయందు బోచుటకు ధారుణి బంధులు బంధుపారిజా

తమ్మన రామభక్తి గని తాత్వికులెల్లరు వీని చాక చి

త్తమ్మనఁ జూపులం దనిసి ధార్మికు లేతని దెంతమంచివృ

త్తమ్మన నాగిరిప్రభునితమ్మన మించె నుదంచితస్థితిన్. 22

ఆ తమ్మనాత్రి గాంచెఁ దిమ్మాయియందు నం

దనుల శౌర్యసి హా నారసింహుఁ

జతురబుద్ధిచంద్రు సత్కళాగణచంసు

గిరిచమూపరేంద్రుఁ గీర్తి సాంధ్యు.

ప. అక్కుమారరత్నంబుయందు.

క. సారంగు తమ్మనాత్రికు

మూరుడు సరిసింహామంత్రీ మహి రహి శైశ్మం

ధారా శదాన శమదమ

పౌరుషగాంభీర్యధైర్యపటుశౌర్యములన్.

సీ. ఏనుంత్రిదాతృత్వ మివతనూభవకల్ప
భూతాతమేఘుల కోజబుతి

యేనుంత్రిసుతిలీల ముభవక్తృషణ్ముఖ
స్వరధీశగుహనుమలకు సాటి

యేనుంత్రినత్కిర్తి హిమశై కైలాస
హృత్తేగ్రుహు సాభాగ్యధాత్రి

యేనుంత్రివిక్రమ బిదగ్రసదనభీమ
చర్యలకును సతిస్మారకంబు

వదగ నేనుంత్రితేజాబు పవనమిత్రి

భానుభవసంబంధచనప్రభల కుద్ది

యతఁడు బుధబాధులకనన్నుతికి దగఁడె

మంత్రికుల హేళి నరసింహమ త్రిమాళి.

26

క. సారమతి యానృశింహుఁడు

వారాశిగభీరుఁ డతులవైభవమున గౌ

రీరమణి నీశుఁడుం బలె

నారూఢాస్వయ పరిచె నక్కమసాధ్విక్.

27

సీ. అశాంత శాంతిదాంత్యతులవర్తనముల

నలయగుంధతిసాటి యక్కమాంబ

కళ్యాణరూపసాశీశ్యాక్షణముల

నవనిపుత్రిక పోల్కి యక్కమాంబ

ప్రణుత పాతివ్రత్యగుణవైభవంబుల

ననసూయ పెన్నుద్ది యక్కమాంబ

యతిధిసంతర్పణవ్రతవిధానంబుల

నన్నపూర్ణుని జోక యక్కమాంబ

యనఁగ లక్ష్మీకటాక్షవీక్షానుఁబ్బ

నకలసంపత్సమృద్ధిచే జగతియంగుఁ

బాగడఁ దగు నస్మదాదికపుత్రజనని

హరికృపాలంబ నర సయ్యయక్క మాంబ

98

చ. అనఘుఁడు తన్ను సహవిభుఁడా సతి యక్కను ముగ్ధుఁగా చెము
దనుపనువర్తనుం డగుననంతన మంత్రిశిఖావతంసమున్

ఘనుఁ డగు వేంకటాద్రిగణకపృథుసన్నతు సాసహోదకుల్

చనువున వామదక్షి భుజులు లోలె సహాయు లై తగన్. 29

చ. ఇన సమలేజ తాస్మపుల నెల్ల మహమ్మదుశాహి యేలు నీ
యెను బదిన ల్గుదగ్గమల నేలినయేలికి గోళొండఁ ద

ద్భుననగర్జనలిక్ గరణికిం బొనరించెడుఁ దమ్మహర్త్రియా

జనపతిరమ్మ పొవ్వున బిజల్ జయవెట్ట గృహస్థు లొ ననన్. 30

న లాట్టివంశంబున మహాస్వతుడ నై వివిధభోగంబు లనుభవించుచు
చుండ నొక్కవాఁడు

31

సీ. రవికోటినుచిపెప్పు తనణిపురుణికి

టంబువాఁడు సులలాటంబు వాఁడు

హృతి లేక తినునో భోజిల్లుసిరిపేరి

జోటివాఁడు సునర్ణ పాటివాఁడు

కగుణారసము మిండుకమలాని వర్షిండు

చూపువాఁడెన వేనిరూపువాఁడు

డల్లవన్నియలమించు దులకించుడామూపు

వింటివాఁడభ్రంబువంటివాఁడు

నగుమొగంబున నెల్లవంక నలికి మైన

తిరుమణి ధరించువాఁడొక్కదివ్యపురుషుఁ

డెనుట నిలుచుండి నాపేర నీవు నేయు

కావ్య మంకిత మొనరింపు భవ్యసరణి.

క. అని హక్కినంతలో మే

ల్కని నలుదిక్కులును గలయఁ గన్గొని స్వప్నం

బునఁ గులదైవము రఘుపతి

నను ధన్యసిఁ జేయ నచ్చివాఁ డని తెలివిన్.

33

వ. ఆహా మత్పురాకృతసుకృతపరిపాకం బతిమధురమధురసాస్వాదనం
బున వెగటుపడునతండు కట్వామ్మావికంబు రుచి గొనుచుదంబునఁ
బురాతనప్రాచేతనముఖ్య మహావివచస్సుధారసంబులు క్రోలు
వీనుల ట్టిరామచంద్రుండు మదీయూల్పసారవాక్యంబు లాచుటకు
నుత్సహించెఁ గృతార్థుండ నైతి మత్సృకల్పంబు సఫలం బయ్యె నని
కృతనిశ్చయూడ నై యమ్మహానుభావునకు.

34

—♦ షష్ఠ్యంతములు. ♦—

క. సుభగనిజపామకాఖ్య

ప్రభులంబనభూరి రాజ్యపదభరతునకున్

సభయశరణాగతామర

సుభరతునకు నతులసద్యశోభరితునకున్.

35

క. భీరదిక్తటకరటిఘ

టాకటనిర్భేదచాపటంకారునకున్

భూకాంతాపీఠభా

జ్ఞాకిణకర్కశభూజావిటంకారునకున్.

36

ఖలతాట కావిపాటన

బలదర్పితసన్నహర్షి భావితరక్షః

కులహింసాపేతునకును

ఖలనిధివైకుంఠతులితసాక్షేతునకున్.

37

గోగణవిఘోభణ

సత్తోద్భటబాణదాశధళ్యాహతదృ

గ్విక్షుదివాంధవిపక్షున

క్షీణచోనుదత్సహస్రాక్షునకున్.

38

క. శ్రీమహిళామూర్త్యంతర

భూమిసుతా యోగ యోగ్యభువనాదభతరే

భూమంగళాంగజితసు

త్రామమణిస్తోమనకును రఘురామునకున్.

39

వ. సమర్పణంబుగా నభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధి గా నభిమతార్థసిద్ధి గా
నారచియింపంబూనిన వైజయంతీవిలాసంబునకుం గథాక్రమం
బెట్టి దనిన.

40

—† శ్రీరంగపురవర్ణనము †—

సీ నిలిచె నేరాజధానిఁ బయోధుహాసను

సజ్జపూల సంతతశయనమూర్తి

చెందె నేకటకంబునందు సంతతసర్వ

పరిపూర్తితోడఁ ద్రిపాద్విభూతి

పుట్టి కేకటకంబునఁ దృణమ్రమలతా

మూర్తు లై తస్మిత్యముక్తనరులు

ప్రవహించె నేవీటఁ బరీభావిభూతిన

వీరజాస్రపంతి కావేరిపేర

వేదశ్లోకంబు నొంకారవిగ్రహంబు

నైశశ్రీరంగతివ్యవిమానరాజ

మోచట నివసించె నిల దాని నెన్నఁదరమె

పుణ్యనికరంబు ష్రీరంగపురనరంబు.

సీ ఆసించు నెపుడు సత్యాసక్తి నమ్మహా

నటుఁడు నేనగరిఁ గోణంగి యగుట

వాంఛించు వాగ్వధూవరుఁ డతిప్రేమ నే

పట్టణంబున మూగబారుదసము

కాఁక్షించు నిందూరిఁ డుత్కలతతో నేరాజ

ధానిలోపల నుపాదానపరత

కామిందు జేవర్ని గణము లేపె కుబ్జుల

శ్వపచపక్షిమృగాదిజాతువృత్తి

విరజ కావేరి యై పుట్టి పరిఖ గాఁగఁ

బరమఁదనల్లభుఁడు రుగభర్తపేర

నాయకుఁడు గాఁగ వైకుంఠనగరి తాన

యైవశ్రీరంగపురము శక్యంబె పొగడ.

42

చ. రమణ జెలంగునన్నగరిరంగవిమానశిఖాతరత్నకుం

భములు నిజమృతి బొడువఁ బ్రత్యహమున్ జనుహేళిచూచి డెం

దమున నదా భజించు ననుదార్పురమాపతియే తదేకర

త్నముగ ననాతరత్నత వృధా యచుచుం దనుపాస్తతేజః దై. 43

ఉ. ఏతటిఁ జంద్రపుష్కరిణి నితలు వెట్టెనువేల్పుఁజాలుభ

స్నాతృజనాఘసుల్ చనెనుచావఁచుఁ దజ్జలహతధృంగసం

ఘాతము లుప్పరం బెగయుకైవడియున్ వివరింప నొక్కతీ

రై తెలియంగ రామి నొకయప్పుటికిఁ బరికించు యుక్తిన్. 44

తే. సారెసారెనుఁ బారకర్పూరగంధు

లాడుకావేరినీటఁ బె పైన పైరు

పంటధాన్యంబు లచ్చటఁ బాడు గానఁ

బుడమిలో నడ్లు కర్పూరభోగు లయ్యె

45

ప. అందు.

6

శ్లో. అలికాదికాంగులు నుతశీచూర్ణ

ధవలోర్ధ్వపూడ గాంధనము నెరప

పదనాంబుజములు దివ్యప్రబాధాను సః

ధానవాసనోడ నులు సేయఁ

గంఠ దేశంబులు కమలాక్షతులసికా.

మాలికాసౌహార్దలీలనడప

బాహుమూలములు శుంభత్సవర్చనపాంచ

జన్యలాంఛనమైతి సామంతింప

వాజవంజనభేదమహాభిమజ్జ

దఖలచేతనసంరక్షణావతీర్ణ

విష్ణుపర్యాయమూర్తు లై పీట నుండు

భాగవతు లాత్మనిద్యానురాగనతులు.

47

సీ. రమణీయ వేషోవిరాజులు రాజులు

కటువరాక్రమసమాన్వితములు ధటులు

నిజబలాధరితదిగ్గజములు గజములు

హరిణవేగజితార్కహరులు హరులు

వివిధక్రితుప్రీతవిబుధులు విబుధులు

కవితాభినుతగురుత్కవులు కవులు

రతిరాజరహితమణులు రమణులు

వరధర్మనర్తకుల్ వర్తకులును

గలిగి కైవ్యఫలదాయకక్షీతీంద్ర

భూమిరుహవల్లి యైనయవ్వరమతల్లి

విలయమున నశ్వరము గాక వెలయ నరసి

శాశ్వతాబుగ నేలు నధీశ్వరుండు.

48

సీ. విలయసన్న్యగోధదళశాయిశాంబరీ

బాలకుండు త్రిలోకపాలకుండు

కమలాకపోలకుండుమహత్రిరచనావి

చక్షుణుండు గజేంద్రరక్షణుండు

వివిధషోడశసహస్రవిలాసినిమనో

రంజనుండు నిశాటధంజనుండు

సనకాదిసాయమీశ్వరలోచనచకోర

చందిరుండు సుధాబ్ధిమాదినుండు

చరణసీరాజసక్తిరూచరణలిత
సమదమాసఖ శతమాఖ ప్రమాఖ దివిజ
రాజకోటీర కోటీర రాజితాబ
రత్నసీరాజితాభిభూష రంగపిభూషు.

49

తే. ఆమహాదేవు కరుణాకటాక్షపీక్ష
ణప్రభావంబులన సజహజలకు
దూరితకోగాపమృత్యువుల్ దొలగి చెలగు
పుణ్యరమతల్లి శీరంగపురమతల్లి.

50

మ వియదధ్వన్యమతప్రభూతమహిమన్ విఖ్యాత యై తత్పురో
భయపార్శ్వగుణుల సప్రయత్నపరిఖాభావంబున బాల్కున
క్షయపుణ్యకరవారి వారినిధికి గారాపుజేవేరి వా
గ్దూతాదీంద్ర కుమారికుంభభవసాక్షాన్నారి కావేరివాన్.

51

— నారాయణుడను వైష్ణవునిచరిత్ర. —

క. ఆనందగిరిః డం బె
పై సప్తశతార్థర్థాధరామరనివహ
వాసంబు మండగుడి యన

భూసురపుర మోటి వెలయు భూసురపుర మై.

52

గీ ఇందిరాసఖుడనుపేర నందు నుందు
నాది నారాయణుడు లోకైకభర్త
ఘోరకలికాల కలుషాధకారతతులు
పారయకుండఁ గృపాద్వష్టి పరఁగఁ జేసి.

53

పారంపర్యసమాగతాద్వయ మను బ్రహ్మజ్ఞ లామ్నాయచూ
రూఢస్ఫుటశేముషీకు లక్షద్వర్గోధితానంద
కూరస్వాతులు నిత్యభాగవతతైంకర్యానురక్తుల్ సవ
గ్రామానుజమూర్తు లప్పురమున శ్రీవైష్ణవాగ్రేసరుల్.

54

ందు.

55

సీ వేద పేదాంగాదివిద్యాప్రవీణుండు
 పరతత్వజ్ఞానపారగుండు
 నిత్యభాగవతార్చనాత్యుత్సృకస్వాంతః
 డశలత దయాశరైకబుద్ధి
 యతులైకాదశీవ్రతనిత్యశీలుండు
 న్వాదశీవాసరోత్సవవిధాను
 యగణితశమదమాదిగుణసంపన్నుండు
 త్రిభువనస్తుత్యవిర్విద్రయశుండు
 వంశపారంపరీలబ్ధ వైష్ణవాంక
 పంచసంస్కారవిభజనవిభాజనాను
 డాత్మసన్నిహితాదిహారాయణాంఘ్రి
 యుండు న రాయణాహ్వాయుం డొకగృహపతి

56

శా. అనారాయణ క్లృపణ్ణి పతిసేవాగోలస్సశీలతా
 నూనచోద్యదాగ్యుల్లయ ససూనోవార శృంగార లీ
 లానిస్సోత విశ్వోక మహిళాలావణ్య విప్రాస్వయ
 శీనీరాకరలక్ష్మీ యెన్న దగు లక్ష్మీనామధేయంబు

57

క. శ్రీరమ్యత సాలక్ష్మీ
 నారాయణుండు మానుజవారీపురుషా
 కారము దాల్చినలక్ష్మీ
 నారాయణు లని జగజ్జనంబులు మోడక.

58

వ. ఇట్లాదంపతులు కులశీలజనస్తుత్యచిత్రాచుమాలదాంపత్యంబులబ్రవ
 ర్తించుచుండ నెక్కనాడు.

సీ. మహనీయనలినాక్షుమాలికావలయంబు
 కురుబోడితల జుట్టకొన నమచ్చి
 శ్రవణాక్షిభురశృంగసహిత మై కప్పారు
 సారంగచర్మ మంసమున బూని

పృథులసాలగ్రామపేటీసహిత మైశక

కపాల కక్షభాగమునఁ దాల్చి

కామాయకాపీనకలితమస్కరదండ

కుండికల్ చేదోయిఁ గునురుకొల్చి

యడుగడుగునకు నారాయణా యటంచు

నరుగుదెంచెఁ దదీయగేహంబునకును

మాధుకరవృత్తి తనుయాల్చి మహిఁ జరించు

యతివరు డొక్కరుండు మభ్యాహ్న వేళ.

60

గీ. వచ్చిన యతీమృగకును దద్వైష్ణవసతి

భిక్షు తెచ్చిన సతఁ డామృగాక్షిఁ జూచి

యెంచు నచపత్యభిక్షు నే నంద ననుచు

నొల్లక చనంగ సతవి కయ్యువిద యనియె.

61

ప. మహత్మా వైష్ణవగృహంబున దేవపూజానంతరంబున సతిథిభా
గంబు విధజూచి నాయుచిన శ్రీ విష్ణుప్రసాదంబుఁ బ్రాకృతా
న్నంబుచు బోలె చుల్లంఘి పు దగునే మీ రెఱుగనిధర్మంబు
నూ గలదె యేతదర్థంబు ఓత్తంబునకుఁ దెచ్చుకొం డనిన నతం
డది యట్ల కా సిచ్చి యుచి నెమ్మది సమ్మతిలి యన్నాధుకరంబుఁ
దైకొని చనియె సంత నక్కంతారత్నంబుచు యతీవాక్యంబు
మనంబునకు ఘనం బైన భేదంబు నాపాదింపఁ జింతాకాంత యై
యున్న సమయంబునఁ దదీయభర్త చక్షదేవి తన్నోవైక
ల్యంబు గాచి యిది యేమి కారణం బనిన నయ్యతివ యయ్యతి
వాక్యం బెఱిగించి పతి కిట్లనియె.

62

శా. దొడ్డి యీకుల మంచు నెంచఁ దగు సాధుస్తుత్యరాశంబునన్

బొడ్డిత్నంబునఁ దేజఁల్లు జననంబుం బొందినన్ వేల్పురా

గిడ్డి పోష్యజనాలి కీమె యనుసత్కీర్తి బ్రచిపించినం

గొడ్డి లెనవధూటిజన్మ మది పేర్కో నిష్ఠం బిమ్ముహిఁ. 63

గీ. దాసధర్మము తెన్ని చందములనైనఁ
దగ నొనర్చినఁ గల్గునే నుగతి జగతి
సారతాకికవైదికాచారనియను
కలన గలపుత్రతలకంబుచలనఁ గాక.

64

గీ. దేహి యని చేయి చాచినదేహి కిడచు
మనకు భోగింపఁ దగినతీవన మొసంగి
నందనానంద మీఁ జాయె నిందిరాధి
పతికి నపచార మేమి చేసితిమొ కాని.

65

వ. అనిన సతికిఁ బతి యిట్లునెయ్యె

66

క. కారణము లేక చెందవు

ధారుణి నాపదలు సంపదలు నిందులకై
యారట పడి సర్వేశ్వరు

దూఱుట గోరుటయుఁ దగదు తోయజనమునా.

67

వ. అని నిజకాంత నూటఁగించె నారాత్రి వేసువ నయ్యుండవదన
స్వప్నగుణున.

68

శి. నల్లనిమేను నిల్వతినునామము పచ్చనిపట్టు నాభిపైఁ
దెల్లనితమ్మియు గలుగుదేవుఁడు కుంకుమవన్నెపుల్గురా
బొల్లని నెక్కి నల్పుఁడెరుపుం గలపువ్వులదండ చెచ్చియు
త్ఫుల్లనిజాజలిఁ జగురుబోడి కొసంగెను సత్కృతామతిన.

మ. కరుణావారిధి శౌరి దివ్యసునునోగఁగోల్ల సమ్మోహనా
దరణా బొప్ప నొసంగ నప్పుడె యచో తద్వైజయంత్యంశవి
స్ఫురణన్ గర్భయువాగ్ని పొల్చె గడు నప్పుబోడి భాస్వద్యుతి
నారిణాంకపక్రీకన్కళావహనశోభాంచత్పతీచీరుచిన్.

7

వ. ఇట్లు గర్భంబు దాల్చి నవమాసంబులు పరిపూర్ణం బైనయనం
రంబ.

7

—♦ విప్రీనారాయణుని జననము. ♦—

క. మాసాబులగోపల నే

మాసము చా ననియె మున్ను మధుసూదనుఁ డ

మ్మాసమున నిండ్రదారర

మాసమ యప్పుణ్యవతి కుమారుం గనియెన్.

72

వ. ఇట్లు జన్మించిన యమ్మమారరత్నంబునకుఁ గ్రమంబున జాతకర్మ

నామకరణాదిసంస్కారంబు లొనగూర్చి విప్రీనారాయణాభిధానం

జేసి యర్హకాలంబున నుపసీతుఁ గావించినయనంతరంబున. 73

గీ. వేద వేదాంగ శాస్త్రాదివిద్య లెల్ల

గురుముఖంబునఁ జదివి తెత్పరత నతఁడు

విష్ణుభక్తుఁడన్న సేవించుఁ బుడమి

నెరఁగి మీపాదరేణువ నే నటంచు.

74

గీ. భక్తులకుఁ దొండ రంఘిశబ్దమున కిడిము

రేణువునకుఁ బాడి యని యారీతి ద్రవిట

భాషఁ బరఁగుటఁజేసి తద్భాషజనము

లతనిఁ దొందరడిప్పొడి యిప్పు భువసి.

75

సీ. సాత్వికత్వము పురుషత వహించినరీతి

వినయంబు మూర్తిధవించినట్లు

కరుణ మరుష్యవిగ్రహము దాల్చినపోల్కి

జ్ఞానంబు సాకార మైనపగిది

సత్యంబు పురుష వేషము ధరించినలీ,

తాల్మి శరీరవృత మగుభాతి

హంతంబు మానవజన్మ మెత్తినజాడ

హరిధక్తి తన నొందినట్టిసరణి .

సకలకళ్యాణగుణరత్నజలధి యగుచు

వెలయు శ్రీవైష్ణవాచారవిమలబుద్ధి

భగవద్విష్ణుత్వనీమంత్రోపరిమజపప
రాయణు డైన విప్రనారాయణుడు.

76

క. వనమాలికాంశమున నం

జనితుం డగువాసనావశమున నతనికి
వనమాలిక లంబుజుల్

చనునకు నర్పించుబుద్ధి జనియించుటయు.

77

సీ. భూతనిర్మాణైకచాతురి గల్గు గ

ల్లాది నెచ్చు విష్ణు శబ్దం గొనగె
నజుడు నెద్దాని నిజాత్మసంభవు డైన
మనువు పార్థివ సమ్మతి మెసంగె
మనువు నిత్యాకువేడిన నేదియెసంగెను

నర్పించెనాతఁ డెయ్యది యయోధ్య
నిత్యాకపిమ్మట నెద్ది దాఁ బూజించి
జానకీపతి విభీషణున కిచ్చె

నతఁడు గొనిపోవఁ జంద్రోచోళాధికతికి
నిచ్చినవరమ్ము దలచి వాఁ డేలుచోళ
దేశమందున నిల్పె నేదివ్యధామ
మట్టిత్తిరంగ ధామంబునండు మిగుల.

78

గీ. ఆదిభోగీంద్రభోగశయ్యాశలమున
నుభయదేవీపమీతుఁ డై యున్న దేవ
దేవుఁ గరుణాపయోధి రాజీవవాభుఁ
దేవుఁ బూజించు నవపుష్పదామకముల.

వ. ఇట్లు పూజించుచుండి

గీ. పరులతోటలవిరులచే సరుల నెంత
సెంపుగా స్వామికే సమర్పించుచున్న

దీనిచే గూలిమాత్రంబెకాని పూర్ణ
ఫలము, రా దని యొక్కయుపాయ మెంచి.

81

క. ఆమహి శ్రీరంగేశ
స్వామికిఁ బడమటఁ గ వేరజాతీరమునన్
భూమకుటం బై తనరెడు
శ్రీమకుటద్వీపమధ్యసీమమునందున్.

82

క. దేవార్చనానిమిత్తము
దా వేటాకత్తోట సేమదలఁచి యతం డా
తాప్రగృహస్థులచేతఁ
వేదిలి సుక్షేత్రభూమి విలువకుఁ గొనియె.

83

వ. ఇట్లుగెకొని.

84

గీ అది మఱియు మెత్తగానున్న యచ్చగట్టి
విత్తనాల్పలి యలరుదీవియలయగట్లు
నాటి కారీవరజము సాంద్రముగఁ జల్లి
ఃసువ కేతాన నెత్తుఁ గావేనీరు.

85

క. జాజులు చేమంతులు విర
వానులు కురువేరు కుందవాసంతికలున్
గేదంగులు కిరవీరము
లాదిగఁ బోదిగను జేసె నారామమునన్.

86

చుట్టుపంచాది పెట్టిచిక్కిన నందుఁ
సప్తకముగ మూడుచేతులచవికె యొకటి
నేమమునఁ బెంచె దత్పురోభూమి బరమ
వావనం బైన యొకతులసీవనంబు.

87

ద్విధంబునఁ బుష్పవాటి నాటించుచు నతండు.

88

స్వాధ్యాయంబు జరిచు సాంగకముగా సంధ్యాద్యయజ్ఞానముల్
ధ్యుక్తక్రియ నాచరించు దక్షిణ వేల్పునృపూతాత్ముడై

మధ్యేరంగశయానమూర్తి కిడు సమ్యగ్భక్తిఁ దోమాలికల్
మధ్యాహ్నంబునఁ గుక్షి బిక్షుఁ దనువు న్మాధూకరప్రక్రియన్. 89

క. ఈరీతిని భైత్యము తను

ధారకముగ నతఁ డనారతము నేకత మ

య్యారామముఁ బోషించును

భూరిసమత్సుకత శిశువుఁ బోషించుగతిన్.

90

క. శ్రీధర సేవారతుఁ డగు

నాధరణీసురునితోట నలరించుటకై

సాధుగతి వచ్చెనో యన

మాధవుఁ డేతెంచె వనరమాధవుఁ డంతన్.

91

—నసంతర్దు వర్ణనము—

సీ. మదనహృతా పాగ్నిమాటలు వోలెలే

మావులఁ జిగురుజొంపములు వొలిచె

నసమాయుధునికీర్తి యెసఁగుకైవడి మల్లి

కాకుంజములను మొగ్గలు దనర్చె

స్మరగజకర్ణచామరములై పున్నాగ

మలఁ బ్రసూనగుళుచ్ఛములు ఘట్టిలై

జలజాస్త్రబలరేణువులు న్నాఁగ సంపెంగ

గమి మరుద్గతపరాగములు నెరసెఁ

గుసుమబాణాసన ముహురా ఘుష్యమాణ

కాహళీశంఖపటహఃకల్లతెఱిగుఁ

దాల్చెనామ యన మహాధ్వని నెనర్చెఁ

గీరకలకంత సమదభృంగీకులంబు.

సీ. అంగజాయత్రాంతరంగ జాయాకాంత.

ఘోర వాయవ్యకింకారుతములు

జరమతంగజపరిస్ఫురదుపహ్వరగిరి

స్వైర సంచారనిర్భరుతములు.

స్మర సమీకస్విన్న సర సవాహోత్పన్న

భూరిగ రాంభశ్య రారుతములు

పథికమర్దన మహారథి మన్మథసహ

యోరువీరవిహారిచారుతములు

హరిగతి సంచరించె గావేరికాప

తీర సారసకమలకల్పార కుమార

సార సారభ్య సంభార భారవహన

మారపరిచార మధుమాసమారుతములు.

93

వ. అప్పుడు వన్యాభిరామంబులు, వర్ధితయామంబులు, వాచాలశుక
పిఁస్తోమంబులు, నామానభృంగంబులు, వాహ్యాభివిహారదనం
గంబులు, నర్దిష్ఠమలయపవనమాంబులు, వర్జితజాతి ప్రసూనం
బులు, వాసిరిశీతిలాంధంబులు, ఎల్లప్పురాగధూసరంబులు నైన
యవ్యాసరింబులయంకు.

94

క. దివములు రేలును నెడ్డికో

త్సవమాన నవ్వెవ్వవావతంసము వికస

న్నవమాలికాదిసుమముల

నవమాలిక లిందిరాధినాథున కొనఁగున్.

95

గీ పాటలాదిసుగంధపుష్పప్రకరము

లామని స్పృశించె శ్రీరంగ ధామమునను

హేమపుష్పంబు లలరింతు నే నటంచు

వచ్చెనో యన వేసవి నచ్చె నంత.

96

—గీ. పద్యము వర్ణనము—

చండభానుఁడు కక్కసము చేసి మాన్చు గా

మహి కిచ్చునప్పులు మరలఁ గొనియె

వారిపూర్ణము లైన వసుధారకలశముల్

• శివలింగమూర్తుల శిరము లెక్కె

నృపమందిరములఁ బాసీయకుంభంబులు

వెస నట్టి గట్టుక వేలఁ దొడఁగె

భువి నెల్లజనులదప్పులు నూన్పుతక్రింబుఁ

దాఁ దప్పి గొని నీళ్ళు ద్రావఁ జొచ్చె

హరుఁడు కైలాసకుధరసౌధాగ్రవసతి

విడిచి వటమూఁతలమున విశ్రమించె

సతతఁ జదీర్ఘతాతనూకృతనిశాప్ర

హరము లగునట్టిగీర్మ హాసరములంకు.

97

మ. సవధూశీప్రసితానధూసరితనానాదిక్ మై భాసు వై

భవధూతాతతవారిపూర మగునబ్బల్ వేసవి న్వాసవీ

యవధూసౌధశిఖావళావళుల నాట్కు బాడఁ జేయున్ దివి

దవధూమధ్వజదహ్యామానగహనోద్యద్భిమధూరుచ్ఛటల్. 98

ఉ. వేసఁగివెట్ట గాఁగి పృథివీతల మంతయు వేడిమంగలం

బై సెరి లీనఁ బ్రాణినివహంబులు లంజలు వోలఁ బేలఁగా

నాసమయంబునన్ శరణ మై యొకికొందఱు బోచె ధాత్రీపై

నాసవచాన కించిదవశబ్జముఘోషచకుంభ శైశ్యముల్. 99

వ. తత్కలంబున,

100

క. శ్రీరంగవిభుని సేవకు

సౌరాంగన లవనిఁ బణ్యనతు లైగో నా

మౌరాంగబలము లైతగు

వా రాంగన లుంఘి రంగవసతి నసంఖ్యల్.

101

—♦ దేవదేవి యనువారాంగన స్మృతాంతము. ♦—

సీ. పలరాజు శృంగారవనములోఁ గొమ్మావి

కందర్ప మాయలమగుకొవి

చిత్తజన్మము విటశేషి కిచ్చి యిది

మదనసామూర్జ్యసంపదలదీవి

కమలాతనూజరాగరసపువడబావి

జలజాస్తుః తెక్కెంపుసన్నకావి

పుష్పకేతనువలపు యేటివడుదీవి

శంబరారాతియూర్జనపు తీవి

దాని పాంశ్యమున కీవిధాతసృష్టి

సరి సమం బీడు జో డెన్న సతులు గలరె

వచ్చువిల్కానిఁగో నల్లి వచ్చి రంగ

భూవసతి నున్న రతిదేవి దేవదేవి.

102

గీ. అనుచు హిమశైలసేతుమధ్యను నఁ గల్లు

ధాతిజనులెల్ల వినఁతింపఁ బాత్ర మయ్యె

విటన్యుగా ఫేటపర్యటన్విషమబాణ

ముక్తమామూకురంగి ముమ్మాహనాంగి.

103

గీ. ఆతరుణి మక్క బహువృత్తగీతవాద్య

విభవపెన్నిక్క చురఁజాకంఠమధక్క

ధ్వనిహి ప్రితి దానిపాంశ్యకూనకు

మహితశృంగారరసవేణి మధురవాణి.

104

గీ. లర్థినయ్యక్కయును జెనియఁగును నృత్త

గీతవాద్యసిరూఢిఁ బ్రఖ్యాత మైన

మేళ మొనరించుకొని ప్రోధి మేళసి చోళ

విభుని నిచులాధిపతిఁ గాంచువేక్క నరిగి.

105

కొంచి రయ్యింతు లంభోధికాంచిరమణి

కొప్పునూణిక్య మఁబోల్కి కొప్పుదాని

దంభదై తేయ కుంభిమర్దనకపర్ద

మండలీఖండవిధునుధానుధుర మధుర.

106

సీ వేదశాస్త్రపురాణవిహితనానాకథా
 శ్రేష్ఠే సాగ్రానుగ్రహిణీ సురము
 పృథనమర్జయరిపూన్మనవిశ్రుతశౌర్య
 నాన్య సామాన్యరాజన్య వరము
 వాణిజ్యకృషిపశుతాగ్రానిర్మలధర్మ
 జీవికాధానకోరుభూవి సరము
 జన్మప్రభృత్యగ్రిజన్మశుశ్రూషాతి
 విప్రవిజ్ఞానశూద్రప్రకరము

నిరతిసేవాగతాష్టదిగ్ధరణి నాల
 తతనివాసార్థధర్మనిర్మితవదీన
 జీవమునేసాధయూధశోభావిరాజ
 మానశాఖానగర మమ్మహానగరము.

107

గీ. అట్టిసుధురానందము కొయ్యలులు చేసి
 వెనక బ్రవేశించి బొండ్లియవ్వేళ్ళనాటి
 గోత్రశాలల విడిది గైకొని వసించి
 రంత సరుకాంశుడును బల్చిమాదిరి దతిసె

108

ఉ. రాగము నిండె నంతః దిమిరంబులు పర్వె ననంతరంబు తా
 రాగణ ముల్లసిల్లె నుడురా జొదవె నదువారె జందిరిగా
 భోగము సాగె విన్నుట బుభుక్షులుదీతె జకోరపట్టికిఁ
 జాగరణం బొనర్చె బహుసాంద్రమధూళికలై కుముద్వతుల్.

109

క. ఈవిధమున నయ్యామవ
 తీవైభవ మొప్పు మిగుల దృష్టింతు ను ని
 ద్రావశేష శయ్యకుంజరు
 కై నడి రేరాజ గుంకుగట్టున కరిగెన్.

1

ఉ. ఆయెడల దూర్పు తెల్ల నగునంతనె శుక్రమిదోచె దారక
 చాయల జిల్లగింజలయి జాతె బదాయుధకోటి కొక్కురో

కో యని మోసె నద్దమునకు స్పృతియై శశి తాతె సుజకెం
 పాయిత మయ్యెఁ బ్రాచి నుదయించల మెక్కై బేమోజబాధుఁడుకో.
 వ. అ: తకుమున్ను మేల్కాంచి సనుమోచితకృత్యములు దీర్చి. 112
 సీ. ముఖవజ్జన మొనర్చి సఖ రేఖ రేఖగాఁ

గమ్మకస్తూరినామమ్ము దీర్చి
 నునుపుగాఁ దల దువ్వి ననలదండలు దాల్చి
 పాలు పైనకోరికొప్పులు ఘటించి
 సొమ్ములు నెమ్మేర నెమ్మేగా నిడి వింత
 యందంబుగాఁ దావిగంద ముండి
 పావకరంగు పైవైనన్నియల గుమ్మ
 నలిమెపుమడుగువల్లులు కరించి

కప్పురపుదావి చిలుగుబాగా లొసంగి
 యడఘకత్తెలు తెలనాకునుడుపు లొసంగ
 నందియలు మోయ నాస్థాన కరుగుదెంచి
 రింతు లలకగతుపట్టంపుదంతు లనంగ.

113

క. భూరమణుఁడు కొలువిచ్చి హ
 జారమ్మన నుడువట్టిసనురు మెఱిగి యొ
 య్యారంబున నభినవశృంగ
 గారంబులు మెఱయఁ జని ప్రగల్భాన మీఱన్.

114

—♦ దేవదేవి మధురవాణీనహితములు రాజసభకేగుట. ♦—

విధుచింబాస్యలు గాంచి గున్నతచంద్రిచీసముద్యద్విలా
 సదురాంచల్లవణేతుసారిమదిరాసర్పిర్దధిక్షీరసీ
 రధునీశాసుచిరిత్న రత్నరశనారాజత్కటిస్ఫారవి
 శ్వధురారక్షణదక్షిణభుజవ్యాశ్రేయః జోశేమృసిన్.

115

వ. కని వసంతసమయవిక స్వరపిక స్వర మాధురీయ మాధురీణ నిరూపూట
చాటువాగ్మైఖరీసుధాసారంబునందత్స భాగారంబునదైవారంగై నా
రంబుగాపించితదీయనిద్రేశంబునచుచిత్రప్రదేశంబున నాసీనతై. 116

చ. సజరః వీణై గైకొని భుజంబున నొండొక కాయయు స్నిజాం
కవసతి నొక్కకాయయఁ దగం పొసఁగించిన రెంకినంపునన్
గువలయుకలె, నేత్రకుచకుండ్ల ము పొల్పు ధృష్టతరీయ మై
గపిసెనతొడి ముగియవంబునఁ దత్సృశ్మశోజ్జ్వలాశ్పతిన్. 117

సీ. శ్రీవణసంకుశుకంబు సుధించి కునివే,

మృదరీతిఁ బైతేగె మెఱుఁగు సేయు

శ్రుతులు ఃజ్జోడైనచోద్రొతి బిగవుగాఁ

బీడించి గటగిట బిరుడ దిక్ష్ప

గోట నూనంబుగాఁ బాటలోపలఁ జేల్చి

చిటివేలఁ దాళసంఘటన నడుపుఁ

బరఁగించు నప్పటప్పటికిని గద్దెపై

గెంటసం బైనకేగఁటిచూపు

పొసఁగ నిజహస్తమలమ నింపాలయఁ జిత్తి

భంగి విడిపించు గీతప్రబంధతతులు

చేతనాచేతనములు సంప్రీతిఁ గరఁగఁ

జంచలేక్షణ వీణెనాయించునపుడు. 118

క. వణాయతలోచనస, ప్రాణాయతచిత్రగిత్రీపాంచాలికయై
వాణియ యాయాపోయన

వీణియ వాయించె నొగిఁ బ్రవీణత మెఱయన్. 119

న అంత నమ్మహీకాఠుం డెంతయు సంతసిల్లి యయ్యింతుల కుడుగ
రలొసంగి విడుదల కనిపిన దేవదేవిం జూపి మధురవాణి మహీ
జాని కిట్లనియె. 120

ఉ. బాలిక రంగశాయిగుడిచాత్ర నృపాలవరేణ్య నీవుమా
పాలికి రంగశాయివి కృపామతి నానతి యిమ్మ మాపునం
గేలికి నాట కన్న నృపకేసరి యట్ల యొసంగ భూమిభృ
న్మాళికి గేలు మోడ్చి చని మాపటికొల్వన నావిలాసినుల్. 121

వ. నర్తనసన్నాహంబునఁ దదనుకూలం బైతమేళంబుతోఁ జనుదెంచి
నృపాలునింగాంచి నిజోచితస్థానంబున నిలిచిన. 122

చ అరుదుగ వాద్య విద్య బిరుదందినవాయిదకారు లత్తఱి
గరములు రెండు నొక్కసరిగా మురజంబులు ముట్టి దిమ్మన
స్మెరయఁగఁ జేసి కాన్యరవము ల్పెఱగ న్నియతావధాను లై
సరి వినిపి చిరుక్తఱి జంపెధువాద్యటముఖ్యతాశముల్. 123

వ. అంత 124

క. రంజితవదమంజీరక

శింజనము చెలంగ రంగసీమ నిలిచివు
ష్పాంజలియు వసుమతీపతి
కంజలియు నొనర్చె సభికు లభినుతిసేయన్. 125

క. లోలసమీరకిశోరక

లాలసవిహృతి క్రియాచలాచల దీప
బ్యాలిక పాలిక నిలిచె
బాలిక నృత్యాది దత్సభాగారమునన్. 126

వ. ఇట్లు నిలిచి.

మహానాథుల రవణింక ముమ్మరం బైతవఁకి
మలహగల్ ధాకితాడంబరస్స
ర్తి విజృంభింపంగ రంగోద్విని బిరుదు
పచారించి యచ్చాటుకారుల్

నావుడప్పా పాత్రారాయా యహహ
 బళి బళి యంచః బెల్లెచ్చరింపన్
 రవలి న్నర్తించె గాంస్యారవము
 కజముఖారావ భావానువృత్తిక్.

128

సీ నాగస్వరంబుగానము భుజంగియుఁ బోలె
 గీత మంగమున సంగీకరించి
 హస్తవిన్యాసప్రశస్తవిధిమనుల నయ •

మొప్పు స్థరాభినయముఁ జూపి
 వివిధవీక్షణవిలాసవిచిత్రనటలఁ
 బాటించి భావంబు తేటపఱిచి
 చరణనూపుర ఝణ ఝణస నాదంబులఁ

దాళమానమందీపితంబు చేసి
 లాస్య మొనరించె నక్కమలాస్య యపుడు
 కోపు కోపున దొరలెల్ల దోపు లొసఁగ
 నాయకుఁడు మెచ్చి బళి బాపురే యటంచుఁ
 గట్నములు పైఁడికొర బాగాలు సంప.

129

వ. అంత.

130

సీ. సత్యహస్తం బర్థచంద్రాభినయముతోఁ
 నౌ సంతి కిటితటిఁ గదియఁ జేర్చి
 కొనగోళ్ళ నడుటఁ గ్రమ్మినతో జెమట మాటి
 మాటకీ దిగిచి పో మీటికొనుచుఁ
 జనుకట్టు విప్పఁ జట్టును ఘనస్తనకాంతి
 చల్లించి యరముపై వెల్లివిరియఁ
 గోడఘూర్ణిత మైన కొదమనాగగు వోలె
 నలతఁ కట్టుకప్పు లందంద నిగుడ

నలనవళితంబు లైన కల్యాణవీక్ష
 గాంచలంబులు యువధైర్యకంచకములు
 చించి చీకాకు పటిచి విసుచుఁ జేసె
 రామ సర్తనకేలీవిరామవేళ.

131

మ అపు డాచోళవసుంధ రాధిపతి నానానర్ఘ్యభూషాంబరా
 దిపదార్థప్రకీరంబు త్యాగమహిగా దీవారము లేవయు నూ
 టపదారుల్ గృహచేసి పంపినఁ బ్రహృష్టస్వాంత లై కాంత లా
 నృపతిం గేలు మొగిడ్చి వీక్షకొని నిర్విద్రప్రయాణంబునన్.

132

గీ. నిజపురము చేరవచ్చు తన్నికటభూమి
 విపులతర మైన యొకవటవిటపిపిడ
 నెండవడి శాంత మగుదాఁక నుండి రచట

నచటఁ దమోన ముచ్చట లామకొనుచు.

133

చ. తరణికులీసలీనవసుధాసురనందనజీవ హుయో
 ధ్వజ రంపచారణ సురధామపునఃపరిపూరణోద్ధితా
 పరిమితపుణ్య పుణ్యజనభంజనభంజనబద్ధకాకణ
 స్ఫురితభుజాగ్రా శాస్త్రదనబోధసుఖామృతసింధు బాంధవా.

134

క. దివిజకిరీటితపదప

ల్లవ సేవానిరుతధరతలక్ష్మణశత్రు
 ఘ్న విభీషణరవినందన

పవనజయపరాఙ్ముఖాప్త పరివారజవా.

135

మాలినీచృత్తము.

దశరథకులదీపా తథ్యపథ్యానులాపా
 విశేషగుణకలాపా వేదవేద్యస్వరూపా
 యశరణగణగోపా హవ్యవాహప్రతాపా
 సశరశరధిచాపా సాగరోత్పన్న కోపా.

—♦ గద్య - ♦—

ఇది శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర భారద్వాజగోత్ర సవిత్ర శ్రీరామచంద్ర
 కరుణాతరంగితవైభవసారంగుస్థసింహ ముత్రిపుంగవతనూభవ
 శరిచితభగవద్భాగవతకైంకర్యవిధాన తమ్మయూభిధాన.
 ప్రణీతం బైస వైజయంతీవిలాసం బహుమహాప్ర
 బంధంబునందు బ్రథమాశ్వాసము.

అత్యద్భుత కుష్మరోగనివారిణి.

అష్టాజశకుష్టువ్యాధులు నివారించును. శరీరమునకు, స్పర్శజ్ఞాన
 ములేఃపోవుట, మొద్దుబారియుంట, ముక్కు, మెదడు మొదలగు
 ప్రదేశములందందురణముల, ముక్కు వెంబడి రక్తచుక్కలు, నిస్సదే
 హముగా నివారించును. దశసరిగాడిన్న అరికాన్పు, అరిచేతులు, ముఖ
 ముపై, చర్మముపలుచనై మామూలుస్థితికి వచ్చును.

కుష్మరోగనివారిణి:— సేవించుటవల్ల మేహమువల్లకలుగుపోడు
 లు, గడ్డలు, రణములు, సర్వమేహవ్యాధులు నివారణయగును. సే
 దిసములకు సోపడుమందుచట్టి రు 5-8-0. జౌషధము పనిచేయున
 అనుమానమున్నచో మావైద్యశాలకువచ్చి, జౌషధము సేవింప
 గుణము కనబడినకొలది చాయదాలమీద సోమ్మ యాయవ
 వలయువారు:—

ఎన్. ఎన్. శాస్త్రి అండు కం
 యలమంచిలి, విశాఖపట్నం

శ్రీరస్తు.

వై జ యి ం తీ వి లా స ము.

అను

వి ప్ర నా రా య య. చ ర త్ర ము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

(శ్రీ) నందమోధ్యాపుర

శ్రీ నాగేశ్వరస్వామి వారి పాదాభిషేకార్చనా

కామితఫలదాయక సా

త్రామణధరణీగుహాగ్రంథంబునుచూచి !

1

వ. అవధరింపు మంత్ర బ్రాద్దు చల్ల నగుటయు మేళంబు సాగం
బరిచి యారామ లా మలక్ష్మీప్రియాను లగుప్రియానునవంధ్య
సౌగంధ్యహాసితసమీరణంబు లగుసమీరణంబులు సనవరతమధు
నీతన రక్షింపరక్షణభేదానగంబు లగునానగంబులును నవనీతలనుర
సంబంధు లగునసంబంధులును నతికృణులఫలాపహాసితవనితాలికు
చంబుంగు లికుచంబుంగును నన్మృతమయూఖశేఖరస్వీకృతమాలం
బు లగుతమాలంబులును నార్యాశిరోధార్యమాణనవమాలిక లగు
నమాలికలును సంగమాజనకర్ణపూరంబు లగుకర్ణపూరంబులును
మృదుక. సుమతాలికావికాసోపమానమేరుప్రూచు నభినవప్ర
మామవ్యామోహితమువకులంబు లగునవకులంబులును నాది
మేదివీరుహంబుల భాసుచుండునకిరణంబులకుఁ బ్రేషంబు లేక
కృత్యజైత్రయాత్రాసమానంధవిజృంభమాణసేనాదంబరశంబ
హృద్యానం బగునుద్యానంబు నవనోకించుచుఁ జని చనీ. 2

సీ. అనిమిషాధీశునందనవనంబును బోలె

మంచారకల్పకుమహిత మగుచు

బాణవైకుమారులూహకీరమును బోలె

సనపుష్పకాండసనాథ మగుచు

వనజనాభు సుదర్శనచక్రిమును బోలె

దివ్యబృందావనోద్దీప్త మగుచు

గగనగంగాతరంగప్రవాహము బోలె .

నవిరళామృతఫలోదార మగుచు

త్రౌఢదివ్యనధూముఖాబ్జమును బోలె

జాగతరకీరమధువాత్సరచార మగుచు

నలకు నవ్విప్రసారాయనామృతపుష్ప

వాటి సంకల్పధనకుటరాసపేటి

వ. కాంచి యంగుఁ బోవేని తన్మధ్యపదేంబున.

—♦ దేవదేవీమధురచాణుల విప్రసారాయణుగనుట —

సీ. క్రుణిమాసనపనముండిత మైనమస్తంబు

పెడతలఁ దూలావఃపిల్లసిగయుఁ

దాలసి నెత్తమ్మిపూసలగొప్పపేకులు విపుల

రంధ్రములైన వేల్పుఁజెల్పుల

నడువీధి గలనిల్వనానుంబుపట్టెలు

శోభితం బగుతిరుచూర్ణరేఖ

పెన్నులితాటఁ గీల్కొన్నకొపీంబు

వితతంపునీర్కావివేష్టువులును

గలిగి పద్మాసంస్థఁ జై కన్న మోడ్చి

భగవదారాధనైక తత్పరత నుండు

శ్రీమదష్టాక్షరీమంత్రచింతనాప

గాయణుడైన విప్రసారాయణుడు.

వ. ఇట్లున్న.

6

క. కాంచి యనుష్ఠానము ముగి

యించి యరుగునట్టివేళ నెరుట నిలిచి యా
చంచలలోచన లతసికి

గింబద్ధూరమున జే మొగిచి మొక్కుటయన్.

7

క. చంద్రుఁ గనునరవిందము

చంద్రున మోము వంచి సంయమికులసం

కగిందనుఁ డా రామద్రుమ

బృందమునడుచక్కి నపు డుపేక్షం జనుడున్.

8

వ. అప్పు డద్దేవదేవి యగ్రిజ కిట్లనియె.

9

ఉ. మొక్కిన నెవ్వ రేమనఁడు మోములు వెట్టుక చక్కఁబోయె నీ
దిక్కును జూడఁడాయె నెకదీవననూటయు నాడఁ డాయె వీ

డక్కడివైష్ణవుండు మన మేటికి మొక్కితి మమ్మ యక్కడా

నెక్కిని వెట్టిబుద్ధిమయి నిద్దుర వోయినవానికాళ్ళనున్.

10

వ. అని యిట్లునిరాకరించి పలుకునద్దేవదేవిం గనుంగొని మధురవాణి
యిట్లనియె.

11

ఉ. చూచిన నేమి నీవలను చూడకయండిన నేమి పూజ్యులన్
జూచిన భక్తి మొక్కుటయె శోభన మితఁడు బ్రాహ్మణుండు ధా
త్రీచరులందు బ్రాహ్మణుండు దేవుఁడు దేవుఁడు నీవు మొక్కినన్
జూచునో పల్కునో యిటులను మ్మితఁడు స్మరసీరుహననా.

12

క. బ్రహ్మచర్యమును జపంబు నధ్యయనంబు
హరిదినోపవాస మచ్యుతాంఘ్రి

చింతనముఁ దదీయ సేవానురక్తియు

సుదతి జగతి నితః సామ్మ సుమ్మ.

13

లలనా యీతఁ డశోకవృక్షము రసాలంబు స్థిర్యాశంబు వా
విలియుం బొన్నయు బొట్టుగు న్బొగడ కోవిన్ గోగు సంపెగని

- దులఁ బోపింపఁడు దోహదంబునకు నింతు ల్వుత్తు రఃస్థాక ని
 ర్మల వింతి తనవచ్చునే యితనివైరాగ్యము భావింపఁగన్. 14
- వ. అనిస మందస్మితసుందరవననారవిందయై యయ్యింపునదన యగ్రజ
 కిట్లనియె. 15
- చ. ప్రకటజితేంద్రియుల్ ధరఁబరాశర కౌశికులంతవారు స్త్రీ
 లకు వశు లంతకంటె మిగులం దృఢమై మగకచ్చ బిగ్గఁ గ
 ట్టకొనఁగ నీతఁడెంత శుశుఁడో హనుమంతుఁడో భీష్ముఁడో వినా
 యకుఁడో తలంచుకో నరసిజాయతలోచన నెమ్మనంబునన్. 16
- క. ఈనిష్ఠ లింతి తారస
 మైనందాఁకానె నూ సదాచారి యటం
 టే నబ్బినదాఁకా నను
 మానిజనవిడఁగనములు మన మెఱుఁగనివే. 17
- క. ఇటువంటియ్యలె కారా
 చిటుకు మనక యుండ సందెచీకటివేళన్
 ఘటచేటీఁటు లై యి
 క్కటకంబునఁ దిరుగువారు కంజదళాక్షి. 18
- గీ. కదిసి చూడఁ ఘోటకబ్రహ్మచర్యము
 పింగళాజపము పిల్లిశీల
 మజగరోపవాస మలబకధ్యానంబు
 నక్కవినయ విట్టినయము లెల్ల. 19
- సీ. ముగ్ధేంద్రదావదనలగుఁఖివిలాసములకుఁ
 జిగురుఁబోఁడులకు నాశ్లేషములకు
 మహిళాజనంబుల మధురభాషణలకు
 వనితల నిశ్వాసవాసనలకుఁ
 గలకంతకింతుల కలికిచూపులకును
 బాటలగంధుల పాటలకును.

మత్తైభయానల మందహాసములకు

మగువల వా తెఱమధువులకును

నంగనల పాదహస్తవిన్యాసములకు

వెంటఁ బరువెత్తు మునివనవృక్షతతులు

విషయసౌఖ్యస్వరూపవివేకి యైన

నరుఁడు వశుఁ డౌట యేమి యచ్చెరువు జగతి.

20

క. కిలికించితరసపూరముఁ

జలికించి కిటాక్షపీక్షచే నలినాక్షుల్

తిలకించి చూచినప్పుడు

పులకించక నరులదేహములు లోహములే.

21

శా. శ్రీరంగేశునకు న్నదా యితఁడు పూచేరుల్ సమర్పించు టా

హారార్థం బగుఁ గాని పూని సహజం బా దేవతాభక్తిఁ గా

దారామంబునఁ గూలి కెవ్వ రిటు సేయం బంచిరో యాయప

స్మారభ్రాంతిమదాత్ము శీల మనుచు న్నమ్యగ్వచ్ఛైఖరిన్.

22

వ. అసినఁ జెలియలికి నప్ప యిట్లనియె.

23

శా. నీరేజాయతనేత్ర నిందితముగా నీ వాడిన న్నీదుజి

హ్వరంగంబున నున్న శారద యసత్యం బాడఁగా నేర్చునే

స్మారభ్రాంతిమదంబు లే దితని కెంచం థాత్రిఁగాఁ గా నప

స్మారభ్రాంతిమదాత్ముఁ డంచుఁ బలికె న్నమ్యగ్వచ్ఛైఖరిన్.

24

వ. నావుడు నద్దేవదేవి కనుంగొని.

25

నిర్జితేంద్రియుండు నిష్టాపరుం డంచు

నప్ప సారెసారెఁ జెప్పె దీవు

నిఁ బ్రతిన చెటిచి విటుఁ జేసి తెచ్చినఁ

లదె పందె మనినఁ గాంత పలికె.

26

వే కా దిప్పురిలో

వేశ్యాపుత్ర యైన నీతని విటుని

గాపింపఁ జాలె నేనియు

నా వేశ్యకు నీళ్ళు కట్టియలు నే మోతుఁ.

27

వ. అనిన దేవదేవి యిట్లనియె.

28

గీ. అప్పడో నీకు నే కట్టియలును నీళ్లు

నెంతమోచినఁ గాని నా కెగ్గు లేదు

నిన్నుఁ బనిగొనఁగా నాకు నీతి కాదు

వేట పన్నిద మొకటి గావింపు మనిన.

29

క. నీ వీక్షేష్ణపు విటుఁ

గావించిన లంజెతనపుగడన విడిచెదన్

గావింపలేక యుండిన

నీపు స్విడిచెదవె యనిన నెలతుక యొప్పెన్.

30

క. తరుణీసుఖ లిరుచ్చరు నీ

కరణిం బన్నిదము నుడివి క్రమ్మట లీలా

సరణిం బురికిం జేరిరి

తరణియుఁ బశ్చిమపయోధిదధికి న్జేరెన్.

31

—♦ సూర్యాస్తమయవర్ణనము. ♦—

క. పెరిగిన చీకటి తనుఁ గని

సుగి యరిగి పరుణునరు చొచ్చిన దానిన్

బొరిగొన వెంబడి దానును

నరిగినక్రియ నినుఁడు గుంకె నపరాంబుధిలోన్.

గీ. ధాత్రి దినరాజు పడిచి పాతాళమునకుఁ

జనుచు వేలంబు వెలుఁగఁజేసిన వెలుంగు

చాయ నెఱసంజ యొప్పెఁ దదీయభూమి

పటలామును బోలెఁ జిమ్మచీకటులు మించె.

గీ. అంబరారణ్యమానఁ బ్రవృద్ధంబు లైన

ఘోరతిమిరతమాలభూమిారుహముల

దట్టముగ నల్లుకొని పూచినట్టి మొల్ల

విరులునాఁ బొత్తెఁ దార లయ్యరులయంగ.

34

గీ. వెట్టిచేఱకుఁగోలవింటిబద్దకు మల్లె

తీవెనారిఁ జేసి భాపభవుఁడు

పలుచుపువ్వుఁబోండ్ల పెఱచోటుల న్నైత

విరులతూపు భేసి మరులు గొలిపె.

35

వ. ఆసమయంబున.

36

చ. పరువడి జారకామినులపల్కులు జారులకుం దదీయవా

క్సరణులు జారకాంతలకు సమ్మతి గా వినిపింపుచుం బొరిం

బారి సుభయానురాగరసపోషణులై కెస నిగు నందునుక

దిరుగును రానుకొప్పులగతిం బురవీధుల శంభలీసతుల్.

37

ఉ కుట్టనికానివేశములు గోవృతలాబులు తక్కరీషపుం

దెట్టెలు పాడుగోడలు నదీసదనంబులు నిష్కుటంబులుక

గట్టికట్టిరము ల్పసులగాడిమఱుగులు గుళ్ళపంచలు

నట్టనియిండ్లు జారరతి కార్యసమాచరణైక సిద్ధికి.

38

వ. తత్ప్రదేశములందఱు.

39

మ. అసుగంధాంగవిలేపనం బనఖదంతాంకం బతాంబూల మ

ప్రసవాలంకరణం బనక్తమణితారానం బశయ్యాతలం

బసుఖస్వాప మబాధనైపుణ మసంప్రాప్తింగసాక్షాశనం

బసిధారాటము నైనజారరతికృత్యం బత్తటిన్వర్తిలె.

40

తప్పులై యేలినవారినిత్యగృహకృత్యం బుతయుం దీప్తి తే

కువతో నిండ్లకు వచ్చునప్పటికిఁ బేర్కోఁ జక్కనొరెండుమూఁ

పువిడేలాకులు పోకలుం గొని విడేటన్గోడపైఁ దత్కుటీ

భవనప్రాంగణసీమఁ ద్రిమ్మరుదు రంభఃకుంభచేటివిటుల్.

41

తతః బ్రహ్మదసమ

యతం బై కువలయంబు విలసిల్లె నవ

ద్యోతనటాపటలుండై

శీతాంశుఁడు పొడిచె నారసింహుఁడు పోలెన్.

42

గీ. దితిజరక్తాదుణ్యసింహాదివ్యమూర్తిఁ

బోలి యొప్పారె బాహువుఁగెప్పున విధుండు

తద్విశాలాంకతలదైత్యతతువు వోలె

లాంఛనం బొప్పె నమ్మండలంబునందు.

43

చ. అనిమిషమండలీవిరచితాధ్రునీసలిలాభిషేచనం

బున విమలాంగుఁ డౌ నృహరిసోల్కి సుధాకిరణం డనంతరం

బునఁ దెలు పొందె దత్సలిలపూరము రోదసిఁ బిక్కటిల్లెనో

యన బలితంబువెన్నెల లజ్జాడవిభాగము నిండా నత్తటిన్.

44

సీ. చెలువ గట్టిన చీర మొలఁ గొంతఁ గట్టియా

సగము పైవల్లెవాటుగ నమర్చి

పనిఁ బూని రేక దిద్దినకన్నెమల నంటు

గమ్మతావుల కదంబమ్ము కలఁది

లీలగా నూడుదోర్మ్ము భాగమ్ములు

వాసించు గోవజవ్యాదిఁ దుడిచి

తనురాక ప్రియల కెంతయు జాల వినరాబి

సాళించు కిట్టుపాగాలు వెట్టి

చుట్టుపువ్వులసిగలు కిస్తూరిబొట్లు

సందితామెతులుచు జెంపగందములును

గలిగి సవయస్కుఁగుకోడెకాండ్రఁ గూడి

విటులు విహరింతు రస్వీటి వేశ్యవాటి.

వ. మఱియును.

సీ. అలకము ల్కొట్టి యూదలపాగ చుట్టి

పై నడ్డకట్టు రుమాలుగుడ్డ కట్టి

చేరలకిమ్మలపట్లఁ జుక్కట్లు మేలీసీలాల
పోగులజోళ్ళు గీలుకొల్పి .

యరచట్ట దొడిగి మైనడ్డంబు దిగటంబు
వలిపెగుప్పటి వల్లెవాటు వేసి
నిటలభాగమునందు నిడుసోగ తీరుగా

మల్లెపూమొగ్గ నామంబు దీర్చి
ద్రవిడపరిచారకులు హోలఁ దరుణవేశ్య
లడపములు పూని రాఁ గొంద అవ్వెలాది
వెన్నెలం నారజపుఁబీకవన్నె లలరఁ
గంతు గురుపల్లకీసేవ గాంతురంఘ. 47

ఉ. కొందఱు సహ్యాజాజతరకోమలపై కత వేది కావలిన్
గొందఱు చంద్రకాంతమణికుట్టిమకేలిగృహంగణంబులన్
గొందఱు మందిరోపరికకుప్పరిపాలితవృక్షవాటికా
ళిందముల స్మనోజసుఖలీలలఁ దేలిరి వార లత్తజీన్. 48

ఉ. తూరుపు తెల్లవాతె శశి హోయధిపాశకుఁ జేరె వెన్నెల
ల్తారలతోన జాతెఁ గుముదంబులు నిద్రలఁ గూరె జక్కవల్
గేరెఁ బ్రసూన సాయకునికి స్పృహ తీతె దిగంతరంబులం
దారెఁ జకోరసంఘము లుదారత మీతెను సాంధ్యరాగముల్. 49

వ. అంత .

—♦ సూర్యోదయవర్ణనము. ♦—

మహాస్థగర. ఉదయక్షోణి ధరాధ్యాధ్యుషి
తపిసిత భుగ్యోధ యూధాగ్రహోద్య
త్కదనత్మోదేవ దత్తార్ఘ్య జలకులిశ
సంఘాత పాతక్షతద్రా
జ్జుదవస్మందేహ దేహక్షరదుగు
మాధురక్తప్రభామండలీకుం

డుదయించెకా భాస్కరుం డత్యుపరి
దృశసమున్యోత శోభాస్కరుడై.

51

52

వ. అష్టమ.

గీ. విప్రనారాయణాయుగ విటుని జేసి

తెత్తు నని పంతనూడిన దేవదేవి

కనకమణిభూషణసుగంధగంధచూర్ణ

సుపటశృంగారమెడలించి కపటలీల.

53

—♦ దేవదేవి విప్రనారాయణుడ కేగుట. ♦—

సీ. నడియుక్కుమీద నన్నపు నాభినాయులు

నడుమ ముజిడికావి నిడుదరేఖ

యలఁతివీచుల విచ్చూరకుల దుద్దులు

సిగవేసి ముడిచిన చిన్నితుఱుముఁ

జనుదోయి : జీవఁ గట్టిన చుట్టుపయ్యెద

కొత్తదోమిన దంతకోరకములు

తిక్కముపై నెగఁగట్టు విగఁగట్టుకువ్వల్ల

నేలపైఁ జీరాడు వేలుఁగచ్చ

కంతపార్శ్వమున సగము గానిపించు

తులసితామరపుష్పసలవలుదసరులు

పూని నిక్కంపుదాసరిసానివోలె

విప్రనారాయణారామవీధిఁ జొచ్చి.

వ. తదీయమధ్యప్రదేశంబునందు.

క. అమ్మగువ గనుంగొనియెన్

ముమ్మరముగఁ బట్టెనామములు మేనెల్లం

గ్రమ్మికొన నుట్టిఁ బెట్టిన

గుమ్మడికాయయుచు బోలెఁ గూర్పున్నతఱిన్.

54

55

56

గీ విప్రనారాయణుని మూల్యవిరచనావ్య
ససపరాయణుఁ జూచి యచ్చటనె పుకమి
నుదురు సోఁకఁగ మొక్కి యయ్యెనట మోక్షుఁ
గేలుతో నున్న వెడదాసురాలిఁ జూచి.

57

క. ఎయ్యది కుల మెయ్యది నెల
వెయ్యది నీనామధేయ మిచ్చోటికి రా
నెయ్యది పస్తుత మసనం
దొయ్యలి యాబ్రహ్మచారితో నిట్లనియెన్.

58

చ. అకలుష మైనతావకవనాశ్రమభూమికి శంక లేక హీ
నకులుల కెట్లు రాఁ దగు మనంబున నుంచకుఁ డట్టి దేవు శూ
ద్రకులముదాన నందుచు వితాతుచుగా నెకరింట దాసిఁగా
మెకమగనాలిఁ గాను దగు లొం డెద లేదు తనంతమానిసిన్. 59

సీ. ధర వర్ణముల కెల్ల గురువు బ్రాహ్మణుఁ డని
యఖిలశ్రుతులుఁ బల్కు నదియ గాదు

బ్రాహ్మనిర్మిత మైనపరమధర్మముశూద్ర
జాతికి బ్రాహ్మణచరణసేవ

యట్టి బ్రాహ్మణులంగు హరిభక్తులు త్రిలోక
పావను లాహరిభక్తులంగు

వైష్ణవు ల్లునులు శ్రీవైష్ణవజనులందు
విజితేంద్రియుఁడు శ్రీవిష్ణుమూర్తి

యిన్నిగుణములు గణుతింప నిపుడు స్వామి
వలనఁ గలవని మీతిరువళిఘ శాశ్రీ

యింప వచ్చితి ననుఁ గటాక్షింపు స్వామి
నాథ యెవ్వరు లేనియనాథ ననిన.

60

గీ. ఇల్లి దండి యన్న దమ్ము లెవ్వరు లేక
యొంటి మింటనుండి యట్టిపడితె

యింతి యింతకాల మొందుడితి విరక్తి

కిని నిమిత్త మేమి గనితి చెపుము.

61

వ. నావుడు నయ్యతివ యిట్లనియె.

62

శా. స్వామీ యేమని విన్నవించు నతికష్టం బైననాజన్మ మీ
భూమి స్నేఁ బడినట్టిపాట్లు శునకంబుల్ సూకరంబుల్ సహ
గా ముక్ పడ్డది లేదు మీరనఁగ సాక్షాద్రొగనాధుండు దో
డ్తో మీముందఁ జెప్పినన్ దొలఁగు మద్దోమంబు నిశ్చేషమై.

63

వ. ఆకర్ణింపుము.

64

సీ. వెలయు నేవీడు నిర్మలధర్మమహిమచే

ధాత్రీ సత్యవ్రతక్షేత్ర మనఁగఁ

బ్రవహించె నెందు వేదవతి పేరిట

బ్రహ్మదేవునింతి సరస్వతీస్రవంతి

కావించె నెచట నిష్కామధీమహితుడై

హరిగుఱించి విరించి యధ్వరంబుఁ

జవి చూచె నెచ్చోట సవనాగ్నిహుతసహ

హుతిహవిస్సార మజ్జోదరుండు

కటకమాత్రంబె యది విశంకటజలగ్ర

హగ్రహణవిగ్రహయత్తహస్తి వరద

చిరదయావాలమోక్షలక్ష్మీవిశాల

కటితటీనూత్నకళ్యాణకాంచి కాంచి

65

వ. అందు.

సీ. కలహంస కర్పూరకలిక పద్మావతి

మందారవల్లరి మధురవాణి

సౌందర్యలహరి పుష్పసుగంధి చిత్రాంగి

కాంచనమాలిక కనకరేఖ

66

రాజమోహిని కుమారసరస్వతి సుశీల

మదనాభిరామ మన్మథకఠారి

మంజుభాషిణి భానుమతి రమాతిలకంబు

కామమంజరి చంద్రకళ యనంగ

భూమిసలిలాగ్ని పవనార్కసోమకామ

విధిసుధారసమునితటిద్విబుధమర్త్య

జనిత మగునచ్చరకులంబునను జనించి

వారసతు లుండు సారశృంగారవతులు.

67

గీ. అందు నెకవారసతిపుత్రి నై జనించి

వృద్ధి బొందితి దేవదేవి యనుపేర

నభ్యసించితి బాంధ్యంబునందు సృత్య

వాద్యసంగీతసాహిత్యవిద్య లెల్ల.

8

మ. ఎలమిన్ శైశవయావనాంతరవయోహేలావిలాసంబు మై

నలమన్ గిన్నొని జ్యోత్యు లిచ్చినశుభోదాచన్ముహూర్తంబునన్

జెలిమిన్ భూసురవృద్ధ బాంధవజనాశీర్వాదపూర్వంబుగాఁ

దలిమం బెక్కఁగఁ జేసె దల్లి నను నుద్యన్మోదవత్త లియై.

69

క. కొన్ననవిల్తుడు నాకను

సన్నల వర్తిల్లు సురతసామ్రాజ్యగతిన్

కన్నెటికంబుల వలపుల

మన్నెటికం బెఱిగి విటుల మహిఁ బనిగొంటిన్.

70

ఉ. పంకజనాభు హస్తిగిరిభర్త భజింపఁగ వచ్చి నాకు నా

తేంకణకొంకణద్రవిళదేశ సృపాలకు లంటుకొండ్రు లై

కంకణముద్రికాళి కయి కానుక లిచ్చి వసొతు రింట నా

యంకణభూమిఁ బల్లకులు నందలముల్ పడిగాపు లుండఁగన్. 71

ఉ. కిట్టన నొడొకళ్ళు తమకే తమకే పిలుపుంచుఁ జైపయిన్

గొట్టెలు పాడిపైరములు కోకలు రూకలు ముందుముందుగా

వట్టుగ నిచ్చి వచ్చి తలవాకిలిఁ గాతురు రేతిరిం బగల్
గుట్టవయస్సుచుల్లరపుఁగోడలు సైరిక రాట్కుమారకుల్. 72

గీ. వైష్ణవోత్తమ మీవంటివారియెడట
నాత్మసంస్తుతి నీతిగా దైన వినుము
నాటిదినములయందు మ స్మదిరమున
సంతతంబును గనకవర్షంబు గురియు. 73

గీ. అట్టిగడన విడిచి యవని భిక్షావృత్తి
నేల తిరిగి దంటి వేని వినుము
నలువస్పష్టిఁ గలుగుకులములలో నెల్లఁ
గాకులంబు లంజకాకులంబు. 74

సీ. అర్థప్రమోషణాయ త్తంబు చిత్తంబు
బహుమృషాభాషణాభ్యసన రసన
యాజన్మపశ్యతోహరములు కరములు
ప్రచుర హేయాశనభక్తి కుక్షి
సంతతాన్యాయప్రచార మాచారంబు
మతకంబుమాయలమనువు తనువు
సకలపక్షోచ్ఛ్చిష్టసదనంబు పదనంబు
వితతకుతర్కాభివృద్ధి బుద్ధి
యంగజవ్యాధిఁ గడుపుబ్బినట్టివిటుల
యాత్మజలపూరముల తెట్టు వల్లపట్టు
హేయభాజన మెన్నిట నెన్ని చూడ
వేశ్యజన్మంబు జన్మమే విప్రవశ్య! 75

చ. ఎటు గణుతింప యోజనము లేబదికోటులు భూమి దీనిలో
నటు తుహినాచలేంద్రమున కవ్వలి వన్నియు దేవభూములే
యిటు హిమసేతుమధ్యమున నెందఱుఁ దాఁ బరికించి చూచినన్
విటులకు సత్యశౌచములు వేశ్యకు నీమము లే దొకింతయున్. 76

ఉ. ఒక్కనిఁ బిల్వ నంపి మఱియొక్కనిచేతఁ బసింసి పట్టి వే
తొక్కనియింటి కేఁగుచు మఱొక్కని నానడుచక్కి నెక్కచోఁ
బొక్కిలి దార్చికూడ భ్రమఁ బొంది విటుల్ దెలియంగ లేరు గా
కెక్కడిసత్య మేడవల పెక్కడినేమము వారకాంతకున్. 77

గీ. మమత మూఢవిటులు మాన రింతియె కాక
వెలపాలంతి కెందు వల్లపు గలదె
సజ్జ గలిగె నేని త జ్ఞాతివలపును
జాతివలపు నెక్కరీతి దలఁప. 78

ఉ. మేఁతలు మాంసముం జమురు మెత్తనియన్నము గట్టిపెర్వుచున్
బూఁతలు గంధమల్ కపురమున్ మృగనాభియుఁ గాక వేశ్యకున్
మేఁతలు పూఁతలన్నవి గణింపఁగ మందులె తారు మండలై
చేఁతలు కూచిమారములు సేయుచు రింతియ కాక దుర్విటుల్. 79

క. సద్యోవశీకరణజన
హృద్యశుభాకారవిభవ మెన్నఁగ నేలా ?
ప్రద్యముఁ డైనవాఁడే
ప్రద్యముఁడు జగతి నారభామల కెందున్. 80

చ. తలనిలువర్థ మిచ్చినను దాము కులస్థులు కానిహీనులకే
బిలువ మటన్న నేమములు భేషజముల్ వెలయాండు? పిల్లు లే
కులజుల నైన మున్ను తమకుం బ్రకృతంబుగ నిచ్చనట్టిరో
వెల కధికంబు నెక్కయరవీసము కాసును జేతి కిచ్చిన్. 81

క. ఆపల్కు లాలకించినఁ
దీ పొల్కుచుఁ గురియుఁ గమ్మజేచియసోనల్
లోపలఁ బరికించిన నీ
లోపలసదృశములు వారయోషాతతికిన్. 82

గీ. అవల రో వట్టి యెంత రే యెన నద్ర
గూఁతుఁ బోనీదు పోకాకు గొఱుకుకొఱుకు

నాఁ డవశ్యంబుఁ బిలిపించు ననుపువిటులఁ

దల్లి యల్లుండ్రొపెదబూచి ధనపిశాచి.

83

సీ. మునుపు జంగాలఁ జేసినభుజంగులఁ గన్న

గర్జించి శునకమై కలువ వచ్చుఁ

బెట్టొకించుకతీసికట్టెన బెట్టుచే

దట్టించు విటునిఁ గందర్పు నైనఁ

బాసడక్షిణ ముట్టెనేనిఁ దజ్జామాతఁ

బ్రొణుతించు విటశిఖామణి యటంచు

ధనవంతుఁ డైఁ మెత్తనివాఁడు చేరునా

పుత్రిక కొప్పించుఁ బోటివిటులఁ

బయిసిమాలించుఁ దనపిన్నవయసునాటి

పడుపుసుద్దులు దలపెట్టి పాఠజోలి

నోరు విడివడ్డఁ బచ్చిబూతే రచించు

వివిధమాయామయోపేత వేశ్యమాత.

84

శా. ఏవేళ న్మతి యేముహూర్తమున మా యిల్ చొచ్చినాఁడో మనో

భావజ్ఞుం డయి సర్వము న్నడుపు నాబంగారుకాశ్యయ్య జే

జే వెయ్యేడులు రాజ్యమేలు మనుచున్ జేమోడ్చు నీరీతి మా

యావాదంబులచే ధనం బొలుచు వేశ్యామాత జామాతలన్. 85

ఉ. ఈ విట రమ్మ పొమ్మగుట యే గుఱు తింతియ కాక మాకు నీ

యీవు లిదేమి గుఱు విడెమే పదిలచ్చలు వద్దటంటిమా

దేవర చిత్తవృత్తి యొకతీ రయి యుండు నిదేనుటంచు మి

ధ్యావినయోక్తుల స్విటులయర్థము లొల్తురు వార కామిల్. 86

గీ. అనఘ వేశ్యావిడంబవర్తనము లెన్న

నిసుకపాతల యీజోలి యేల త్రవ్వ

నప్పడుపుఁగూటిపై న సహృద జనించి

నామనసు రోసికట్టిచందంబు వినుము.

87

క. ఆరోహిణి నవరోహిణి

నే రతి రస డుల్లి విలువ హెచ్చులుగా బు

గారములును దారములు న

పారములుగ నే గడిచుప ర్షాయమునన్.

88

మ. ఒకయే కాదశి నాటి రేము సము లై యున్నట్టిరో వెట్టువే

డుక కాం డ్రెవ్వరు రామి బల్లపుఁ డొకండున్ లేక లోఁ గాగ్గి శ

య్యకడ న్నిల్వ సహింప కి ల్వెడలి యాతాయాతరీతి న్ననో

వికలత్వంబున వాడవాడల విటాన్వేషంబుఁ గావించుచున్.

89

ఉ. ఆనిసివేళ విష్ణుభవనాంగణమంటప వేసిక న్సుఖా

సీనత నుండి జాగరము సేయును సేజుచు లర్థదీప్తిగా

భూనుతలీల భాగవతముం బఠింపంగ నందుఁ బింగళా

ఖ్యానము వింటి నంటినయఘావలి యావలి కేగ వీరుఁడా.

90

క. అది విని వేశ్యాభవ మి

ట్టిదెకా యని పిరతి పుట్టె డెందులున బె

ట్టిద మగునర్థార్థ

ప్రమరాశాపాశములు దటాలున నూడెన్.

90

క. ఆవేశ్య నాకు గురువుగ

నే వేశ్యాత్వంబు మాని యేకాకిని నై

శ్రీపేక్షటపుగుఱోత్తమ

దేవాయతనాది దివ్య దేశములందున్.

91

సీ ప్రకృష్టముజనకధర్మస్థాపకత్వమె

సతతంబు నిజగులాచారముగను

పద్మహాభద్రయోపరిదివ్యహమమే

యనిశంబు జిహ్వా కభ్యాసముగను

జలరుహంబకచిహ్నములె సంతతంబును

బాహుమూలముల కాభరణములుగ

భగవద్విలాసవైభవమె యశాంతంబు
నంతరంగంబున కాన్త గాగ

నవిరళభుజంగశయనసేవానురక్తి
చిత్తమున హటకాంబరచింతనంబె
కాని తక్కినవాని డగ్గఱఁగఁ బోక
భాగవతముద్ర నొంటి నిప్పట నుండి.

93

మ అకలంకస్థితి వాటనుండియును శూద్రాన్నంబు వర్జించి మా
ధుకరప్రక్రియ బాహ్మణాన్నమె భుజింతున్ పేనిచో సజ్జన
ప్రక రాగారిములందుఁ జేయుదు స్వయాపాకంబు శ్రీరంగశా
యిక్రప న్వెళ్ళె దినంబు లీకరణి స్వామీ నేటికర్యంతమున్. 94

గీ. వారసతు లైన యాసీమవారివలెనె
మోడిమానిసి నైన నేగోడు లేదు
జిహ్వా నల్లచ్చగాలు నేర్చినకతాన
పడుపుఁగూర్కి పునసు గొల్పక యిటైతి.

95

క. అని వనిత యివ్విధంబునఁ
దనకులశీలములఁ దెచ్చి దానిని వేశ్యాం
గనగా నెక్కిరి మనంబున
ననుమానము వొడమి వైష్ణవాగ్రణి యనియెన్.

96

క. ఇమ్ముల వేశ్యాసహవా
సమ్ములు శ్రీవైష్ణవులకుఁ జుదా బకునే
మ మ్మావల నే మందురొ
కొమ్మా యీలోకు లెంచుకొమ్మా దీనిఁ.

97

ఉ. కాకులు రావిపండ్లు దినఁ జేర శిలామయదేవమందిరా
నీకములంకు రావులు జనించును సజ్జనచిత్తవృత్తి య
వ్యాకులలీల తాళిగుడివంటిది లోకములోన వేశ్యలు
గాకులవంటివార లటుగానఁ బ్రమాదము చేర నిచ్చినన్.

98

వ. అని నవ్వేదవేదికి దేవదేవి యిట్లనియె

99

ఉ. ఎదటికైన గొంగు పతి చెదటి కైనను భాన దప్పి మై
నెదలు గోతసేత లపు డేతి జేసిన నిచ్చగించుచున్
డెదము తాయుగాఁ గొని గడిచినకవ్వపులంజెకూడు నా
కిందక గోసి వచ్చితి సహించునె క్రిక్కినకూడు గ్రమ్మఱన్.

100

క. భోగేచ్ఛ నాకుఁ గల్గిన

నీగతిఁ జరియింప నేకికింటనె యున్న

స్వాగదె మున్నిటివిటసె

భోగము గంతలకుఁ దగినబొత్తు లేవే.

101

క. నామనసు చూచి విఱిగిన

దీమెయి నీమనసు చూడకే విఱిగిన దిం

దేమిటికి శంక పడ ధా

త్రీమండలి బాలు విఱిగి తిరుగ నతుకునే.

102

క. వినవే సామెత మును తన

మనసు పదిల మైన లంజెనుందిరమున నై

నను గాఁపుర ముండఁగ నగు

ననఁగను నిట్లాడ నీకు నగున మహత్మా.

103

వ. అని యిట్లొప్పువడం జెప్పిన నప్పుకులు విని యతండు తన
మనంబున.

గీ. రూపమునఁ గుంటి గాదు కురూపి గాదు

చారసతి మై గడించు నీవయసువండు

దేశమున భిక్షమెత్తుకో దీని కేల

మనసు గట్టివిరక్తి బొందినది గాక.

105

— విప్రీనా రాయణుడు దేవదేవి దాస్య బుగ్గీకరించుట —

గీ. దాస్యవృత్తికి నిటువంటిదానిఁ జేర్చు

కొనఁ గొడువ లేకు వలదు పొమ్మనఁగ నే

యిది యదృచ్ఛానులాభ మై యొదవె దోట
పనికి జేదోడు వాదోడు పాటు పడును.

106

క. బరవసయాశోడఁ బనికొ

క్కరుడను బొరలంగ నీపె గలిగి సహాయం
బిరువురము నైన రంగే

శ్వరు కైంకర్యంబు నిర్విచారిత సాగున్.

107

వ. అని తలంచి యమ్మొలత కిట్లనియె

108

గీ. నెలత సుకుమార మైనది నీడుమేచు

తోటపని సేయునెడఁ బ్రసాపాటు మాధు

కరము మాతోడిలంకె నీకరణి నుండ

నోపుదే యన్న నతని కయ్యవిద యనియె.

109

గీ. అనఘ జాత్యభిమాన దేహభిమాన

లేశములు దాసురాలికి లేవు మాధు

కరము నలవాటె మీనంటిఘనులు దిద్దు

పనులు సేయుటకంటె శుభంబు గలదె.

110

సీ. మా నెక్కనేరను గాని పువ్వులు గోయ

దండలు గట్ట వింతలుగ నేర్తు

నేత మెత్తఁగనేర నింతియ కాని

నే గట్టిగా నీ ర్మళ్య గట్టనేర్తు

ధరణి గుద్దలివట్టి త్రవ్వ నెక్కటినేరఁ

గానినే మ శృచ్చు గట్టనేర్తుఁ

బరవసంబునఁ జేనిపనినేరఁ గానినే

నింటిలోపలిపను లెల్ల నేర్తు

బుద్ధి మతిఁ జెప్పి స్వాములు దిద్దుకొనిన

నేపనికి నైన ధాసురా లోపఁగలదు

అర్థి మాఱటరంగేశుఁ డైననిన్నుఁ
గూర్చి వచ్చితిఁ గరుణ నీడేర్చు నన్ను.
సీ నిర్వాణరాజధానికి నేగువారికిఁ

111

జక్కనితొల్లవ యాచార్యసేవ
విరజానదీసముత్తరణఁబునకు
మనోజవ మైననావ యాచార్యసేవ
త్రిజగజ్జలకు సతీపతిన్యాయ మై
చాగినప్రావ యాచార్యసేవ
అజ్ఞానహతుల విజ్ఞానవంతులఁ జేయు
సంజీవితీవ యాచార్యసేవ

యాశ్రయించినవారల కర్థి నిచ్చు
విష్ణుసాలోక్యసాయాక్యవివిధదివ్య
భోగసామ్రాజ్యవైభవాభోగమహిమ
శాశ్వతం బైనతేవ యాచార్యసేవ.

112

గీ. అనిశ మాచార్యసేవ గల్గినజనులకు
దేవభూదేవతీర్థసంసేవ లేల
అనిశ మాచార్యసేవ గల్గనిజనులకు
దేవభూదేవతీర్థసంసేవ లేల.

113

గీ. అనుచు శ్రీవైష్ణవకథారహస్యధర్మ
మార్గ లెన్నుటజేసి యాచార్యబుద్ధి
మిమ్ము సేవింప వచ్చితి నెమ్మి పెరవుఁ
గఱపి పనిఁగొను మెద నటమఱలు లేక.

114

క. తిరుకట్టసేవఁ జేసెదఁ
దిరుమాలిహ సలికి పూసి తీర్చెద ముగ్గుల్
తీరువజ్జనంబుఁ దీర్చెదఁ
దిరుపుట్టము లుతికి వేగఁ దెచ్చెద దినమున్.

115

క. అన విని యతః డవ్వనితః

గని యప్పలుకులకు నలరి కామిని రంగే

శునికైంకర్యము చేకొని

మన మిరవుగఁ జేయుదము సమగచితభక్తిన్.

116

గీ. అని తదీయదాస్య మంగీకరించె న

ద్దాసరయ్య యచట నాసరోజ

లోచనయును మూనిలోఁ జేస చొచ్చిన

గతిఁ బ్రవేశ మంది ప్రతిదినంబు

117

వ. ఇట్లుపచరించుచు నతనికి నయ్యతివ యిట్లనియె.

118

క. ధరలో మాటరంగే

శ్వరుడవు దాసులకు నీవ సంతతమున్ దే

వరకైంకర్యము మన్నన

గురుకైంకర్యంబు దీనఁ గొదవయె నాకున్.

119

సీ. అరుణోదయంబున కటమున్న మేల్కొంచి

నది కేగి యాచమనంబుఁ దీర్చి

వజ్రనం బాడి నామముఁ జాడకొనియాత్మ

వస్త్రంబు నతనిదోవతియు నుతికి

తిరువజ్రనముఁ జేసి తిరుమాల్గఁ గన వూడ్చి

యలికి ముగ్గులు వెట్టి యతఁడు మేలు

కని వచ్చునపుడు గన్గొని పందన మొనర్చి

యాచరణీయకృత్యంబు లడిగి

యతః డచష్టాన మొనరించి యరుగుదెంచు

వేళ కారామవాటిఁ గొప్పిరులు గోసి

సరులు దండలు గావించి సజ్జ నించి

యతనిముందఱ నుంచు నిట్లగునె యంచు.

120

గీ. మొఱపుతోఁ జెట్లపాదులఁ గలుపు దీయు
నెమ్మి దోహదధూఁపధూమమ్ము లిడును
సందెప్రాదైనఁ గన పూడ్చు మందిరమునఁ
దిరువళకు వెట్టు నెరపు రాతిరులు దాఁచు.

121

గీ. ధాన్యముష్టి గులా మెత్తి దాన నిత్య
మేకతంబునఁ దా స్వయంపాక మాచ
రించి సాపాటు సేయుదునంచు నతని
మొఱగి తనయింటి కేగి ముమ్మఱు భుజించు.

122

గీ. చెఱఁగు మాసినపుడు మఱుఁగున మూనాళ్ళు
యొదిగి యుండి వాలవదినసమున
నెరులు పోయితీర్థ మొగి నాడి పిదపఁ దాఁ
దీర్థమాడుఁ బుణ్యతీర్థములను.

123

వ అంత

124

గీ. తోయజానన యన్న పానీయములకు
నాసపడ కిట్లు వెలలేనిదాసి యగుచు
నెనసి పనులెల్లఁ జేయఁ గన్గొని కృపాప
రాయఁడు జైనవిప్రనారాయఁడు.

125

సీ. ఏ బ్రసాపడి తోట కేతెంచునందాకఁ

బని సేయుఁ దాఁ బ్రసాపడను బోదు

నేఁ జేతఁ బని వట్టి తేఁ జూచి ముందుగాఁ

దా నందుకొను నొడల్ దాఁచుకొనదు

నే మేల్కనకమున్న దా మేలుకొని

దేహశుద్ధి యై తిరుమాళ్ళశుద్ధి చేయు

నేనిద్రఁ బోవువాఁకా నిద్రఁ బోవ దే

పనిఁజెప్పనో యని పాయ గుండు

- విరతిమై నింట వేపుర విడిచివచ్చి
తొటపనిపాటు కొదిగి నాతో బ్రయాస
పడుచునున్నది పరదేశిపడుచు దీని
సాకకున్న నుపేక్షాపచార మొదవు. 126
- వ. అని తలంచి యద్దేవదేవిం గనుంగొని. 127
- చ. లలనరొ యెందు నీ విక గులామునకున్ జన వద్దు మాకు ని
చ్చలు పెరుపూళ్ళకో వెలఁ బ్రసాదముకట్టడి సాగి వచ్చు నా
తళియప్రసాద మీవు సొతంబుఁ బ్రసాపడు మన్న మొక్కి య
మ్మెలఁతుక స్వామిచిత్త మని మేకొనియె ముదితాంతరంగ యె.
వ. అంత నవ్విప్రసారాయణుడు. 129
- గీ. తనకుఁ గోవెలపడిప్రసాదము నిగంత
రంబుగా సాగివచ్చు శ్రీరంగవిభుని
పల్లెరంబుప్రసాదంబు ప్రతిదినంబు
ప్రొద్దుప్రొద్దున రేపుమాపులును దెచ్చి. 130
- క. కూరలు నన్నముఁ దిరుప
ణ్యారముఁ బచ్చిళ్లుఁ దిరుకణామధుమధురా
హారములు నవ్వధూటికి
సారుచి ముప్పుటలును బ్రసాపడఁ బెట్టున్. 131
- గీ. తాను మాధుకరిము మానక యెప్పటి
యట్ల వైష్ణవాలయముల కరిగి
రంగవసతిఁ దిరువరంగంబె గోవెల
యనుచు భిక్ష మెత్తుకొని భుజించు. 132
- ఉ. ముద్దయయున్ సదా యతనిమోలఁ బిఱిందికడఁ గెలంకులఁ
బ్రొద్దొకచాయనర్తిలుచుఁ బూవిలుకానిప్రయోగభూతమై
యెద్దెసయుం బ్రవేశమాన కించుకయేనియు సందు లేమిఁ బె
ల్లొద్దిక రంధ్ర మారయుచు నుండఁ దదేకపరాయణస్థితిఁ. 133

సీ. మూపుమై గురులు కొమ్ముడిసే నొక వేళ
 నొక వేళ జెడకొ ప్పొరగడిద్దు
 వెలినాభి దోప నీవిసడల్పు నొక వేళ
 నొక వేళ గంచుకం బూడ్చితొడుగు
 దొకతొక నాడుముద్దులచూట నొక వేళ
 నొక వేళ బాసోర్తు లొనర నెరపు
 పలిపెంబు గట్టు బావడ లేక మొక వేళ
 నొక వేళ బయ్యెద నోరచేయు
 గదిసి వీనుల సొక్కజొక్కచుగ బల్కు
 నెయ్యనొయ్యన సంగీత మొక్క వేళ
 సకియ యస్థలితబహ్మచారి యెర
 వైష్ణవోత్తముమోల లావణ్యలీల.

134

వ. ఇవ్విధంబున.

135

క. పటుచానససుక్షేత్రము
 గుటిలాలకచేష్టితముల కుద్దలి గొని యి
 ట్టటు పాదుచేసి మోహపు
 పటబీజము మరుడు నాటి వర్ధిలజేసెన్.

136

క. ఏకాకసౌఖ్యంబు ని
 ర్మోహు డగుచటుని క త్తరునిసద్దాస్య
 స్నేహం బతిపరిచయమున
 మోహం బై బుద్ధిచలనము జేయుటయున్.

137

సీ. ఆకాంక్ష తెప్ప వేయఁచూచు ననిశంబు
 దలపుచేత నె తృప్తి గొలుపు మదికి
 పనబాక్షికొంగు సోకిన మేను గరుదాల్పు
 మొగము విప్పుగ జేయు మగువ నగిన
 నర్థి నొయ్యన గోర్కి నకుగ నుద్యోగించు
 నడుగఁ జాలమి నేటి కనుచు మాను.

జెలిపల్కు మెచ్చి కోయిలపల్కు దూషించి

నధరగబుమధువున కానజెందు

శిరసునై బేను బొడగన్న జేరబోయి

హింస సేయకు మస చేతి కిచ్చు దిగిచి

తన్నయత నుంది కలికిచేతలనె హరిప

రాయణు డైనవిప్రనారాయణుడు.

138

శా. ఆవిప్రోత్తము వజ్రపంజరనిభంబై నిశ్చలంబై నన

ద్భావం బంగనసాహచర్యగుణసంపర్కంబునకా లోహ మై

గ్రావం బై దృఢదారు వై తరుణవృక్షం బై ఘోషాయ మై

పూ వై తన్నకరంద మై కరగె బో నీశ్వకుం బచ్చనై.

139

గీ గారఁ ద్రావినమీనుసంగతి మనోజ

వేదన నతండు పొరలఁ దన్నియు నెఱింగి

తనవలకుఁ జేరె బో బోడిదాన రనుచు

డెందమునఁ జాల సంతస మందె నంత.

140

—♦ నర్మర్తువర్ణనము. ♦—

గీ. రంగవిభునకు విప్రనారాయణుండు

చేయుతోమాలికలకుఁ జాంపేయకములు

వేసవి యొసంగె నని మొగిల్విరు లొసంగ

మత్తొదలంచెచు దరువాతియుతు వనంగ.

141

సీ. చాతక వ్రజపిపాసావత్తోద్యాపనా

కార్యనిర్వాహకాచార్యపరుఁడు

భూపుంసీగీమ్మతాపజ్వరప్రణా

శనర సాషధచికిత్సాపరుండు

మహానీయభూమిభృంగుమావిహారిమయూర

సందోహనటనశితౌగురుండు

శతపత్రిమిత్రాపహృతజగజ్జీవన

ప్రత్యర్పణక్రియాప్రధితదాత

మొనసి నీరంధ్రబంధు రామోఘ మేఘ

జాత సంజాతవృష్టి సంఘాత వాఃప

భూతభూతలశీతల వాతధూత

నాప్తహర్షానమంబు వర్షాగమంబు.

142

గీ. ఆన మాయప్పు లీక పోతే యనుచు

ధరణీపంపున దొలుకారుతరువుకాఁడు

నింగి గుడి వ్రాసి యాఁగినభంగి నపుడు

చండకరుఁ డుండెఁ బరివేషమండలమున.

143

వ. అంత.

144

శా. పార్థఖ్యాఖిలదిక్తతిత్సటుతటప్రద్యోతవిద్యోతితా

వ్యర్థోగ్రాశని పాతజాతఘనగర్జ్వాడంబరవ్యాప్తి న

త్యర్థంబుఁ ధరణీజనంబు చకితం బై యర్జునః ఫల్గుః

పార్థః కృష్ణ యనన్ ధరిత్రిఁ దొరఁగెఁ ప్రత్యగ్రవాఙ్మిందువుల్. 145

క. కటపెట తొటతొట రాలెడు

• పొటపొటచినుకుల ధరిత్రిపొడ నట్టువడన్

సొటసొట నాఁకట సోలుచుఁ

దటతట పడుచాతకములదైన్యము వాసెన్.

146

శా. అంభోదప్రకరంబు లత్తతి సమువ్యదీర్ఘ నిర్ణాకసం

రంభాఖాతవిధిగ్నదిజ్ఞగకరోరగ్రావఖండావలీ

దంభాంభశ్చరవాహిసీకలుషపాధస్ఫుంభదంభోభు లై

సుంభద్రోణము గాఁగ వాన గురిసెఁ ఘోరాంబుధారాకృతిన్.

క. తోరము లగున వ్వర్షా

వారములం దొక్కనాఁ డనఁరితధారా

సారంబు పయోధరముల్

ఘోరంబుగఁ గురిసె ముసురుకొని నిశిదాకన్.

148

క. ఆసిశి వేళఁ దనచవిక

లోనిచిఱుతయరుఁగుపై విలోలత వటుఁడున్

వాస పయిఁ జిలుక వాకిటి

తీనియపైఁ జేరి దేవదేవియు నుండెన్.

149

శా. యాదోరాశిపశ్చేషణోదితదృగంతారుణ్యవ

ద్వైదేహీవరణమృగక్షణధనుర్వాదిత్రీవాదిత్రీయీ

శైదంషత్యవిధానదానగరిమాసర్వజ్ఞపాదానతా

ర్యాదిత్యర్థగతాసురేశ్వరనివాసాత్సారక్షమా !

150

క. అలఘూకృతగుహభక్త్యు

త్కలితాంగహృదంగ మలతరణివిధానా

ఫలముఖకలితసుముక్తా

ఫలదంబునిదాన దీనభక్తాఫీనా !

151

మాలినీవృత్తము. అనుజభృతశరాసా యాశ్రిదాపన్నిరాసా

మనుజకనకవాసా మంజుసాకేతవాసా

అనుస్మృతనిజదాసా యర్హకార్యానువాసా

అనుపమదరహాసా ♦ యాతుభిశ్చంద్రహాసా. 152

—♦ గ ద్య . ♦—

ఇది శ్రీమదాపస్తావనూత్ర భారద్వాజగోత్ర పవిత్ర శ్రీరామచంద్ర

కరుణాలరంగితవైభవ సారంగున్మసింహమంగిపుంగవతనూభవ

పరిచితభగవద్భాగవతకైంకర్యవిధాన తమ్మయాభిధాన

ప్రణీతం బైన వైజయంతీవిలాసం బనుమహాప్ర

బంధంబునందుఁ ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

వైజయంతీ విలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము.

తృతీయాశ్వాసము.

(శ్రీ)జానకీవిలాసా

తేజక సల్లాప వసుమతీద్యోపేతీ

రాజితలేపా యార్జిత

రాజశతయశఃకలాప రఘుకులదీపా.

1

వ. అవధరింపు మట్లు నిర్గళధారావర్షంబు గురియుచుండఁ దీనియపై

దేవదేవి యుండుట యెఱిగి యప్పుడవ్విప్రనారాయణుండు. 2

ఉ. వారిజపత్రేనేత్ర నిటు వాననెపంబున నింటిలోఁగి

జేరఁగఁ బిల్చి నాతలఁపుఁ జెప్పినఁ జేకొనకుండిన స్థలా

త్కారము దోష సుంచుఁ బలుకం బరభామిని గామ చౌతకుం

జేరినమీదఁ గుక్కటము సేయునుపాయముఁ జేయటొప్పుగున్, 3

క. అని తా నయ్యవతిం గని

వనితా చలి నుండ నేల పాకిరికడ వె

చ్చనితావున కిటు ర మ్మనఁ

జని తా నాలోనిగడపచక్కినె యున్నన్. 4

4

క. అయ్యెడ మిక్కిలి శైత్యం

బియ్యెడ కేతెమ్ము వేగ యింతి నివారెం

బయ్యెన్నది యిచ్చో ననఁ

దొయ్యలి యాబ్రహ్మచారితో నిట్లఁ యెన్. 5

5

ఉ. ఆరయఁ బెక్కువాసరము లాయెను నేనిట వచ్చి యెన్నఁడుం
జేరఁగ రమ్మ నీ పని స్మృశించుట లే దిది యేమి నాపయి
గూరిమి నేఁడు మీసరసకుం జరుదె చ్చుచు నానతిన్పు టో
సూరివరేణ్య నన్నొరసి చూచుటకో మఱి నిక్కమో యనన్. 6

—♦ విప్రనారాయణుఁడు దేవదేవితోఁ దనమనోరథము తెలుపుట —♦

ఆ నిన్ను నొరసి చూడ నున్నదే పదియాలు
వన్నెపసిడి కొదవ లెన్నఁగలదె
మాయభీష్ట మైనమాట చ్చెల్లకువచ్చి
ముంత దాచ నేల యింతి వినుము. 7

క. సరసిజముఖ పంచాయధ
గురుకైకర్యంబు మనసు గురువై చెప్పన్
సరి నింకొకపంచాయధ
గురుకైకర్యమున నీవు గురు వగు మనుచున్. 8

ఉ. ఆసరసీరుహాక్షి నతఁ డమ్మెయి నాడిన మన్మథార్తవా
చాసరణిం గడు నిజవశంవనుఁ డౌట యెఱింగి చిక్కెరా
దాసరితోడ యిప్పుడు సదాతలయెత్తి మెలంగఁగలుటల్
నాసరివారిలో నని మనంబు ఘనం బగువేళ్ళ నుబ్బఁగన్. 9

చ. ఎనసి మనంబునందా సతికిం బతికి న్వల పంకురించినన్
గొనకొని ధాత్రీ నేనుఁగులకొమ్ములు వచ్చినయట్టు లింక ని
ప్పుడికిఁ బ్రసూనసాయకుఁడై పైతరు వేమన సీక వీనిఁ జెం
దినవలరాచకెట్టి తరితీపులచే దల కెక్కఁ జేసెదన్. 10

వ. అని యూహించి యతని కిట్లనియె. 11

గీ. అనఘ మీతరువడిఘ లే నాశ్రయించి
నపుడె మద్దేహజీవధనాదికములు
తావకాధీనములు గావె దాని కేమి
విన నవధరింపు మీదాసివిన్నవంబు. 12

శా. తేత్రజ్ఞప్రకృతిస్వరూపవిదు లక్షణఘాతజిహ్వతను
శోతోద్భూతసుఖవ్యప్రేతు లురువిష్ణుధ్యానపారాయణుల్
మిత్రామిత్రసము ల్భవాదృశులు స్వామిప్రకృతు ల్వాలె ని
మూర్తిద్వారము పేఁ ఘోరనరకంబుం జేరఁ గాంక్షింతురే? 13

క. పరకాంత దోష మటువైఁ
బరికించిన శూద్రజాతిఁ బడపునతి నే
వరదాసి నీవు మోఁజీ

ధరుడవు వైష్ణవుడ వంటఁ దగునె మహాత్మా. 14

డి. విప్రకులావతంస పృథివీస్థలి నిట్లపవిత్రురాల వి
ష్ణుప్రతిమాను నేక్రియ నినున్ స్మరియింపఁగ నేర్తు నావుడున్
విపులఁ బొంది రేని యపవిత్రులు పూజ్యులటన్న భారతీ
యప్రథితోక్తి గాదె వనితా పరిహారము నీమశంకకున్. 15

శా. దాసీసంగతుఁ డైన వ్యాసు గురుకాంతాగామి శీతాంశు వే
శ్యాసౌఖ్యాన్వితఁ డైనకౌశికుని శూద్రాపత్యవ్యారతి
వ్యాసక్తుం డగుఁపురాశరుని నేవారై న వెల్పెట్టిరే
నీసంగంబున వారి కైనగతి తస్వీ నాకుఁ గాని మ్మికన్. 16

వ. అనిసఁ గ్రమ్మె నమ్మగువ యిట్లనియె. 17

ఆ. నిడదపట్టెరువఁగియ వైష్ణవమా కాని
మీర లాడుమాటతీరు చూడ
ననఘ నొసలు ఒత్తుడును నోరు తోడే ల
టన్నరీతి తోచు చున్న దిపుడు. 18

చ. పడుపునకే సృజించె మును పణ్యనధూటుల బ్రహ్మ యట్టివం
గడమునఁ బుట్టి యున్నకడ గాదని రోసితి నేను నీవయో
పడుగవు బ్రహ్మనిష్ఠుడవు వైష్ణవధర్మవిదుడ వాపనుల్
నుడుగ జగుప్ప పుట్ట కీటు నో రెటలాడె దలంపుమా మదిన్. 19

గీ. తోన యారూఢపాతిత్యదోష మిందు
సంభవించు భవద్భ్రహ్మచర్యమునకు
వైష్ణవోత్తమ నా కిందువలనఁ జిక్కు
మొదలిపాటుకు వచ్చినఁ గొదన లేదు.

20

గీ. అనఘచారిత్ర శ్రీవైష్ణవశాపచార
మెట్లు సేయును మి మ్మంటి యే నటన్న .
భావభవపుష్పభల్లభారాభిభిన్న
హృదయుఁ డై తొయ్యలికి నతఁ డిట్లు చనియె.

21

క. అపచారము గా దిది మా
కుపచారమె గాని యోతలోదరి సమ్య
క్కృపచేఁ గైకొని శంబర
రిపుచేఁ జాకుండ సద్ధరింపుము నన్నున్.

22

క. ఓసతి భగవత్సేవకు
వాసి గణింపంగ భాగవతసేవయ త
ద్దాసుల కైంకర్యముఁ గృప
జేసిన గంగేశ్వరునకుఁ జేయుట సుమ్మి.

23

వ. అనిన నమ్మాటకు మందస్మితసుందరవదనారవింద యై యింకవదన
దేవరచిత్తంబు కర్తవ్యం బెద్ది యనిన.

24

—♦ విప్రసారాయణుడు దేవదేవి గూడుట ♦—

క. తిరువళకు మలపు మనస్సడఁ
దిరువళకు మలగచినపుడె దేవరదాసిన్
దిరువడిహళకైంకర్యముఁ
బరువడిఁ గావించు టెట్లభాసము గాదే.

25

క. దీపము వస్త్రధరాగో
ద్దీపము లక్ష్మీకరము మడికి భయహర మా

దీపము శీఘ్రతలు లుఖ
లోపము లవి చీకటికిఁ బోయి వెకిరితల్.

26

వ. మఱియును

27

క. ఆడెడుకొమ్మ పదంబులుఁ
గూడెడుకలకంఠిమోము భావజుకేళి
గూడెడుసకియలచోటుల్
చూడక రహి పుట్ల దండు సుగుణులమదికిన్.

28

వ. అవిన నతం డిట్లనియె.

29

క. ఏపనులకు దీపము దగు
నీపనులకుఁ దగ దటన్న నింతి యిటు లనెన్
దీపంబు మలఁప వలదా
దీపము మనసందు చీర తెర సారించున్.

30

క. నావుడు నది తెన్న యదే
కావింపు మన నిజాంశుకమ్ము విడిచి రా
జీవనయన దిగ్గన న
ద్వీవినుకుం దచుకు నడుచుఁ దెర వైచుటయున్.

31

క. వలిపెంపుజీర తెరలో
పలిదీపచ్చాయ వారిపై నవ్వేళన్
బలపలనై రాఁ దెరకును
వెలుపలఁ బ్రసరించె లేతవెన్నెల పోలెన్.

32

క. తెఱవ తెర వైచునెఱయున
నెఱిఁ గట్టినచలువ విడిచి నిలిచినఁ గడు న
త్తఱి మెఱసె మెరకుఁ బాసిన
కిరకంఠున రాతిచేతిఖడ్గముఁ బోలెన్.

33

వ. ఆసమయంబున.

34

* * * * *

- ఉ. చూచినయంతలోఁ దనకుఁ జొప్పడుదాఁక నధిజ్యధమ్యుఁడై
లాచినమన్మథుండు కరలాఘవ మొప్పు నిశాతపుష్పవా
రాచపరంపరల్ పఱిపి వ్రయ్యలు చేసెఁ దదీయశీలము
గాచినధైర్యనజ్జిమయకంకటముం బలుశౌర్యధుర్యతఁ. 36
- వ. ఇట్లు విగతధైర్యుండై యవ్విప్రవర్యుం డయ్యతివ కిట్లనియె 37
- గీ. కొమ్మ సీమోవియమృతంబుఁ గోల కున్నఁ
బ్రాణములు నిల్వ వతచుతాపమున మేన
దయ నొసఁగు బ్రాహ్మణ్యోనమాంతవ్య యనిన
వాక్య మూహింపు నావుడు వనిత పలికె. 38
- గీ. విటజనోచ్ఛిష్ట మైనట్టి వేశ్యమోవి
వేదపారాయణాతిపవిత్ర మైన
వైష్ణవాన్యంబు నెట్లంటవచ్చు ననిన
వలపు దొలకాడఁ బలికె నవ్వైష్ణవుండు. 39
- క. ఆవులవెన్నయు ధాతీ
దేవులపాదములు యశులదృక్కులు కవివా
చాన్మత్తి పహ్నివాజి
స్త్రీనదనంబులు కడుఁ శుచిశ్చపదాబుల్. 40
- వ అదియునుం గాక. 41
- క. మృగయాపిహార వేశల
మృగదంశకవక్త్రములును మీనాంకాజి
మగువలఁ పనంబులు శును
లగు నుచ్ఛిష్టత్వ మంట దప్పనిపట్లన్. 42
- క. అని ధర్మశాస్త్రసూక్తులు
మనుముఖ్యస్మృతులు తెలుపు మానిని యింక నీ
వనుమానము మాని వెసన్
నను మన్మథకేళి నేలు నావుడు వేడ్కన్. 43

క. వారీమణి యవ్వటునిమ

నోరథమును గూడి నిజమనోరథ మొనరం

దారసిలి కాగిలిం చెను

మారశిలీముఖభయంబు మదిఁ బో నతనిన్.

44

వ. అంత.

45

సీ. ఆత్మహస్తమునఁ బంచాయుధచిహ్నము

ల్బాహుమూలంబులఁ బాదుకొల్పి

దల మైనచెమటబా ట్టలమిత్రో జెన్నొంద

నలికభాగంబునఁ గలుగఁ జేసి

జమిలిరేఫలకు దీర్ఘము లిచ్చి నైచ్య

భావంబుగా దాస్యవామంబుఁ జేసి

మాసిదర్శన మైనమణితమంత్రరవంబు

శ్రవణనంగతి రహస్యముగఁ బలికి

నెమ్మి రతిదేవపూజాక్రమమ్ము దెలిపి

యఖిలసంస్కారములు నిటు లాశ్రయించి

మన్మథప్రాత్యుఁ డైన యమ్మాణవకుని

మృగవిలోచన నిజశిష్యునిగ వరించె.

46

క. పటుఁ డైనవైష్ణవుని నిటు

విటుఁ జేసెఁగ దేవదేవి వెడమాయలచే

నటు శయ్యఁ జేరఁ గలిగిన

నెటు సెయ్యఁగ లేరు వేశ్య లిల మగవారిక.

47

క. కాయజుడు చేయుమాయల

కాయజుడు హరుండు నంబుజాక్షుడు లోనై

తోయజనయనలఁ బాయరు

హేయజనుల్ నరు లనంగ నెంత ధరిత్రిక.

48

గీ. మున్ను కందర్పవిశికవిర్భిన్నహృదయుఁ
డగుచు దిన మొక్కకల్ప మై యార్తి బొరలు
విప్రనారాయణునకు నవ్వెలఁదిసురత
లీల నారాతి నిమిషంబుఁ బోలి గడచె. 49

న. ఇవ్విధంబునఁ గతిపయదినంబులు గడచినయనంతరంబున నామా
నీమణియందుఁ బ్రేమాతీతయంబున నవ్విప్రనారాయణుడు. 50

సీ. దినముఁ జన్నీళ్ళు వజ్జన మాఁగఁ జలి దాఁకు
నీకంచు వేన్నీళ్ళు నెమ్మిఁ గాఁచు
బుధవార శనివారములు బీరు వోకుండ

శిర సంటు వెచ్చఁగాఁ జేసి నూనెఁ
జమఁగు కట్టించి యంగములు వర్దన చేయు
మేదించు మేనిపై మినుకపిండి

తల నమ్మకఁడు జొబ్బిలఁ బిండి సీకాయఁ
బులిమి తెలపుఁ జడ్డువోవ దువ్వు

జలక మాడించు మడుగువల్వలు ధరింపఁ
జేయు శిర సార్పుఁ గొమ్మాడి సేయు విరుల
సరులు పైఁ జుట్టి తిరుమణి చాడకొనిన
దాఁక నిలుచుఁడు నెదట నద్దంబు పూసి. 51

వ. కట్లు నిజసేవాపరాయణుం డైన యవ్విప్రనారాయణ మోహతి
రేకఁబుఁ గనుఁగొని జనతామోదంబున నన్వతావతంసంబు. 52

ఉ. వైపరి తొంటనైష్ఠికపువర్తన లన్నియుఁ గట్టిపెట్టి తా
నావరిచర్యఁ జేసెను దినంబును దాసరి దాసరీతి నే
నీవరిపాటిఁ దార్చ నగు నింటికి వీనిఁ డటల్ను మత్పరి
జ్ఞాపరిపూర్తి యయ్యె నిత జడ్యముసేయఁబనేమి యిచ్చట. 53

వ. అని తలంచి యవ్విప్రనారాయణుం గనుంగొని యవ్వరారోహ
యిట్లనియె. 54

క. సామి యలకంచినుం డిట

నే మీత్తిరువడిహ లాశ్రియించుట విని పు
త్రీమోహంబున ముప్పది

యామడ మాయస్మృ వచ్చినదినచుఁ జూడన్.

55

గీ. వచ్చి యిపుడు మాయప్పవద్ద నున్న

దంచు నీపొద్దు వింటి నేఁ డటకుఁ బోయి

యెల్లి వచ్చెద నిక్కడఁ దెల్లవాఱు

బోయివత్తునె యనుడు నబ్బుసురునకు.

56

గీ. జల్లనియె గుండె ధాతువు ల్పల్లటెల్లె •

మొగముపన చెడె దేహంబుబిగువు సడలె

స్వాతము గలంగెఁ జేకాశ్శశైల్య మొదవె

నొడలు చెమరించె మఱుమాట వెడలదయ్యె.

57

వ. ఇట్లు గుండె జల్లని వివర్ణవదనుం డై మూర్చిల్లిన యట్లుండి కొం

డాక సేపునకుఁ దెలివొంది తెప్పిరి దప్పికిఁ బానీయంబు లాని సేదఁ

దేటి పైరిలిం గనుంగొని దీన లాపంబుల నిట్లనియె.

58

గీ. నీవు నీవారియింటికి నేడ పోయి

రేపు వచ్చెద నంటివి నేయి నాల్గు

జాలు నినుఁ బాసి యెట్లుండు నోలతాఁగి

యేను వచ్చెద వెంటనే యింటి కనిన.

59

క. ఏ వెఱుగు మిమ్ము రమ్మన

దేవర వేచేసి రేసి తిరువడిహకు నే

సేవింకఁగఁ బనివినియెద

భావింపఁగ నింతకంటె భాగ్యముగలదే.

60

—♦ విప్రనారాయణుడు దేవదేవి యింటికిం జనుట. ♦—

క. వేంచేయుఁడనినఁ దెలివి జ

నించెన్ మోమునకు మనసు నిర్మల మయ్యెం

జాంచల్య ముడిగె నొయ్యనఁ
బంచప్రాణములు డినుపాటుచు బొందెన్.

61

వ. అంత.

62

ఆ. ఇనుపకలప నెక్కయిక్క నిక్షేపించి
కంపకిందఁ గొయ్యకలప చూటి
చేదబొక్కిఁ బొదను జేర్చి భాండంబుల
లోతునీళ్ళ మమఁగునొన ముంచి.

63

చ. వటుఁ డపు డాత్మమందిరకవాటము హాటముగా ఘటించి వె
ల్పుట నొకత్రాటఁ గట్టి పదిలంబుగఁ దాళము పెట్టి తోటవా
కిట బలుగాడికి న్నడ విగించి వెల్లి బలుకంప నాటి లు
క్కుటముగఁ జంక నద్దిరిపెచాడ ధరించి సరించి వెంబడిన్.

64

సీ. ట్రివైష్ణవులు నిరీక్షించి రా తిరుమణిఁ

దాడిపితు రన్నట్టిజనుపు మాని

స్మార్తులు చూచిరా సభఁ బరిహాసంబుఁ

జేయుదు రన్నట్టిసిగ్గు విడిచి

బాంధవు ల్వినిరా యపాజ్ఞేయుఁ డని యిల్లు

చేరనీ రన్నవిచార ముడిగి

ప్రభువు తెఱిగిరా యభివాదనమునస

స్థానింప రనునభిమాన మెడలి

వైష్ణవముఁ బట్టెతిరుమణివశముఁ జేసి

బ్రహ్మచర్యంబు జూదెముపాలు చేసి

విటజనోచ్చిష్ట మైన యక్కుటిలవేశ్య

యంటున నతండు బ్రాహ్మణ్య మంటు పఱచె.

65

క. తోయజభవకులుఁ డాగతిఁ

గాయజబారిఁ బడి కాముకస్యకుతో ల

జ్ఞాయగుమాట నిజంబుగఁ

బోయెం దోడుకొని వేశ్య పోయినదానిన్.

66

వ. ఇష్టధామన సన్నిహితా రామణుడు కురంగనయన పిలుందన

తొరంగపుగంబునకుం జని యంగ.

67

—♦ వేశ్యవాటికావర్ణనము. ♦—

సీ. వారటద్వజభ్రమజ్జారటద్భ్రంగజం

ఝూటఝూఝూక్రియాసాకులంబు

లంజకావిటమనోరంజకస్ఫుటవచ

శ్శృంగళీసంభ్రమో జ్వంభణంబు

క్రద్ధవేశ్యాంబికారుద్ధనైజప్రియా

యల్లకావలుంతత్పల్లవంబు

గోత్రశాలాదిచారాత్రీమూర్తీ భవ

త్రాసవేష్వాసధర్మాసనంబు

హరిలావణ్యగణ్యపన్యాగవాక

దాబశ్శృంగార చేష్టాపిటంబవివిధ

భేదాసాద్రమదనేంద్రిజాలకపట

వాటకంబుఁ గాంచెఁ బురివేశ్యవాటికంబు.

68

సీ. కచ్చించి సొగటాలు గణికలతోఁ గుక్కు

టాంపగు ల్పణముగా నాడువాగు

ద్రవిణబుల్ పై పన్నిదము లొడ్డి మాత్స్ర్య

గతిఁ గోడిపందెముల్ గట్టువారు

వైచిత్రీగాఁ గోలఁ గాచి పన్నిద మాడి

చెఱకు మోపులు లీల నలుకువారు

గుటి చూపి యట కేగి పఱతెంచునందాఁడ

నొసఁగినభక్త్యము ల్మోసఁగువారు

నాథ్యులై గోత్రశాలల నధివసించి
 విటుల వేశ్యాజనముల చక్కటులఁ దీర్చు
 వారలును గల్గి శంబరవైరిసంత
 పేట యన నొప్పున వ్వేశ్యచాటమునను.

సీ. లంబస్తనములు మూలస్థానముల నంట

గడితంపుఱవికలఁ గట్టి శోచి

పుత్రికానిర్మూలపుష్పదామంబులఁ . . .
 దొడ్డుకొప్పులలోనఁ దోపి తురిమి

పుక్కిళ్ళనీడెపుఁదొమ్మ మోమగఁ జేసి
 కంఠగర్తంబులఁ గాపుఁ గట్టి

బొగుసు మోము బిట్టువోఁ బచ్చిపనపున
 మేదించి నూనె చేమెఱుఁగు పెట్టి

శునకములు చేచి శగుదిక్కు చూడ రోయు
 వయచుతో నుండు నవ్వేశ్యచాటియంగు
 సూనశరభుక్తవిక్రుక్తశుష్కపత్ర
 భాజనము లైనవృద్ధవేశ్యాజనములు.

సీ. కట్టువర్గము లమ్మగారిపుట్టంబులు

తిలకంబు పూతచెదిరపుఁ బిండి

కంఠభూషణము లక్కలిదేవిపాదాలు

భోగవిత్తము హరిజోగుకాలుపు

లారాధ్యదైవతం బంబికాహ్వయశక్తి

యత్కర్మమద్యంబు నిత్యసేవ

శ్రీవణీయసుఖరోష్ఠి బవినీలసంగీత

మెల్లారసివసత్తు లిష్టసఖులు

నగుచుఁ దముఁ జూచి విటజరుల్ నగుచునుండ

నందనలపంచసాయకమందిరములు

గాచుజాగిలగులు వోలె గాచి యుందు

వేశ్యమాతలు తద్వార వేదికలను.

71

సీ. చిట్టికుంకుముబొట్టు బెట్టు నెన్నునటీకి

గెంపారుపూత చెంద్రంపబొట్టు

జమిలిముత్తెంపు గంఠ సరి దాల్చు మెడకును

దట్టంపుదోలుపాదాలపేర్లు

వలిపంపుసన్నచల్వలు గట్టు మేనికి

మాతపుట్టపువెట్టి మైలబట్ట

కపురవీడెము వెల్లి గాచి యానోకి

గొఱచూలినట్టి యాగొంటువక్క

కటకటా పువ్వు లమ్మనంగడినె కట్టె

లమ్మ జేసెను మిమ్ము దైవ మ్మటంచు

వృద్ధ వేశ్యల వగపింతు రద్ధతఱ

వర్తు లగుధూర్తవిటులు దుర్వారనటులు.

72

వ. ఇట్లనేకప్రకారంబు లయిన వేశ్యాచిటప్రకారంబుల గమంగొనుచు

నవ్వినా రాచుఁబుడు దేవదేవీపురస్సగంబు గాదదీ యగృహంబు

బ్రవేశించి యందు.

73

సీ. సకి నెలపట్టుమరిచము బట్టుతలగడ

బటుపుబిళ్ళలు సూర్యపుటపుబటపు

జేదివ్వెప్రతిమ చొళితిబాధములమే

ల్కట్టు గొజ్జగిసీటిగాజుకొప్పె

వట్టివేశ్యసురటి జవ్వాది పకెనతట్టు

పునుగు బిగాణికక్కురపు గోవి

గొడుగుబావలు గండపొడిపెట్టె నునుసాన

గడియార మంచముక్కాలిపీట

వెండినాళంబు బటికంపుగిండి చెంబు
జాబవల్లిః పైడి బాగాలబరిణ
పంజరశుకంబు మణితశబ్దము బరించు
పావురపుజోడు గలరతాగారమునను.

74

గీ. దేవదేవీసమేతుఁ డై భావభవవి
హరగతి నుండె నన్యవిచార ముడిగి
ప్రతిని నీడేర్చుకొని యుదంచితమనఃప్ర
మోదపరిపూర్తి నుండె నప్పైదలియును.

75

క. అటు దేవదేవి యవ్వటు
విటుఁ జేసె నటన్నవార్త వినినప్పుడె కా
ర్పటికగతి దాసురాలై
తటుకున నయ్యప్పు లంజతనముం బాసెన్.

76

క. కందంబుల నలుగనియర
విందంబుల నరసి రంగవిభుపూజకు నే
నందంబులు సేయుదు నను
చందంబున నేగుదెంచె శరదృతు వంతన్.

77

— శరదృతువర్ణనము. —

సీ. కార్తికచంద్రవిస్ఫూర్తివక్త్రముతోడఁ
జంద్రికామందహాసంబుతోడ
హరిదంత రాచ్ఛవిస్ఫురణాంబరముతోడ
విమలకల్పార నేత్రములతోడఁ
దా రావళీస్వచ్ఛహారావళులతోడ
నతుల రాజమరాశగతులతోడ
నభ్రవిభముక శాద్రభమధ్యముతోడ
నమలకోమలపదాబ్జములతోడ

వివ్రతసత్కాశచామర ప్రతతితోడ
సకల కవిరాజ సంస్తుత్య వికలుమైక
జీవనస్థితి నెరసె నానావసిత
లముల శారదసమునువిలాసలక్ష్మి.

78

వ. ఆసమయంబున.

79

సీ. ప్రచుర మై యొకచోటఁ బాటీర

కర్పూరః స్థూరికాద్భుల కమ్మతావి

దండిగా నొకచోటఁ బిండివంటల వెంటఁ

బ్రీభవిచు తెలాజ్యపరిమళములు

రహి నొకచోటఁ గూరలతాళి పోతల

లోరంపుసంభార సౌరభములు

రమణ నొక్కొకచో నురభాజి మస్తముల్

గమలించుమాంసంపుగములకమారు

గ్రమ్ముకొని యొక్కచో నంబికాసమర్చ

నాసముద్యాతమై రేయవాసనలుచు

లతఁకఁ దోఁతఁపు లాడుగ లక్ష్మిదేవి

పండు గేతొచ్చె గన్నుల పండువగుచు.

80

వ. ఆదినంబునందు.

81

ఉ. అచ్చినవంక నైన దను రావల నప్పుల దూసి యెననున్

ముచ్చిలి యైన జీవధనము లైగ నమ్మును వెట్టి యెనుం

బెచ్చుగ సుతిరించి తనుపేనటికంబుఁ దలంప కర్థము

లెచ్చి యనుంగు వేశ్యలకుఁ దీర్తును పండుగదండుగ ల్విలుల్.

82

క. మింతజనదత్తమేషీ

కంతసముద్యాతరవము కడు నెమ్మది ను

త్కంత సలిపె వేశ్యాకల

కంతుల కత్తటి గుహాపకంతములందున్.

83

వ. ఆసమయంబున.

84

సీ. గణికాభుజంగ సంఘటనయాతాయాత

జామాతృభయదవాచక్షభూత

వివిధమా యోపాయవిరచనప్రఖ్యాత

కర్కశోభనదృక్చిత

నందనీకల్పవానందదత్త విఘాత

జన్మపాతశూన్యాంగజప్రపాత

యజ్ఞాతగోత్రవామాకారనిజతాత

యల్లాఘశతసచాయుష్సమేత

జైత్రహృజ్జవ్యనన్యస్తశస్త్రజాత

కలుషవీక్షాతిరస్కృతజ్వలదలాప

పరుషవాచార్భటిసమత్పద్యగాన

దీర్ఘనిర్ఘాత యదేవదేవిమాత.

85

గీ. విత్తమీలేనివిటకోటి వెడల మీటి

విరహపరితాపమును తేచి వెతల నేచి

మదనధాటి యనంఘః బేరొదవి వెలయు

విపులమై రేయమణిక యానృద్ధగణిక.

86

గీ. ఊరి వేశ్యలకెల్లను వారివారి

విటుల పండుగతగన లంపుటలు చూచి

విప్రనారాయణుని విటవృత్తిఁ దనుకు

నీవి లే కున్నిఁ గని దేవదేవి కనియె.

87

క. తమ్ము వల పండుకుండఁగ

గ్రమ్మివిటులఁ గలయు నేర్పుఁ గఱపెను మనకున్

గొమ్మరొ తామర పాకును

గుమ్మరిపుకువులును బుమగుగువులు సుమ్మి.

88

వ. అని విప్రనారాయణుగుఁజేంచి.

89

క. చక్కదన మెంత గలిగిన

రొక్కమునకుఁ గాని వల్లరు మనంకు జచుల్
రొక్కములు జోలె లాతని

చక్కదనం బేమి చూచి సకియ వలచిత్తో.

90

క. నవమదను నైన మెచ్చవు

తవిలితి వీయఁజవబోడితలకు వలచిత్తో

ధవళాక్షి వీసివేయుం

జెవులకు వలచితివా పిల్ల సిగకు వలచిత్తో.

91

ఆ రమణి యితఁడు తిరువరాగంబెరయకొవే

లనుచు బికిర మెత్తినపుడె జనులు

వీడె దేవదేవివిటుఁ డన్నఁ దలవంచు

కొనఁగ వలసె నాకుఁ గువలయాక్షి.

92

ఆ. తొత్తుపేరఁ బెట్టి దొడుకుపేరను పెట్టి

పిల్లికూనపేరఁ బెట్టి యిల్లు

వెళ్ళ లే దటంచు మెల్లన ముడగులు

పాఱ విడుచు చుండు బాటఁ బాట.

93

ఉ. వేసరి యే మటన్న నిలు వెల్వడఁ జాలఁడు చేత నంటిమా

దాసరిబుట్టయున్ ముడుక ధావళిధట్టియుఁ గాని కాన మో

కేసరిమధ్య నీప్రతి నగల్గె నిక స్ఫరిపాటి నొయ్య నీ

దాసరి నోసరింప వలదా సరివేశ్యలు నన్వకుండఁగన్.

94

వ. అనినఁ దల్లి కాగణికామతల్లి యిట్లనియె.

95

క. పొది నప్పయు నేనును బ

న్నిద మాడినకొస మితనిఁ దెచ్చితి నిక నా

కొదవపని తీరెను నిక నీ

కొదవయె యని పల్కఁ దల్లి కూతున కనియెన్.

96

అ. తెఱవ నేను నోరుఁ దెఱవ కుండఁగఁ గాక
 చొరవ గొనుచు నిల్లు చొర వశంబె
 పఱవఁ బొమ్మ టాట బరువటే నాకు నీ
 యఱవఁ దోఁకఁ గోసి యఱవఁ జూతు.

97

క. ఇటు చూడు నాప్రతాపము
 విటులం జోఁపిపట నానువిద్య మొదల నీ
 వటుఁ డేమి బ్రాతి నాయా
 ర్భటికిన్ భూతాలు బెదరి పాటుచు నుండున్.

98

క. వెచ్చానకు లే దనఁగా
 నిచ్చటి కేతెంచి యాతఁ డిచ్చిన మేలే
 వచ్చినది లాగుకొనిమఱి
 చొచ్చో యసిపింతు నిదియ నూ మత మనుచున్.

99

సీ. వసపుఁ బిండియు సగపాలు గూర్చినపూత
 బొట్టుపైఁ జెంద్రంపు బొట్టుపెట్టి
 కొత్తకమ్మలతోడి కూసలమ్మపటంబుఁ
 గట్టి విప్పుగా రెండుకిట్లు గట్టి
 మేలిమి పైడిపాగాల సంగతిని వ

ర్తనమాడు పెద్దపాదాలమర్చి
 కప్పుపయ్యెద క్రిందుగా జాటుచనుదోయి
 పొరి బొట్టకడుపుపైఁ బొరలఁ బెట్టి
 విప్రనారాయణోచ్చాటవిధికి దేవ
 దేవి యంపిన మంత్రశక్తియును బోలి
 సోలుచును వచ్చె మధుమదాలాల విహృత
 వివిధ నూయాప్రభూత యవ్వేశ్యమాత.

100

వ. ఇట్లు వచ్చి నిలిచి విప్రనారాయణుం యి
 యింగొని.

101

ఉ. అల్లునియమ్మగారి కిపు డాకిలి గాదొకొ యింటి కేమియుం
జిల్లర వెచ్చనచ్చములుఁ జీరలు సంపవు తోడివేష్క కాం
డెల్లను బాడుగ న్దగవు లీయఁగఁ దాకి తలంప వీపు చే
బెల్లుగ రొక్క మీక ధరఁ బిల్తురె వారనతు ల్విటావలిన్. 102

సీ. సీపట్టెతిరుమణి నీతిరుచూర్ణంబు

గణికకు వెండిబుగార్తులొనె

నీపుట్టగోతియు నీకావి వేష్టము

ల్వారకాంతకుఁ బట్టుచీర లొనె

నీమట్టిగూడయు నీతులసిసరులు

వేశ్యకుఁ బండుగువేట లొనె

నీవేదశాస్త్రము ల్నీసంధ్య జపములు

లంజెనానకిఁ బంజులగము లొనె

పెట్టనోపితివా యెప్పు టట్టె యుండు

పెట్ట లేకున్న విచ్చేయు పెందలకడ

మొదల రోయింతులకు నొక్కముడుపె గాక

నీసదాచార మేలయ్య గానరయ్య.

103

—♦ విప్రీనారాయణుండు తన పున్వలతోట కరుగుట. ♦—

వ. అని మఱియు ననేకప్రకారంబుల నవ్వటునకుఁ గర్ణకతోరంబుగా
నుచ్చాటవచనంబుల భర్జించిన సతండు. 104

గీ. వేశ్యమాతయు గతవయోవృద్ధ యైన

యిది సురాపాన మొనరించె నట్టివేశఁ

గోతి కలు దావి యండఁ జేల్లుట భూత

మావహించినయట్టి స్వభావ మరయ.

105

ఉ. శుద్ధయపాత్మరా లిది యశుద్ధపునరును సి గ్గొకింత లే
కద్ధలేలీలఁ జాలఁ బరపోచ్చరణంబుల బూతు లాజెడుం

బుద్ధి గణింప నిల్వెడలిపోవుట కార్యము పోవకున్న నీ
వృద్ధశిశుచికి న్వలయువితము నా కది యెందుఁ గల్గెడిన్. 106

క. రూక లటఁ గోక లట మఱి

యాకులు పోక లట గొఱియ లట యవినాకు

నేకుండుట తథ్యం బట

పో కుండుట నీతి గాదు బుద్ధిఁ దలంపన్. 107

వ. అని నిశ్చయించి.

108

చ. కరమున మ్రూనికుండికయుఁ గంబళ ముసమునందు జంకపైఁ

దిరిపపునూడయు న్గొని తదీయనిపాసము నిర్గమించి యె

వ్వరు దనుఁజూతురో యనుచు వంకమునుం గిడి నమ్రవక్త్రుడై

యరిగె నతండు పంచశరునల్గులమూటకుఁ దొంటిఁబ్రోటకున్. 109

వ. ఇట్లు చవి యం దొక్కతరుమూలంబున నాసీనుడై యతఁడు తన
మనంబున. 110

చ. జనని ధనాశ నిట్లు విరసంబులు నన్నని వెళ్ళదోలుట

ల్వినదనుమి యొకింతయును వీచుల నప్పుడు దేవదేవి య

వ్వనిత యెఱింగెనేనియు నవశ్యముఁ దల్లి నదల్చి నన్నుఁ బి

ల్వను జెలిఁ బుచ్చునో మదిఁ గలంకముమానుపఁ దా నెపచ్చునో.

వ. అని మఱియును.

క. ఆరీతిఁ బోమ గల్గిన

నారీతిలకంబు రాదె నావెంటనె లే

దారీతి యింక శంబర

వైరీతిఁ దరించునట్టివల నెయ్యెడియో.

గీ. సతికిఁ బతికి సమానమై జరగదేని

నిరయమున లేదు వలపంతస్రగహంబు

సతికిఁ బతికి సమానమై జరగనేని

స్వర్గమున లేదు వలపంతసౌఖ్య మెన్న.

114

చ. తలఁచిన సిద్ధిరాకు చలిదాక్కొను మోసలఁబేర నెవ్వనిం
బిలిచిన గుండె జల్లుమరుఁ బేర్చుమనఃపరితాపవేదన
ల్పిలిచినచోట నిఁవ్వి ధృతి నెక్కొన దక్కట రంరంక తా
వలచినయింతిఁ భాయువగ వద్దుచుమీ పగపారికేసియున్. 115

ఉ. నున్నని బాహుమూలములు నూత్నసుభాస మొల్కు పల్కులుం
దిన్ననిమేనుదీవయు చుదిఁచినసిబ్బెపుగబ్బిగుబ్బలు
నన్నుల నత్వనెమ్మొగముఁ గన్నులఁ గట్టినయట్లు నాకు నా
చున్నది నామతిభ్రమణమో మరుమాఁయయొ కొమ్మనైజమో. 116

తే. లాలనముఁజేసి మన్నధ కేళి నేడు
కుసుమకోమలి యెవ్వనిఁ గూడునొక్కొ
యతఁడు దొలిజన్మమునను ట్రిహరిని బైడి
పుష్పములఁ బూజచేసిన పుణ్యతముఁడు. 117

గీ. అతివ వైష్ణవమతరహస్యమునఁ జాల
బరిచయముఁ గన్నయట్టిప్రసన్నురాలు
శూద్రసంపర్కమున కేలచొచ్చ మరల
నిచ్చటికి నె-తప్రొద్దెన వచ్చుగాక.

మ. తతి నూత్లేబను తెప్పుడు న్ధనము చేతంఁల్లి వర్తించుపు
ణ్యశశశ్శాలికిఁ గాక నిర్ధనునకు న్నాకేల సిద్ధించు నా
సతిసంపర్క మవక్రివిక్రిమవిరాజనాజదోర్ధ్వంజమ
డితసామ్రాజ్యవధూటి చేరఁ జచునే నిర్భగ్యదామోదగున్. 119

క. ధనమూలము జగ మంతయు
ధనవంతునిఁగాని వేశ్యతల్లి దరిద్రుఁడ
దనకూఁతుఁ జేరనీయడు
ధన మే డది దాని కొసఁగఁ దథ్యంబైనన్. 120

సీ. మాసిఁడినూఁకుననైశమును బండ్లు గల్పించి
చెఱకున కేల నృజింపఁడాయె

బూతిగడ్డకును సైతమును గంధ మొసరించి

కుండనగున కేల కూర్చుండాయె

బొలముతాళ్ళకు సైతమును బువ్వు గల్పించి .

శ్రీగంధమున కేల చేర్చుండాయె

బుట్టకొప్పుల సైతమును దేనె గలిగించి

గేదంగి కేల గల్గింపడాయె

ధర నిరక్షరకుటుంబ ధన్యుల జేసి

విద్య గలవారి నేల నుద్విముల జేసె

బ్రహ్మ నననేటి కతని నేర్పరిగ నెంచి

పుడమి వర్ణించుకవుల జెప్పెడిదిగాక.

121

ఆ. తమరు నేమి త్రవ్వె తల తెత్తి రమరు లీ

యుద్విమచజు లేమి యొసంగరైరి

నింగి వారసతులు నిన్నాశ్చర్యల జేసి

పుడమి మాతృభూతముల నృజుచె.

122

క. నల్లి గలశ మృచద్రయం

జల్లి గలఘటాబుచందం జేచ్చిననీగుక

దల్లి గలవేశ్యు డగిలిన

పల్లవునుఖమాలున బోధిపల్లవసుఖముల్.

123

క. లతకూనలు జన్మనమున

వితతంబుగ వార్ధకము ప్రవేశించెనెన్

శతకంచుకంబు లూడ్చిన

కృతకఫణుల్ వారసతులు కేవల మరయన్.

124

సీ. ధనముకొప్పెరదండఁ బెనుభూత మున్నట్లు

గంగదరి మొసలి గాచినట్లు

రసకూపమున నంటి రాకట్లు గలయట్లు

మొగిలిపువ్వున ముండ్లు మొలచినట్లు

అమృతకుంభము నగ్ని యావరించినయట్లు .

శ్రీగంధమునఁ బాము చేరినట్లు

శేనెత్తెట్టుకుఁ జట్టు రాసేగ లున్నట్లు .

పట్టకంకటి న్నడి పట్టినట్లు

అవని వేశ్యలపేరి శ్రేయస్సులకును .

దల్లులనీయెడి విఘ్నాధి దైవతముల

విధి విచారము లేక యెవ్విధి సృజించె

వేశ్య రతిసౌఖ్య మెఱుఁగునే వేదజనుఁడు.

125

క. లోలత విటుడైనం దా

నేలా తల్లుల సృజించు నటు వేశ్యలకున్

గీ లెఱుఁగక చెఱిచెయ విధి

కూళయు గొడ్దాఁబు బిడ్డకు ప్ట్టెమెఱుఁగున్.

126

గీ. బ్రహ్మచర్యంబునకు నంతరాయ మొదవె

జలజముఖ మైత్రియును గొనసాగదయ్యె

వసుధఁ బరికింప నిది సుహృ వ్రతము చెడ్డ

సుఖము దక్క దటన్నవచోసరూఢి.

127

గీ. పార్శ్వవంతునఁ జేసిన పాతకంబు

నతనుసంతాప మనుపేర ననుభవంపఁ

జేయుచున్నాఁడు శ్రీరంగశాయి వగవ

నేల కర్మక్షయం బొట మేలు గాదె.

128

అ శతభిషగ్వరుండు సకలౌషధీనాథుఁ

డమృతధానుఁ డిందిరానుజన్ముఁ

డట్టి రాజు రాజయత్మచే గృహియించుఁ

గర్మ మనుభవమునఁ గాక చెడునె.

129

మ. నిల వీయంగము రంగనాథ వర మే ని స్వేదవ స్పృహ

సలిలాగ్ని శ్వసనాభ్రతత్వముల నాచంద్రాస్య నెమ్మేనఁ దా

య్యలిఘర్మాంబుల నింతి నేత్రములఁ గీరాలాప ప్రాణంబులన్
జలజాతేక్షణ మేనిలోనిబడులన్ సాముజ్య మొందిపవే. 130

విప్రనారాయణుఁ డాపన్ని వారణకై శ్రీరంగమూర్తిని స్మరించుట.
వ. అని ప్రార్థించి యావద్ధరణంబునకు హరిచరణస్మరణం బశరణం
బని నిటలతటఘటితాంజలి యై యిట్లనియె. 131

ఆ. రంగ రంగనాథ రంగేశ రంగేంద్ర
రంగశాయి యో పురాణపురుష
నీచపావిభూతి నీబంటుబంటుల
పాదధూలి మీఁదఁ బరఁగఁ జేయు. 132

సీ. అక్షీణకరుణాకటాక్షవీక్షణరచూ

రక్షితాపాంగ సారంగవిభుని

బహ్నిస్మృతాహారపశ్యతోహరగరుద్రథ.

సావ్యభౌమతురంగవిభుని

శయనీధివత్సహస్రస్థనామణిపభా

రాజరాజత్తనూరంగవిభుని

బహుముఖబ్రహ్మాండ భాండ కాండాంతశ్చ

రాచరావలిబాహ్యరంగవిభుని

మానసంబునఁ దలఁచెద మన్నధప్ర

హరుసంతాపితాభీరచారుభీరు

బృందసహకేళి ధామ కళిందజాత

రంగ రంగద్విభుని శ్రీరంగవిభుని. 133

వ. అని వేడి తలంచిన. 134

సీ శరణాగతావన స్ఫురణాసముల్ల

సత్కరుణాకటాక్షకింకరశుభుండు

కమలాకుచద్వయీవిమలాచులేప

కుంకుమలాలితాకవక్షోపిభుండు

పక్షదానిశానతశ్చిక్షదానవాధిప

ద్విషదాననాహితాధికవిభుండు

శతకోటి రవివిభాతతికోటిహాసితక్షి

తీకోటిమానవాధికప్రభుంగు

శక్తిహీనత వేశ్యానరక్తి బారలు

భక్తుపరితాప ముడుప నుద్యుక్తుఁ డగును

రంగదాత్మింఘ్రిన రక్తిఁగదంత

రంగవాంఛాప్రదాయ శ్రీరంగశాయి.

135

సీ. వెడఁద నెన్నునుటివై వెనురాకు వెళుపుతో

దిద్ది తీర్చినపట్టె తిరుమణియును

వామంపుఁబట్టెలనడుమ శుద్ధసువర్ణ

వర్ణమై తనకుశ్రీచూర్ణ రేఖ

కంబుకింతమునఁ బంగరుహతు మణుఁడో

భాసిల్లెడుతులసిపూస పేర్లు

మెఱుఁగాదుపొక్కిల మెఱపుతో

దాల్చినసవ్యాసమగునొంటిజన్నిదంబు

గ్రొత్తపెన్నూలిమాంజి గీల్కొలిపినట్టి

పసపుఁ గొప్పేనమాను బచ్చబట్టతడుపు

నమరఁ జిన్నారిచిఱుత పాయమున గూర్చు

జగతి బలి వేడినట్టి వేషము ధరించి.

136

క. సారమణిఁబిత మగు బం

గారపుఁ దనగిన్నె వారకామిని కొనఁగన్

శ్రీరంగదివ్యధామ వి

హరుఁడు స్వయమర్థచోరుఁ డై కొనిపోయెన్.

137

శా. కల్యాణైనిదాన దానవజనఘ్నత్రాసనత్కరితా

త్సిశ్యేంద్రప్రవితాన తానవయుతశ్రీపదజ్ఞాపాషితా

హల్యాళాపనదీన దీనజనిరయోళా హరోద్భూతకా
సల్యాగర్భవిదాన దానవకళాచార్యావ్యయగ్రామణీ.

138

క. బర్హితురంగమ జనకస

మర్హా ధనుర్దళనయాభి ఘాతా వేళా
నిర్హేతుక గౌతమసుని

గార్హస్థ్యా పాదపాద కమలవిన్ోదా.

139

మాలినీన్మత్తియు ఉచితసుఖతరంగా ముద్ధఃకాంతరంగా
పదివినులితరంగా భవ్యతేజోయుగంగా
విషితకపితురంగా విద్ధమయామరంగా
ప్రదరనిధినిషూగా భక్తభవ్యానువంగా.

140

౫ద్య.

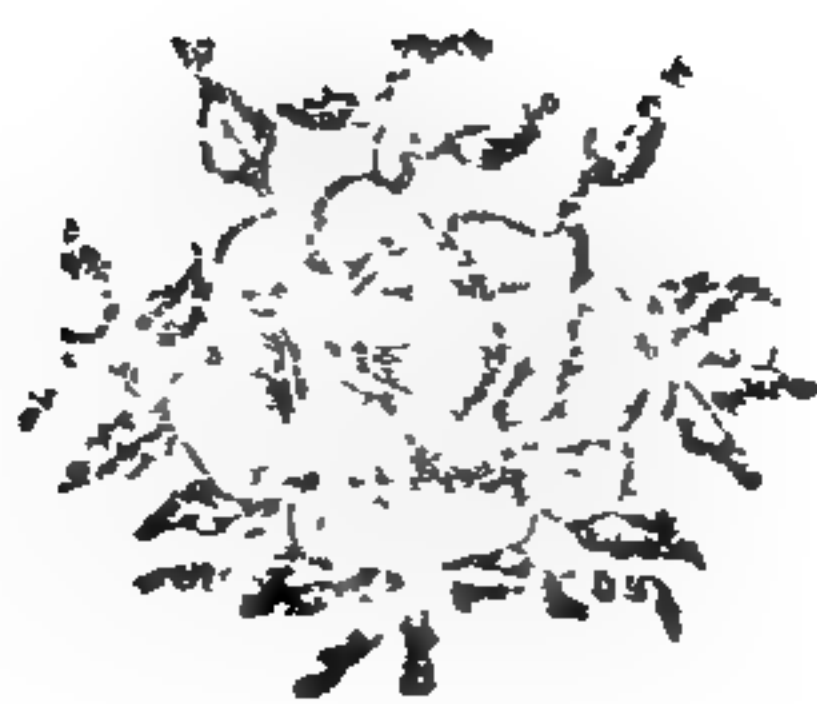
ఇది శ్రీమదాపస్తాబసూత్ర భావ్యాజనోత్తర పవిత్ర
శ్రీరామచంద్రకరుణాతరంగితవైభవ సారంగుస్థసింహ
మృత్తిపుంగవతనూధవ పరిచితధగనద్భావతత్వకైశర్య

విధాన తన్మూఘాభిధాన ప్రణీతంబైన

వైజయంతీవిలాసం బయలుపడఁప

బంధుబునాగుఁ దృతీయః

శ్వాసమ్.

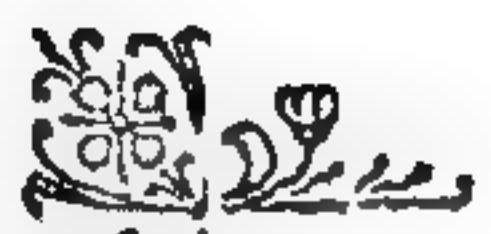

వైజయంతీ విలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము.

చతుర్థాశ్వాసము

(శ్రీ) త్రిభువన జీవస్తుతి
పాతాళ వయవహాసన్న భావవిరాజ

ద్ధాతృ పరిచారికాధిక

చిత్రితమునిచిత్తధాను శ్రీగఘనామా.

1

వ. అవధరింపు మట్ల దేవ దేవిగృహంబు బ్రవేశిం దిస నతని గనుం

గొని యవ్వేశ్యమాత యట్లనియె.

2

అ. ఎకానుడి వచ్చి తెచ్చరామనన పే

రెద్ది యిటకు గాఁ బడేను యచిన

వేశ్యమాత కనియె విజనకాళిత్రయీ

కృతివలగును శాంబరీవలగును.

3

ఉ. ఓయలివేణి యిప్పురినె యుండును నచ్యుడఁ గాను విప్రనా

రాయణకూర్మిశిష్యుడను రంగఁ డటాకుదు పేరు మీను నే

డాయన పంపినాఁ డొకయవర్ణ్యసువస్తువు కొమ్మ యందుకొ

వగ్గా యచి గిన్నె నిచ్చె వెడకూయల వెల్లికి లంజెలెల్లికి.

4

న. నతలము బ్రహ్మగుప్తసుక సంయమిగుఱ్ఱు నాశ్మకూయ మో

హితులుగఁ జేయసామి వెయింపి మోహితఁ జేయ లేక పా

- కృతజనుఃట్ల తాను దసగిన్నె నెసంగెను బంబుకోస మై
 మతకరి వేశ్యమాత వెడమాయ లజేములు విష్ణుమాయకున్. 5
- వ. ఇట్లు గిన్నె నొసంగిన గైకొని ప్రమోదమానమానసయై యతని
 సంతర్కహంబునకుఁ దోడ్కొని చని నూత్నరత్నకంబళాస్తరణం
 బున సుఖాసీనుఁ గావించి. 6
- గీ. జాలవల్లికతోడ బాగాలుఁ దెల్ల
 నాకులును గైరవభ్యు గంధాక్షతములు
 గప్పురిముఁ పైడి చెఱుగుల నుప్పటియును
 నెవఁటఁ బెట్టిన నవ్వట్లుఁ డిట్లు లసియె. 7
- క. ఓకామిని విడె మేటికి
 మాకు సదా బ్రహ్మచారి మహి నిది మీరు
 న్నా కొనఁగ రాదు మేఁకున్
 గైకొన నుచితంబె యనినఁ గానుచి కలికెన్. 8
- క. మీ రొల్ల కున్న మీయాయ
 గారికి నిం దనిన నతఁడు గణికాబిక్షతో
 వారికి నిచ్చుట మాకప
 చారము వారలును బ్రహ్మచారులు గారే. 9
- వ. అనిన వేశ్యాంబ వటున కిట్లనియె. 10
- ఉ. మత్తెనె వోలె మాపడుదు మార్గసంక జళికింపఁ బూని నీ
 వెట్టితనాలు మాన వని వేక్కఁ గిటాడఁగ నింటచుండి దాఁ
 జిట్టుఁ గోపగించుకొని చెప్పఁడు శేయఁడు లేచి పోయె మీ
 వెట్టియగారు ముచిగురువే కలిగెం జను వెట్లు చెప్పనో. 11
- చ. అలుకిలు చాలు రన్నననమా యయగారిఁ దమమ్మకింత బు
 ల్బులకుఁ బనేమి తాఁ దొలఁగి పోయినయప్పటికూఁకి పిల్ల యుం
 బలుకదా మమ్ముఁ గూడి పెరుబాకుగు చేయ దిదోకి కిటిగోఁ
 గలహ మాటంచుఁ బక్క నల్లకైతవమాణవకుఁడు దానితోన్. 12

క. సే రమ్మసన స్వచ్ఛనె
మీరలె ప్రియవఁ దగుఁ గాక మీయల్లునిఁ దో
తేరఁ దగువారిఁ బంపుడు
మీ రెఱుఁగనితగవు గలదె మేడినియందున్.

13

క. నావుడు నవ్వేశ్యాంబిక
యావటునిఁ జూచి ప్రియన సంపఁగనే మా
యావి యతఁ డిత కేయదఁ
బోవును తా వెఱుఁగ మెటకుఁ బోనుమటన్నన్.

14

ఉ. ఏయెడ కేలపోవు నతఁ డెవ్వరికైనను జిక్కువాడె తా
నాయన మీకు నీవఱకు వచ్చినయ ప్రియఁ డిద్ది దా సుఖో
పాయత నున్నవాఁడు శ్రుతిపాఠము సేయుచు దోటఱోన నే
మాయయగారటందు నలనూయలమారి చనె దటాలునన్.

15

క. దయ మెటువంటిదొ రంగే
శయనునకును దాసుపై నిజశ్రీపాద
ద్వయఁ దద్వేశ్యాగారము
గయఁటెఁ బవిత్రితంబు గా నొసరించెన్.

16

గీ. అటుల వటుఁ డేగ నత సక్కుటిలమతులు
పసిఁడిగిన్నియఁ జూచి యప్పాఱు కేడ
దిట్టనస్తువు మనలఁ గన్గట్టునట్టి
రీతివలె నున్నయది దీనిరీతి యనుచు.

17

క. చెన్నారు పసిఁడిగిన్నియఁ
గన్నారం గనియునమ్మక పరీక్షార్థం
బన్నారీమణు లపు డది
సొన్నారిం బిలిచి తెచ్చి చూపి చుటయున్.

18

గీ. అతఁడు నది చూచి దానిపై వితత మైన
శంఖచక్రాంకముల విలాసంబువలన

దేవధన మాటఁ దెలిసియుఁ దెలియనట్లు
 గిన్నె మేలైన దిది పదాఙ్మన్నె పసిఁడి.
 క. మీ వెలఁది కూడఁబెట్టిన
 రోవెలఁ జేయించుకొంటిరో మీ కెవరో
 రోవాటున నిడిరో విటుల్
 తా వెట్టిదొ యనిన వేశ్యతల్లి యతనితోన్.
 సీ. మా దేవదేవి సహోదరియును దాను

నిఖిలేశుఁ గుగుచోళస్మపతఁ గాంచి
 యాతనికడ గీతికావళుల్ వినిపించు
 నవ్వేళ నోడ బేహారి యొకఁడు
 స్మపతీకి గిన్నెఁ గానుక చేసి పొడగన్న
 సంగీతవిద్యాప్రసంగ వేళ
 పచ్చినడగుట న వ్వసుమతీనాథుండు
 నుచితజ్ఞుఁ డై మాకు నెసఁగె ననిన
 దానికపటోక్తులకు నట్ల తప్పడనుచు
 వాఁడు మెయికొని యేదాత యాఁడు మీకుఁ
 గోరినపదార్థ మాని తాను వారిఁ బొగడి
 బాహిరంబున వానశ్యతోహరుండు.

21

వ. తదనంతరఁబ.

క. పీఠము గంధము నిడి యా
 నాడింధము ననిచి తజ్జనన సుశ్రోతో నో
 చేడియ యిన్నా శృణుఁగము
 బోడఁగు బంగారుపెట్టెపోఁ బరికింపక.

23

గీ. ఇంతబంగారుగిన్నియ సంతరించు
 పాఁడు దీనికి జోడైన పైఁడిపల్లె

రంబు చిటిపొడిగి న్నెలు చెంబు సంత
రించకుండునొకో యమ్మ యెంచుకొమ్మ..

24

గీ. మండగుడి పేర నగరాననుండు నితని
తండి లక్షాధికారి రూతఁడు గడించి

నట్టిసొమ్ములు గాఁబోలు నట్టి వెన్ని
గలవా యన్నియు నెయ్యన వలయుఁ గొవఁగ.

25

వ. అని యతని మగుడం బిలువఁ దలఁచి.

26

—♦ విప్రనారాయణుం దోడ్డేర వేశ్యమాత కావేరిం బుచ్చుట ♦—

క. శ్రీరంగిఁ బంపుదమొ మన

గౌరిం బంపుదమొ యాబికం బుత్తమొ కా

వేరిం బంపుదమొ య

ల్లారిం బంపుదమొ యని తలఁచి వారలతోన్.

27

క. ఆరయ నమయోచితవా

చారచనప్రాధి మిగుల సజినన్నది కా

వేరియ కుంటుపనిఁ గడి

దేరినయది పంపవలయు దీనినె యనుచున్.

28

సీ. గమకించుచమరివాలము లోనఁ గీలించి

యుప్పరంబుగ నోరకొప్పు దిద్ది

నాభినామంబు నెన్న మమఁ గన్తురేళి

మోసుగాఁ బాపట మోయఁ దీర్చి

తాటంకవలయమధ్యమునఁ జెందొవపువ్వు

లవతంసకముగాను హత్తుకొల్పి

మడుగుఁజెగిగావిపావడమీఁద వెలిపట్టు

చీరకుచ్చెలు నేలఁ జీఱ గట్టి

మెఱుఁగుదీఁగెయుఁ బెద్దముక్కఁలయుఁ బెట్టి

దండతాయెతులును సందిదండ లునిచి

కేల గాజులు గాడ సరాలు దొడిగి

ప్రేమఁ గై సేసి యద్దాసఁ బెంపు చేసి.

29

వ అప్పు డమ్ముకుసలి యిట్లునియె.

30

గీ. ఏడునపు కోపగించుకొం చిల్లు వెడలి

పోమ్మనిన నట్లు దాసరిబోడ పోయి

తోటలో నున్నవాడట బోటి నీవు

సమ్మతిలఁ బల్కి యతనిఁ దోడ్తమ్మటన్నఁ

31

క. అమ్మాటకు నది యిట్లను

సమ్మతి కాకేమి పిలువ సమ్మతి గాదా

రమ్మనియంటఁ జాలును

బమ్మఁడు నావెంటఁ బెద్దపరుగున వచ్చుకొ.

32

క. వలపుఁ గలయంటుగాసికె

బిలుపే దేవేంద్రపదవి ప్రేమురాలు దను

స్థిలిచె ననువార్త విన్నను

నిలిచినచో నిలువ నేర్పు నే నిమనంబుకొ.

33

వ. అది యెంతకని యప్పుడే తోడితెత్తు నని చని యవ్వినా రాము

ణు గనుంఁగని యిట్లనియె

34

గీ. దొంగవలె వచ్చి యిచ్చట డొంగినా ప

దేమయా బావగారు పెద్దామె కోప

గించినంకులకా బళా మంచివాడ

వేమనందును ముసలాపెయే వివేకి

35

ఆ. అప్పు డిల్లు వెడలి యటు వీధికై నీవు

పోవ దేవదేవి పొగిలి మిగులఁ

దల్లిఁ గోపగించి తమరిఁ బిల్వమటాచు

నంపె నన్ను నీవు నంతలోన.

36

ఉ. ఎక్కడఁబోయిత్తో యెఱుఁగ కేరుచు వెంటనెవచ్చి యప్పు డే
దిక్కున నిన్నఁగానక మది న్వెఱంగుచు దేవుఁడైన నీ
బిక్కిర మెత్తుచో నటవపిల్లలవాడల వింతసేపు నీ
యిక్కువ లన్నియు న్నెదకి యే నిటవచ్చితి లేచి రావయా. 37

వ. అనిన సతం డిట్లనియె 38

క. రమ్మనెన్నా మఱి యేమనె
బిమ్మట నీయక్క నీకుఁ బెరుమాళ్ళానే
యమ్మ సదత్సేనె యాబిడ
సమ్మతిసే వచ్చినావా సకియరొ చెప్పుమా. 39

క. మీయక్క పిలువు మనెనో
మీయమ్మయఁ బిలువుమనెను మృష లాడితివా
మీయక్కతోడు నీకున్
మీయప్పకుఁ దప్పుమవు సుమీ కా వేరీ. 40

క. అని మఱియు మఱియు ని ట్లడి
గినమాటలె యడుగుఁ బ్రియసఖివార్తలన్నా
తనతం బునరుక్తముగా
వినునది కాముకులమదికి వేడుక గాదే. 41

— విప్రనారాయణుఁడు మరల దేవదేవియొటికిం జనుట. —

క. మధురములు సతులవలపులు
మధురంబులు సతులమాద్దుమాటలు విగులన్
మధురము తా వలచినసతి
మధురములు తదీయదూతిమాటలు మఱియున్. 42

వ. ఇవ్విధంబున శపథపూర్వకంబుగాఁ దన్ను నడిగిన నవ్వడుగునకు
వినయసంభోషంబున గంభీరవాగ్విజృంభణంబుగా నాశంభలి యి
ట్లనియె 43

- క. మాయక్క పిలుచుమనియెను
 మాయమ్మయుఁ బిలుపుమనెను మాయయతోడే
 మాయంబికమ్మయూనే
 వే యిఁకఁ బదనయ్య యేల వేదన బొరలకా. 44
- వ. నావుడు నతండు తన మనంబున. 45
- క. రమ్మనక పోదు తాత్ప -
 ర్యమ్మధికము దేవదేవి కది సహజంబే •
 యమ్ముసలి బేరజ మ్మడి
 రమ్మనెననుమాట నమ్మనా చెప్పటికిన్. 46
- ఆ. ముసలిదానిమాట వెస నమ్మి పోరాదు
 పోవ కుండరాదు దేవదేవి
 రమ్మనంగ దీని కెమ్మెయినందుఁ గా
 ర్య మ్మటంచు సొశయమ్ము నొంది. 47
- గీ. దైవయత్నము లేక చెందవు శుభాశు
 భములు దైవంబుఁ బరిహరింపంగరాదు
 ప్పాణి ప్పారబ్ధకర్మంబు దీనికేమి
 కొంచ కైసట్టు గానిమ్మటంచుఁ జనియె. 48
- వ. ఇట్లు చనుదెంచినయతనిం గనుంగొని దేవదేవి యిట్లనియె. 49
- ఉ. ఆయె మతేమి మంచి గురువౌచుయగారవె యట్లు పోదురా
 మాయలవానికి న్వలపు మాచు మటన్నది నిక్కమయ్యె ము
 న్నాయమ యేమటన్న సగవై వినుచుదురుగాని పాటిగాఁ
 జేయరు శాంతి దాల్చి గుణశీలురు మీ రలుగంగఁ జెల్లునే. 50
- క. నాపేరఁ బెట్టి నిన్నును
 నీపేరం బెట్టి నన్ను నిష్ఠురములు వా
 చాపరుషము లాడిన నే
 లోపలిలాహిరిజనంబులోఁ జరియింతున్. 51

క. మొదలె సివశెట్టి యటుపై

ముదిమది వెనఁ దప్పి కోపమున నాడిన నీ

వది గురుతు చేసికొని యరు

గుదువా నేఁ గాక యామె గుఱుతా నీకున్.

52

వ. అని యిట్లు దేవదేవి యూరడించినఁ దదీయాంబచనుదెంచియిట్లనియె.

ఆ నవ్వు చేసికొందు నామాట కలుగరు

వృద్ధటంచుఁ బెద్దపెద్దదొరలు

దేవరట్లమీరు శ్రీవైష్ణవులు మాయ.

వజ్రమాట లెగు వట్టఁ దగునె.

54

వ. అని యివ్వధంబున వృద్ధపిశాచి యతిశాంతురాలై సాంత్యనవచ

నంబులు పలుకం గనుంగొని యతం దురంగంబున నది యంత

యు దేవదేవికిఁ దనయం దనురక్తిగలుగుట నెఱింగి పుత్రిక నతిక్రి

మింపలేక ప్రియోక్తులాడుటగా భావించుకొనియె.

55

క. కేవలపైత్యభ్రాంతుఁడు

భూవలయము దిరుగఁ గన్నపోలిక వశుడై

తావలచినట్టివానికి

స్త్రీ వలచినయట్టులుండుఁ జిత్తములోనన్.

56

వ. అనంతరంబ.

57

గీ. విటశిఖామణి యైనయవ్వటుశిఖాగు

ణికిని సంపెంగనూనియ నెలఁత శిరసు

నంటఁ గేల్దోయి తాళంబు లతిశయిల్ల

బోడితఁమీఁదఁ దాండవం బాడుచుండు.

58

గీ. ఇవ్వధంబున శిర సంటి యంగమర్ద

నంబు గావించి మాషచూర్ణంబుఁ బ్రామి

వజ్రనం బార్చి చెంగావిమడుఁగు లిచ్చి

సామములు పెట్టకొనఁ జేసి ప్రేమ నతని.

59

గీ. గంధకర్పూరః స్తూరి కాపితేష

నాదుల నలశ్శతమి జేసి యవలఁ దాను

శిరసు మాజ్ఞన మూడి నల్వగుస వన్నె

దీర్చుకొని తస్మిన్వాంఛ దీర్చె నంత.

60

—♦ బాగారుగిన్నె లేదని యర్చకులు జియ్యరున కెఱిగించుట —

మ. అట రంగేశ్వరునర్చకు ల్నియత మాసద్దేవు మధ్యాహ్నమ

ప్పటినై వేద్యమువేళ దేవళములో బంగారపుంగోర నె

ప్పటిచోఁ గానక చంచలాత్ములయి లో బృందసం బాదిగాఁ

దటసంస్థానము లెల్లఁ జూచి యటుపైఁ దత్పతి లేకుండినన్.61

గీ వారలును దేవళపుటధికారి యైన

జియ్యగానికి విన్నవించిన నతండు

నదరిపడి లేచి మఱియును వెదకవలయు

ప ట్లరసియెందుఁ గానక పరితపించి.

62

క. గిన్నె యిట మున్ను దేవర

సన్నిధి నేఁ గంటి వింతజను లీలోనే

కన్నపుదొంగలు వచ్చిరె

మిన్నక యీలోనివారె మ్మింగి రటంచున్.

63

క. బడిపనులవారి గొల్లల

గుడినంబుల జంగవగుసఁ గొని చేకొలఁదిన్

బడిమారెఁ ద్రిదండబున

నెడమఁ గుడి న్నారసిగా మెత్తినరీతిన్.

64

గీ. ఇట్లు గోలాహలంబుగాఁ బెట్టఁ బెట్టి

వీక నందఱ నచట మెయ్యాక చేసి

ముమ్మర మ్మైనయూరివేరమ్మ మదికిఁ

బుట్టి యతఁ డేగెఁ దలవఁకొట్టమునకు.

65

సీ. కొనముక్కుపైనుండి కనుబొమ్మలకు వెళ్ళ
నాభినామంబు సన్నముగఁ దీర్చి
చెవిచెంత కొరగ వేసిన కోరసిగ సందు
తెల్లచెఱుగులబట్ట వెళ్ళఁ గట్టి
అనుకువేళ్ళకు గంధమును నాభిఁకుండి
మూఁపుదాఁక బంగారుపూతఁ బూసి
చెఱుగుదిక్కునఁ దోఁకఁచెఱుగు దూఁక
నీలికాసెచే హనుముతుకాసె వేసి

తొడపుఁ గత్తులు గుదెలును గడల నెంటి
పోకవీడెము లమర మైతే కరముల
నొంటరులుగొల్వఁ దలవరి మంటపమున
నధివసించిన దండనామకునిఁ గాంచి.

66

వ. తీర్థప్రసాదంబు లిచ్చిన నతండు ప్రత్యుద్ధానంబు చేసి యందు
కొని వేంచేసిన పోయోజనం బేమి యని యడిగిన నతం డిట్లు
నియె.

67

గీ. అవసరము తెల్ల ముగియ ననంతరమున
రాలిఁ పవళించువేళ శ్రీరంగ శాయి
యానవా లారగించు పదాఱువన్నె
బంగరపుగిన్నె పోయెరు బట్టపగలు.

68

క. ఆసన్నత స్వామికి నిజ
దాసుడ వైనట్టిసీను తలవరిపని యా
జ్ఞాసిద్ధిఁ జేయఁ గోవెల
లో సొమ్మిటు లైన నిన్ను లోకులు నగరే.

69

ఉ. పో నెడ లేదు గిన్నెఁ గొనిపోయిన ముచ్చులు నూరు వెళ్ళ కీ
లో నె యడంగి యుండు పురిలో వెదకింపుము చీకటిం బర

స్థానము సేయ కుండ నిక సన్నిధి మా కపరాహ్న కాలసే
వానియమం బున్నఁ దగువారలఁ బాపి యతండు చయ్యనఁ. 70

గీ. ఊరఁ గల్గినయగసాలివారి నెల్ల
నింటివద్దకి నొడొరు నెఱుంగకుండ
రేయిఁ బిలిపించి శ్రీరంగళాయిగిన్నెఁ
దస్కరుఁడు దీసినట్టిపథంబుఁ జెప్పి. 71

క. కంచును రాగియు వెండియుఁ
గాంచనమును మాక్తికాదికము లగుమణులుం
బుచాణమువారిండ్లకుఁ
గొంచక కొనివత్తు రమ్మకొనుటకుఁ జోరుల్. 72

క. అట్టియది మాకు నెవ్వఁడు
నెట్టన నెఱిగించు నాతనికి నిచ్చెద నేఁ
గట్టినయీదుప్పటి నే
నెట్టియెడఁ బ్రచుర మతని నెన్నఁడుఁ జేయఁ. 73

వ. ఇట్లు పట్టణంబునం గలబోహకారకులకెల్లఁ బ్రత్యేకంబుగా రహ
స్యంబునం జెప్ప నట్టియెడ. 74

గీ. అందు వేశ్యాగృహంబున హైమపాత్రఁ
గన్న యగసాలిబత్తుఁ డాగిన్నెసుద్ది
నేకతంబునఁ దలవరి కెఱుకచేసి
చనియె ఘనమైన మెచ్చుఁ గైకొని ముదమున. 75

వ. దానికిఁ బ్రమాదమానమానసుండై తలవరియు నమ్మఱునాఁ డరు
ణోదయంబున. 76

సీ. చలదయాః త్రీకోజ్వలదండకాండముల్
ఘలుఘల్లు మనుచు ముంగలఁ జెలంగ
నునుపారఁ జికిలి చేసినవిచ్చుకత్తులు
తపనదీప్తులఁ దళత్తళ యనంగ

హనుమదాకృతులు వ్రాసినకంచుటంగలు

జాళించురవళిచే డాలు మించ.

నదరుగోవులమోత కదిరి నల్లిక్కుల

నార్తరావముల వాయసము లరుగ

ముందటను గంచుకొమ్ము మీ న్నంది మొరయ

జారచోరులగుండియల్ జల్లనంగ

వెడలి కోలాహలాలుగా వేశ్యవాటిఁ

జేరి యప్పట్టణముతలవారి గాంచె.

77

వ. అందు.

78

సీ ఎఱుమట్టిపూ తచే మెఱుగారుగోడలఁ

బై కింద సున్నపుబట్టియలును

ద్వారబాధమున సిందూరంపుబొట్టును

గడపపైఁ బసపు నక్షతలచాలు

భిత్తి భాగమునఁ గొన్నెత్తుపజిట్టులు

చూచుల మానసపుదోరణములు

తీనెవై నంబికాదేవిపాత్రంబులఁ

బూజ చేసినహద్యపూర్ణఘటము

గలిగి ఘనసారకస్తూరికాసుగంధి

గంధపుష్పాక్షతార్చనబంధురాభి

నవకలశ భాసిగృహదేవభవనసూచి

తేందిరం బైనయావేశ్యమందిరంబు.

79

—♦ దేవదేవియింట బాగుగిన్నె తొరకుట. ♦—

వ. కని తదీయబహిర్ద్వారప్రదేశంబునఁ దాను నిలిచి పరివారజననివ
హంబు నంతర్గమంబు శోధింపం దగువారిఁ బనిచినఁ జని వారును

క. అంకులఁ దగినగృహంబుల

కంచువ లన్నియును వెనుకఁగా నొకచోట

జందనపుమందసంబునఁ

గుండనపుగోరఁ గాంచి కొని చని దానికఁ.

81

క. తలవరియెవటం బెట్టిన

నలవేశ్యఁ దదీయమాత నగ్గిన్నియ జి

య్యలకడకుఁ గొని చనఁగా

లలనామణిల్లి వారలకు నెట్లనియెన్.

82

క. ఇటు. లేమి. యెఱుఁగ మేనియు

విటుఁ డొక్కఁడు గిన్నెమాకు వేసుకతోఁ దా

నిట దెచ్చి యిచ్చి నుంటను

విటుడై యన్నఁడు దగ వివేకించవయా.

83

వ. అన విని యత్తలవరి యతనిం దోడితెం డని నిజభృత్యులం బనిచి

నం జని వారలు తదీయశయవాగారంబున నున్న యవ్వినానారా

యణుం గనుంగొని.

84

క. దండము దండ మిదెన్నరు

తొండరడిప్పొడులు గిన్నెదొం గై నాగో

రం డిట వేంచేయుం డిదె

దండ మిడ న్వచ్చినాఁడు తలవరి మీకున్.

85

—♦ తలవరి విప్రనారాయణుని గిన్నెతో జియ్యరు కప్పగించుట. ♦—

క. అని బహువిధముల సోల్లు

తనముల నాడుచును దొంగ నాసామిని

గొట్టున వేంచేయుం డనుచును

జని యతనిం జియ్యగారిసమ్ముఖన వకున్.

85

వ. తోడ్కొనిచని యత్తలవరి పారల సక్కనకపాత్రంబుతో జియ్యల

కొప్పించిన నతండు వేశ్యం గనుంగొని యగ్గిన్నియ మీకు నేక్రియం

జేరె నెఱింగింపుమనెన న వ్విప్రనారాయణుం జూపి యది యి

ట్లనియె.

87

సీ. ఈదా సరయ్య తా నేడాదినుండి
 మా దేవదేవికి విటుడై వసించు
 దోటలో బిక్షమెత్తుచు బ్రసాపడుచున్న
 వాని నింటికి దెచ్చి పలపుచేత
 నెదరు పెట్టునుగాని యెఱుంగ మాతనివంక
 బడెడుబియ్యము స్వయంసాకమునకు
 నెన్నడు విడెమైన నియ్య వటంచును
 నేనును గోపించి యెల్లు వెడలి

పొమ్మనిన బోయి యొక చిన్నబమ్మచారి
 చేత గిన్నియ బుత్తె చె నాతఁ డితని
 శిష్యుఁ డనియె బరామరిశించు డనిన
 విప్రనారాయణుడు సభావితతి కనియె.

88

క. నా కెక్కడిశిష్యుడు నే
 నేకాంగిని లెస్సతెలియుఁ డిదినిజమైనన్
 శ్రీకాంతుని గిన్నియ నే
 నీకాంతకుఁ దెచ్చియిచ్చు టిదియును నిజమే.

89

క. ఈమాటే గుఱిసేయుడి
 యేమాటలకుం బనేమి యొక నావును న
 జ్ఞామాతమాటలకు వే
 శ్యామాత సరోషచేత యై యిట్లనియెన్.

90

గీ. రంగఁ డనుపేరునైత మెఱుంగఁజెప్పి
 యవ్వడుగు శిష్యుఁడను నే నటంచు వచ్చె
 నతనిఁ గడు గట్టిచేసెను ననువుదొంగ
 కేది గుఱి కల్లతో నిజ మెట్లు దోచు.

91

క. తననంటిపిల్లసికయే
 తనకుంబలె గులసిపేర్లు తనవలెనే చా

దినతిరునామము యా పీ

తనివంటి దొకింత నలు పతం డరయంగన్.

92

చ. వడి నదలించినం బడుచువాడు భయంపడి యేడఁ జెప్పునో
తొడిబడ నంచువాని నిటఁ దోడ్కొని తేరక తానె వచ్చి యీ
గడుసరిదొంగ మ మ్మొడియఁగట్టెను శిష్యుఁడు లేడటంచు మన్
గుడికడ దృష్టము ల్పొలుక కొండొకశోధన దీని కెక్కియన్. 93

చ. తెఱవల మే మెఱుంగుమమె తెల్లని వెల్లను బా లటందు మి
ట్లరయఁగ వేడ్కకాఁ డయి యుపాయమునం జెలికానిచే మముం
జెఱిచెను బాయఁ బెట్టి యిలు చేర్చెను దేవరసొమ్ముఁ దెచ్చి యీ
యటవకువాళి యింతయూరి యానని కానక మోసపోయితి. 94

క. అని యిట్లు దేవదేవిజ

ననివాక్యమ్ములును విప్రనారాయణుఁ డా

డినమా టలు విని విద్వ

జ్ఞనముల నజ్ఞయ్య ధర్మసభఁ గూర్చించెన్.

95

వ. ఇట్లు గూడిన విద్వత్సభాజనులు గొందఱు విప్రనారాయణుం
గనుంగొని. 96

చ. వటుడటె యగ్రజన్ముడటె వైష్ణవుఁ డొనటె తాను గ్రమ్మట
న్విటుడటె దేవతాధనము వేశ్యకు ముచ్చిలి యిచ్చినాడటె
యిటువలె నాను భిష్టుఁడు హరీ జగదీశ్వర రంగ రంగ యీ
కుటిలునిచేత వైష్ణవులకుం దలవంపులు చేసె దిక్కులన్. 97

మ. అభియాతు ల్మోద లీమతంబునకు మాయావాదు లాత్మీయదు
ర్వ్యభిచారం బది మేరువం తయిన మాయ నిర్భయ తే దండ్రు పె
ల్ల భియోగింపుదు రన్యమష్కృతము గోరం తైనఁ గొండంతగాఁ
బ్రభువుల్ హాస్యరసప్రియు ల్మనల నీపాటైన మన్నింతురే. 98

వ. అని యిట్లు హరివాసు లయిన శ్రీవైష్ణవజనంబులు మనంబుల
ఘనం బగుభేదంబు లొందుచుండ నవ్వల నితరమతంబులవా రతని
నుద్దేశించి. 99

ఉ చోరుఁ డనంగరా దొరులసొమ్ములు మ్రుచ్చిలినం బ్రసన్నునిన్
జారుఁ డనంగరాదు పెలుచం బరకాంతలఁ గూడఁ పీ డనా
చారుఁ డనంగఁగూడ దనిశంబును వేశ్యలతో రమించినన్
బోరన మీర లీతనికిఁ బూనుఁడు బ్రహ్మరథంబు వైష్ణవుల్. 100

వ. అని శోల్లుతనము లాడుచుండి రాసమయంబున జియ్యరు సభా
సదుల కిట్లనియె. 101

గీ. పరఁగ దేవరసొమ్ము దేవరకుఁ జేరె
దొంగ యెటు వోయె నేమి యనంగఁ జెల్ల
దరసి శిక్షింపకుండిన వాత్స పదిల
పడదు గావున మృచ్చ నేర్పఱుపవలయు. 102

—♦ సభాసదులు విప్రనారాయణునకు శిక్ష విధించుట. ♦—

వ. అని మఱియు వేశ్యాబపలుకులును విప్రనారాయణనాక్యంబు
లును సభాంతరంబున సవిస్తారంబుగా వారలకుం దెలిపి ధర్మంబు
లెట్లుండు ననెన వారలు దమలోన. 103

గీ. పెట్ట లే దని తర్కించునట్టి పిటుని
వేశ్య లూరక పిల్తురే విత్త మీక
హేమపాత్రికఁ జూచి కా కితసపట్టె
నామములు చూచి పిలిపించినారె మరల. 104

క. ఏడాదిబట్టి వేడుక
కాఁడై యితఁ డింట నుండఁ గాని యితరుఁ డే
వాఁడు న్నేఁ డని యీపూ
బోడి యనియె నితఁడు నట్ల పొందుగఁ జెప్పెన్. 105

క. ఈయర్థంబున గిన్నియ
నీయన యీవలయుఁ గాని యితరులకు వృథా
రోయిడఁ బనేమి యదవద
నేయక యిది ధర్మ మని వచింపుఁడు పెద్దల్. 106

గీ. ఎవ్వరేమి యుగ్మం పోయి యీక గిన్నె
నడిచి పోనను పొగింటికడకుఁ దానె
యొరులు గొప్పపోయి యొసఁగఁ బ్రయోజనంబు
గలుగ దటుగాన నీతఁ డీవలయు దీని. 107

ఉ. కొంచక రేయనుం బనలు గోవెల కీతఁడు పుష్పదండ ల
ర్పించు నెపంబునం బరిచరింపుచు సుండ్రినటుండి యొప్పు నే
పంచేను బొంచి యర్చకులు వద్దఁ దొలంగిన నందు చూచి లం
కించఁగ నోపునీపసిఁడిగిన్నీయ సంశయ మేల దీనికిన్. 108

వ. అని నిశ్చయించి యద్విప్రనారాయణు నందుఁ జోరశ్వుం బాపా
దించి సభాసమలందఱు నేకత్వంబున నత్తెఱుగు జయ్య కెఱింగించిన
విని యతండు దీనికి దగుశాస్తి యెట్లుండు ననిన వార
లిట్లనిరి. 109

ఆ. ధనముఁ గొనుట యొండఁ దలగొలుగుట యొండఁ
నాలయంబు వెడలనడుచు టొండఁ
గాని చంపఁ దగినకార్యంబుఁ జేసినఁ
జంపఁ దగదు విప్రజాతిఁ బతికి. 110

క. అని విజ్ఞానేశ్వరునివ
చన మున్నది గాన నట్టిశాస్తి యొకటి యీ
యన కొనరింపం దగు న
య్యనువునఁ జేయించు పంప నగు నుండెడక్కన్. 111

అ. ధనము నెరయ లేదు తల మున్నె గొఱిగించు
కొన్నవాఁడు గాన నున్నతలపు
లుడిగి సీమ వెడల నెడచుటె శాస్త్రోక్త
శిక్ష యితని కట్ల సేయఁ డనుచు. 112

శా. ఈమాడ్కి న్నుడిజియ్యతోడ సభవా రేకోక్తిగా నాడఁగా
నామాట ల్విని దీననమ్రవదనుం డై విప్రనారాయణుం

డీమే నేటికి దొంగ నై చనిన న న్నెవ్వారైన మన్నింతురే

సీమన్ సిద్ధము నాచుదేహము విసర్జింతు న్నాప్రీతిగఁ.

113

వ. అని యిట్లు తనుత్యాగంబునకుఁ గృతశ్చయుండై.

సీ అరియు శీతాంశుసోదరియును నజాఁడును

వాలు నల్లఁడఁ దొల్పాఁడు నగుచు

హరుఁడు నంధజనులేశ్వరుఁడు సాగరుఁడును

దేహులు నాహంబు గేహ మగుచు

నగుఁడు కంసక్షమావరుఁడును మరుఁడును

మిత్రిండు శత్రుండు పుత్రిఁ డగుచు

హేమాబు శిఖిపిఁచదామంబు సామాబు

పొంబట్టుఁ దలచుట్లు బొట్లు నగుచుఁ

గొస్తు ఫమణీవరంబు గంగార్మురంబు

కెంపుపతకంబు పాదంబు సొంపు నగుచు

వెలయు నేదేవుఁ డాదేవు నిలిపి నాత్మ

రంగనాథుఁ ద్రిలోకాంతరాగనాథు.

114

వ. ఆసమయంబున.

115

—♦ శ్రీరంగనాథుఁడు సభకు విచ్చేయుట. ♦—

సీ. నికటాక్షశశి భాను లొకట సహస్ర మా

కరముల శంఖచక్రియులు మెఱయ

శ్రీకాంతవక్షస్థ లీకొస్తుభంబున

బంగారుప్రతిమ నాఁ బ్రతిఫలింప

చత్వారియమానశేష ఫణామణిప్రభ

దిననాథదీప్తుఁ బొనుగుపటుప

వాయుభక్షణమునీశ్వరులు సురలు సంఘి

సరసిజంబులకును శిరసు లొగ్గ

వాసవాసలయమదైత్యవరుణవాయు
వైశ్రీవణశర్వగీర్వాణవరులు గొలువఁ
గరుణఁ బ్రత్యక్ష మమ్యై భక్తసృజాంత
రంగవాంఛాప్రదాయి శ్రీరంగశాయి.

116

సీ. రభటిల్లుదివ్యదమందుభివినాదంబులు

గంభీరనగరావిజృంభణముగ

నటియించునప్పురఃకుటిలాలకావళి

ప్రచురవిద్యుల్లతానిచయముగను

ప్రసరించుదేవతావిసరరత్నవిభూష

లమరేంద్రచాపవిభ్రమములుగను

నడిరాలుపూదేనెజడివానసోనలు

ధారాశధారాంబుపూరముగను

విప్రనారాయణాత్మభూమిప్రవృద్ధ

వేదవాగ్గీష్మసంతాపనోదనముగ

మెలగునంబరచరులనుమేఘశతులు

గురిసె నప్పుడు మందారసుమవృష్టి.

117

వ. అంత న విప్రనారాయణు డాదినారాయణదివ్యముగళవిగ్ర

హంబు లోచనానందంబుగా సందర్శించి రోమాంచకంచుకేత

సర్వాంగుండై సాష్టాంగదండప్రణామంబాచించి క్షేణదోయి

ఫాలభాగంబునం గీలించి.

118

సీ. సతత్రయీశిఖాచరణాయ శరణాయ

పావనాయ సురాధిపావనాయ

హరిదశ్వరజనీచరామాయ రమాయ

శంకరాయ నిజాప్తశంకరాయ

సనకాదిహృదయరంజనకాయ జనకాయ

నాయకాయ గిరీశనాయకాయ

హేలాశయనకార్ద్రవేశాయ యీశాయ

కారణాయ సదాఘనారణాయ

దేవ రంగేశ తే నమస్తే నమోస్తు

దేవ మాం పాహి పాహి త్వ మేవ శరణ

మన్యదైవం వినా త్వా మహం నవేద్మి

సర్వసాక్షీభవా నమస్తమపివేత్సి.

119

క. కుభిరధనుర్ధరముఖ్యవి

బుధరాజస్తుత్య మిమ్ము బాగడ సవిద్యా

శ్మధరుండ ననర్హుడ నే

నధరస్పందన మొనర్చ నఖలాధీశా.

120

క. నాపయిని దేవతావి

తాపహరణనింద పాప్తమైనది నీనిం

బాపి విమలాత్ము జేయు ద

యాపర లక్ష్మీశ త్రిభువనైకనివేశా.

121

న. అనిన సద్దేవుండు కోవెలపారుపత్తైయున నధికారి యై జయ్యును

కిట్లనియె.

122

క. లీలావినోదమనకై

యీలాగున నేను వీరి నిరువుర రతిరా

క్మేలిం గూర్చితి మద్దన

మాలిక యితఁ డప్పురఃప్రమద యీసతియున్.

123

క. కోవెల నుండఁగఁ గైకొని

యీ వెలఁదికి గిన్నె నేన యిచ్చితే నది గై

కో వచ్చున మరలఁగ నా

యీవికీ దిరుగెందుఁ గలదె యెప్పుటికైనన్.

124

వ. అని యానతిచ్చి సకలజనులు గనుంగొన సయ్యాడినా రాయణుడు
విప్రీనా రాయణుశరీరంబున బ్రవేశించె నందుల కాశ్చర్యధుర్యులై
యఖలజనంబు లతని కత్యంతభయభక్తి వినయసంభ్రమంబుల
బుడఃపునరభివందనంబు లాచరించి రంత. 125

గీ. బహుసభయెల్ల భక్తి నప్పరమవైష్ణవ
కోత్తముని బ్రహ్మరక్షమున నునిచి పట్ట
ణమున కేగించి రధికసంభ్రమము మీఁది
జియ్య ముందటికొమ్మునఁ జేరి మోప. 126

గీ. ఇవిధంబునఁ బట్టణం బేగి రంగ
ధానునిసన్నిధి కరిగి యశండు దండ
వత్సరామంబు లిడి తిరువాయిముడిపి
బంధనూర్తుల వినుతు లర్పణ మొనర్చి. 127

శా. ఆయాధాత్మవయోమదాంధతను శంకారంకముల్ లేక స్వే
చ్ఛారీతి న్గడు నేనునర్చినయనాచారంబు లోఁగొంటి నీ
కారుణ్యమున కేది మేర యని వత్కాణింతు రంగేశ యో
శ్రీరంగేశ్వర శాశ్వతశ్రుతిశిరస్సింహాసనాధీశ్వరా. 128

శా. శ్రీరంగత్కుచకుంభపాళి శిఖరోచిర్మండలిన్ దుగ్ధపా
ధోరాశిక్ గులసీసనంబునఁ ద్రిపాద్భూతి బలెన్ మస్మనో
గారాప్తి న్వినియించి సంస్మరణదఃఖంబు న్నివారింపు మో
శ్రీరంగేశ్వర శాశ్వతశ్రుతిశిరస్సింహాసనాధీశ్వరా. 129

వ. అనుచు సన్నుతించినఁ బునఃప్రసన్నుం డై యతండు కోరినయట్లు
యొసంగి యద్దేవదేవుం డిట్లనియె. 130

క. పనజభవవంశవర్ధన
ఘన మగునీపుష్పమాలికాకైకరమ్యం
బున నీకుఁ గల్గు సంతత
మును మత్సామీష్యపదవి ముల్లోకములన్. 131

వసుధ స్తామకగోపికాజనరతివ్యాపార మేలీల వే
దశమంబై వెలసె, దదీయసరణి ద్వత్పణ్యచారిత్రము
దెసలం బ్రస్తుతి కెక్కు దీని వినిన వినించిన న్వాసిన
రసనం బేర్కొనఁ గన్న వారలకు మద్రోజ్యంబు నే నిచ్చెదన్. 132
— శ్రీరంగనాథుఁడు విప్రనా రాయణున కాశ్వాసునామమిచ్చుట —

గీ. అనఘ తొండరడిప్పొడియనఁగఁ బరఁగు
నీకు నాశ్వాసిపేరు నాఁ గాక యనియె
నతఁడు తొండరడిప్పొడియాళువార
లనఁగఁ బ్రభ్రాతి జెలువొందె నవనియును.

133

గీ. జియ్యరును దేవదేవికి నెయ్య మెసఁగ
విహితనస్తాభరణసమన్వితము గాఁగఁ
గనకపాత్ర సమర్పించి యనుపుటయును
నత్తలిరుఁబోడియు విరక్తచిత్త యగుచు.

134

క. పెరుమాళ్ళగు నాగిన్నియ
యిరుమడుగులపసిడి గాన్క యిడి తన కదియె
తిరువారాధన గాఁ గొని
సిరివరు రంగేశ్వరుని భజిపుచు నుండెన్.

135

ఉ. న్యాయగుణప్రదీపన వనచ్చవిజ్జిత భారతీభవా
వ్యాయతనవ్యదేహ చరణాబ్జకృతారిత తద్విదేహ య
త్యాయతబాహుదండ విహితాహవచండ సుబాహుదండ గా
ధేనుమఖాధ్వరక్షణ సుఫీజనబోధన యాధ్వరక్షణా.

136

క. దశరథరాజపురాజ
స్మశతకృతాగణ్య పుణ్యమందార ఫలా
స్వశరీర చాపటంకా
రశరద్గర్జజితేంద్ర రాజమృగేంద్రా.

137

సుగంధివృత్తము. పాదపాంనుపాలితాక్షపాదదారవేదనా
 వేదనాతదీతాభివేద్యభృత్సనాదితా
 నాదితాంగజారిచాపనాథవేదిజాలకా
 వేదిజాలకాంక్షితాభిద్ధకల్పపాదపా.

గద్య.

ఇది శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర షార్దూజగోత్ర పవిత్ర
 శ్రీరామచంద్రకరుణాతరంగితవైభవ సారంగునృసింహ
 మంత్రపుంగవతనూభవ పరిచితభగవద్భాగవతకైంకర్య
 విధాన తమ్మయాభిదాన ప్రణీతంబైన
 వైజయంతీవిలాసం బనుమహాప్ర
 బంధంబునందు సర్వంబును
 జతుర్థాశ్వాసము.
 సంపూర్ణము.

శ్రీ నేమన గ్రంథాలయము,
 తేలూరు.

మహానగర పంచాయితీ పునర్వ్యవస్థీకరణ పరిశీలనావర్తక

పునర్వ్యవస్థీకరణ పంఖ్య	TPLA118B179
పునర్వ్యవస్థీకరణ పేరు	నైజాముల్లాపేట
తారీఖు	28/10/24
ముందు అడ్డు	NO
వెనుక అడ్డు	NO
మొత్తం పేజీలు	15
విద్య సౌకర్య పేజీలు	NO
భూకే పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Sowmya
పేజీలు విడదీసినది	Sowmya
స్కాన్ చేసినది	Hasreena
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good